

VÄNERSBORGS SÖNERS
GILLES

ÅRSSKRIFT
1955

Tjugofjärde årgången

TIDSKRIFT FÖR
VÄNERSBORGS MUSEUM

VÄNERSBORG
C. W. CARLSSONS EFTR. BOKTRYCKERI
1955

Vänersborgs Söners Gille

ägnar denna jubileumsskrift

åt minnet av

Axel W. Eriksson,

vänersborgssonen,

upptäcksresanden,

museidonatorn.

"VITE HÖVDINGEN".

Axel Wilhelm Eriksson som storviltjägare i Sydafrika (Angola) 1894.

VITE HÖVDINGEN

av

Andrew E:son Wærneman

Kyrkoherde emeritus

*Till minnet av
min Far.*

FÖRORD.

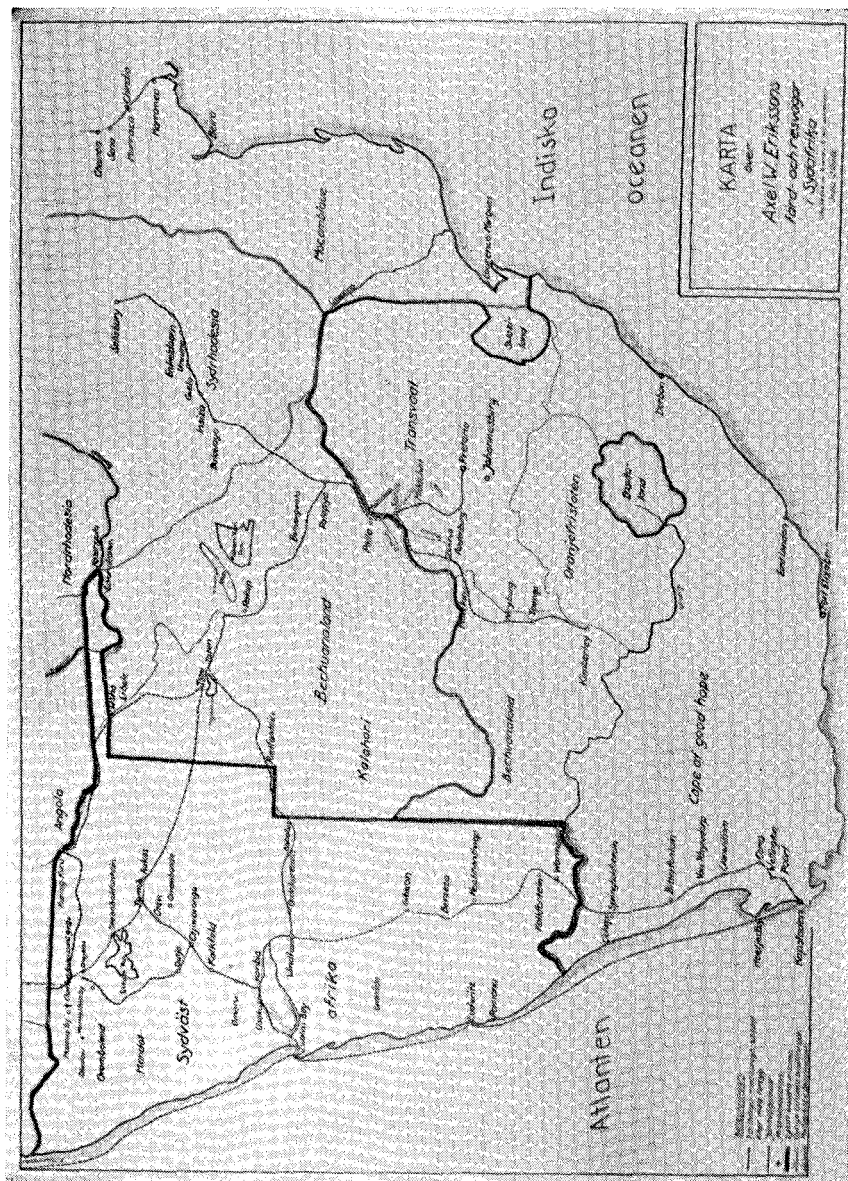
"Under sitt korta liv hann Charles John Andersson göra geografiska upptäckter i södra Afrika, som i betydelse blott stå tillbaka för David Livingstones", skriver Sydafrikas grand old man general Smuts om den bekante björnjägaren Lloyds son, Carl Johan Andersson. Dennes tragiskt korta liv ändades under en expedition upp mot Cunenefloden 1867, varvid Andersson själv intygat, att hans unge svenske medhjälpare Axel Eriksson, liksom den förre från Vänersborg, hade varit honom till ovärderlig hjälp och glädje.

I två år hade Axel Eriksson varit i Anderssons tjänst och stod nu vid blott tjugooett års ålder ensam i vildmarken. Men den unge vänersborgaren var rätt man på rätt plats, och i denna bok, i vilken hans son rest sin far ett äreminne, berättas om, hur Axel Eriksson själv arbetade sig fram till en ställning som en mycket högt aktad ornitolog, forskningsresande och affärsman, på sin tid "den främsta auktoriteten på allt, vad som rörde Damara- och Ovambo-landen i sydvästra Afrika", såsom tidskriften "South Africa" skriver.

Jämsides med Charles John Andersson bidrog Axel Eriksson i väsentlig mån att göra det svenska namnet aktat och ärat i Sydafrika, och det synes mig vara ett synnerligen berömvärt företag att genom denna biografi låta den svenska allmänheten få uppfattning om en duktig svensk pionjärs gedigna karaktär och ta del av hans spännande levnadsöden.

BERTIL HANSTRÖM.

Professor i zoologi vid Lunds
universitet.

KARTA ÖVER AXEL W. ERIKSSONS FÄRD- OCH RESVÄGAR I SYDAFRIKA.

I.

Inledning.

I sin bok "Med blåjackorna till Kap" skriver dåvarande skeppsprästen på pansarkryssaren Fylgia — Bengt Wallman — bland annat ungefär följande:

"Vad var det för en makt, som förde Charles Andersson ut från det fagra Värmland till att dö i den afrikanska vildmarken, fattig och utsliten efter ett äventyrligt liv långt borta från hemtraktens susande skogar, i vilka han under ungdomsåren älskade att ströva? Vad var det för en makt, som kom gamle naturforskaren och storviltjägaren Axel Eriksson att genomkorsa Sydvästafrika under ständiga faror med bössan i hand, och som drog hans son, den i hela Sydafrika berömda landskaps- och djurmålaren Axel Eriksson junior, åter dit ner, ehuru denne kanske i Tyskland, där han några år studerade vid konstakademierna i Berlin och Düsseldorf, hade kunnat bli en konstnär av rang? Vilken makt är det slutligen, som styrt stegen för alla andra svenskar, vilka till ett antal av över 3 millioner vistas utanför Sveriges gränser, som fört dem från hemlandets trygga möjligheter till äventyrets osäkra våga — vinna?"

Männe icke det gamla vikingablodet, som vi alla i oroliga stunder känna sjuda och koka i oss, när vi se segel svälla eller höra bragder förtäljas! Männe det icke är detta, som kommer många av oss att lyssna till kampens lurar och välja faran och nöden framför stugans ombonade frid!

Men vad är det då för en makt, som lockar fram gråten och värken i hjärtat igen hos sonen i främmande land och väcker en obeskrivlig längtan tillbaka hos den, som ej kan få komma hem? Är det icke månne detta, att vi också ha ett stänk av odalbonden i oss?

Hälften viking, hälften odalman, se där, svensk, ditt ödes lag; mellan dessa ytterligheter skall du kastas, med dessa skall du kämpa, ty de äro ditt eviga arv."

Under det att Charles J. Anderssons levnadsöden äro relativt väl kända i vårt land, har däremot Axel Erikssons namn och livsgärning icke kommit till den svenska allmänhetens kännedom så, som önskvärt vore. Hans minne bör dock icke falla i glömska utan ägnas en tacksamhetens hyllning för hans goda och ädla svenskmannagärning.

Axel Wilhelm Erikssons biografi tecknas i det följande san-
sat och verklighetstroget, då sanning är sällsammare än dikt
och journalistisk polityr här överflödigt.

II.

Ungdomsåren.

Axel Wilhelm Eriksson föddes den 24 augusti 1846 i ett enkelt borgarhem i Vänersborg. Efter studier vid födelsestadens högre allmänna läroverk, vars fem första klasser han genomgick, måste den unge Axel på grund av de knappa ekonomiska förhållandena i hemmet avbryta studierna för att ute i världen själv söka sörja för sig och bryta sig en bana i livet. Växlande öden gick ynglingen nu till mötes, hårt fick han arbeta, ont slet han och hamnade slutligen som skogselev vid Mölnbacka i Värmland.

Redan i skolåldern visade han en utpräglad kärlek till naturen samt håg för jakt och friluftsliv. Knappast en dag förgick, som han icke, då tid från studierna det medgav, strövade

omkring i skog och mark på upptäcktsfärd efter fåglar och insekter. Av skolkamraterna kallades han därför också "naturforskaren", men icke kunde väl varken han själv eller kamraterna då ana, att han i framtiden skulle bliva en verklig forskare i naturens värld.

LLEWELLYN LLOYD.

CHARLES J. ANDERSSON.

Fotos: Mauritz Fürst, Göteborg.

Så randades äntligen den dag, då den unge västgöten fick styra sin färd ut till Sydafrika, sina drömmars land, för att där få tillfredsställa sin längtan efter jakt och äventyr och sin åstundan efter att samla och konservera fåglar och insekter.

Axel Erikssons varma intresse för naturen och djuren och hans skicklighet som skytt hade gjort, att han under sin skoltid kommit i kontakt med den kände björnjägaren och excentriske engelsmannen Llewellyn Lloyd, så småningom blivit

dennes högra hand och följt honom på hans jaktfärder. Av Lloyd lärde sig den unge Axel också att konservera fåglar och uppnådde däri stor skicklighet.

Då Llewellyn Lloyds son, den ryktbare naturforskaren och upptäcktsresanden Carl Johan Andersson, en av afrikaforsk-

ningens främsta pionjärer, önskade sig en duglig och pålitlig svensk jaktkamrat och konservator under sina jakt- och forskningsexpeditioner i Sydafrika, tillskrev han sin fader härom. Denne erbjöd då den unge Axel Eriksson detta uppdrag, vilket med glädje och tacksamhet mottogs av den jaktälskande och äventyrslystne ynglingen.

Den 19-årige Eriksson avreste i slutet av år 1865 till Sydafrika, det land där han sedan skulle tillbringa återstoden av sitt skiftesrika liv.

AXEL W. ERIKSSON
vid utresan till Sydafrika 1865.

Foto: Olle Presto, Vänersborg.

III.

Första upptäcktsresan.

Efter en besvärlig, omkring tre månader lång färd med ett segelfartyg framkom Axel W. Eriksson till Kapstaden. Därefter följde han Charles Andersson på dennes sista upptäcktsresa genom Damaraland och Ovamboland upp mot Kunene-floden.

Som skicklig skytt och konservator avseglade Axel W. Eriksson med Charles J. Andersson jämte den av Andersson för expeditionen även anställde svenske sjökaptenen T. G. Een med skonerten "Telegraph" från Kapstaden den 2 maj 1866. Den 9 maj landsteg Andersson i Walwich Bay tillika med sina två svenska medhjälpare. Sedan Andersson anställt ännu några vita män och negrer samt förhyrt dragoxar för resan inåt Damaraland, anlände den anderssonska expeditionen till Otjimbingue i slutet av maj.

Förhållandena voro vid denna tid oroliga i Damaraland, där den fruktade hottentotten, den hänsynslöse Samuel Afrikaner i spetsen för sitt vilda rövarband skoningslöst härjade, mördade och plundrade.

Under vistelsen i Otjimbingue fullbordade Andersson sin berömda karta över Damaraland, arbetade med sina ornitologiska forskningar och samlade material till ett arbete om Damaralands däggdjur.

Eriksson företog under tiden flera jaktexpeditioner från Otjimbingue till olika delar av Damaraland, varunder han sköt och konserverade ett stort antal fåglar för Anderssons räkning. Bland dessa fåglar befunno sig flera nya arter, vilket glädde Andersson mycket.

I mitten av september 1866 sände Andersson från Otjimbingue en expedition till Ovamboland för att därstädes i Ondonga uppköpa elfenben av elefantjägarna. I spetsen för denna expedition stodo T. G. Een och Axel W. Eriksson. Efter 42 dagars färd, däri inberäknade rastedagar, framkom expeditionen i slutet av oktober till Ondonga, dit Andersson sedermera själv anlände i mars månad 1867. Under hela sin resa från Otjimbingue hade han emellertid lidit av en svår magsjukdom och var vid ankomsten till Ondonga mycket avtärd, sjuk och svag.

Även i Ovamboland hade Eriksson för Anderssons räkning och till dennes synnerliga glädje skjutit och konserverat ett stora antal sydafrikanska fåglar.

Det blev nu bestämt, att Een med det uppköpta elfenbenet skulle från Ondonga över Walwich Bay resa till Kapstaden för att där försälja det medförda elfenbensförrådet. Eriksson skulle kvarstanna hos Andersson för att med honom söka nå fram till Kunenefloden.

Een, som i början av april månad 1867 lämnade Ondonga, framkom i mitten av juni samma år till Kapstaden, där det medförda elfenbenet försålles.

Sjukdom m. m. uppehöll Andersson i Ondonga till andra veckan i maj 1867. Därefter anträdde Andersson och Eriksson expeditionen upp mot Kunenefloden.

Denna expeditions förlopp och det tragiska slutet av densamma skildras utförligt i Erikssons brev till Anderssons änka angående hennes makes död.

Den sista anteckning, som finnes i Anderssons dagbok, är följande:

”Juni 1867. Måndagen den 18 (21). Axel stötte på ett lejon, en stor hanne, i morse, när han förföljde en sårad fågel. Det är det andra lejonet han sett här — han har turen att alltid träffa på så många djur. Han säger, att lejonet icke tog den ringaste notis om honom och på samma sätt nonchalerade bösskottet.”

Lika fast och prydlig som alltid är Charles J. Anderssons handstil vid nedskrivandet av denna hans sista dagboksanteckning, och fortfarande förtäljer han om fåglar samt visar sitt välvilliga intresse för sin unge assistent, Axel W. Eriksson.

Fredagen den 9 juli 1867 avled den hjältemodige och ädle Charles John Andersson i norra Ovamboland icke långt från

gränsen till Angola, sedan han med kärleksfull omsorg vårdats av sin unge vän Axel.

Innan Andersson dog, skrev han ett avskedsbrev till sin hustru, i vilket det bl. a. heter: "Axel Eriksson har varit en underbart duktig yngling, och utan honom hade jag dukat under för länge sedan."

Om Charles Anderssons död och begravning berättar Axel Eriksson följande:

Det hade varit några av de mest vemodsfyllda stunderna i mitt liv. Min avhållne chef, Charles Andersson, låg på sin dödsbädd uppe i norra Ovamboland, ej långt från sina drömmars mål, floden Kunene.

Några dagar före sin död sade han till mig: "Axel, nu är allt slut." Därefter bad han mig läsa några psalmer, avsedda för döende. I vår svenska psalmbok letade jag då reda på några dylika psalmer, som jag läste för honom. "Så vacker den svenska psalmboken är," yttrade han sedan, varpå han tillade: "Nu är jag nöjd att få dö. Jag lider så fruktansvärt. På Guds barmhärtighet förlitar jag mig."

Tredje dagen därefter, fredagen den 9 juli 1867, slutade han sitt självuppoftande och strävsamma liv, så fyllt av lidanden och motgångar. Ett ädelt hjärta hade brustit.

Ung, blott 20 år gammal, stod jag där ensam tillika med några negertjänare ute i vildmarken med min avlidne väns stoft. Allt ansvar och alla omsorger vilade nu på mig.

Det var i solnedgången, som Charles Andersson utandades sin sista suck. Jag beslöt att invänta månens uppstigande och att redan samma natt tåga vidare för att möjligen i dagningen följande morgon hinna fram till ovaquambihövdingen Naumi, på vilkens område jag hoppades få begrava min vän.

Denna nattliga begravningsfärd genom en av Ovambolands vildmarker, med månens bleka, spökaktiga sken över nejden och med hyenornas och schakalernas hemska tjut i natten minnes jag ännu med en känsla av skräck.

Vid middagstiden nästa dag framkom jag till ovaquambistammens första byar, där jag beslöt begrava Charles Andersson. Men hövdingen Naumi förbjöd mig att göra detta så nära kraalerna, troligen på grund av vidskeplig fruktan. Jag nödgades därför vända tillbaka samma väg, som jag kommit, och efter ungefär tjugo minuters färd fann jag en lämplig

plats mellan två träd. Där grävde jag med möda graven i den hårda och leriga marken, endast med tillhjälp av en yxa och en bleckbunke, som jag hade till mitt förfogande.

Det var en gripande akt i all sin enkelhet, då jag i Sydafrikas jord sänkte ned min avhållne, faderlige vän till gravens ro efter alla de livets stormar, som han måst kämpa sig igenom.

PLATSEN FÖR C. J. ANDERSSONS GRAV,
OKUAMBI, OVAMBOLAND.

De gamla negrerna Shirongo och Tschimanda, vilka som ynglingar närvarit vid Charles J. Anderssons begravning, stå på platsen. En stor termitstack döljer till vänster stumpen efter det ena trädet; det andra till höger är nedbränt. — Ur "Lyckan min motståndare".

För att hindra de vilda djuren från att ofreda graven över-
täckte jag densamma med taggiga buskar.

Fram mot kvällen, innan jag med oxvagnen startade från Charles Anderssons nyredda grav, hade negrerna siktat en stor hjord hartbestantiloper. Jag lät då de sorgsna tankarna på min faderlige väns död vika för tillfället, tog mitt gevär och ammunition, gick ut på jakt och lyckades fälla åtta av antiloperna.

Ovaquambinegrerna, som varit mig behjälpliga vid Charles Anderssons begravning, och infödingarna i kraalerna runtom fingo därefter med mig dela det rika bytet.

Sålunda ordnade jag med en hederlig begravningsmiddag efter min avhållne, bortgångne chef.

IV.

Köpmansfursten och storfarmaren.

Vite hövdingen.

Charles Andersson hade i sitt testamente tilldelat Axel Eriksson några gevär och en del ammunition. Nu börjar Eriksson utrusta egna jaktexpeditioner och i kompanjonskap med sin vän, sedermera svenske generalkonsuln i Kapstaden, Anders Ohlson startade han ett mycket stort affärsföretag i Kaplandet, Stora Namaqualand, Damaraland och Ovamboland, där han drev en omfattande handel med elfenben, strutsfjädrar och boskap m. m.

J. von Moltke skriver i South-West Africa Annual 1948, följande:

”Hade Axel W. Eriksson icke varit en modig och handlingskraftig man, hade han säkerligen aldrig blivit köpmansfursten i länderna norr om Oranjefloden och söder om Cunene, och hans kompanjon Anders Ohlson, Kapstaden, hade icke kunnat inför Angra Pequena Commission uppgiva, att deras affärer i Stora Namaqualand, Damaraland och Ovamboland uppgingo till en årlig omsättning av £ 200.000 *)

Axel W. Erikssons och Hendrik van Zyls namn skola alltid stå djupt inristade i Syd-Väst Afrikas historia.”

Eriksson kunde tidvis i Damaraland och Ovamboland ha ute ända till sextio oxvagnar med handelsvaror, varje vagn värd

---

*) Enligt dåvarande växelkurs voro £ 200.000 = omkring 3.600.000 sv. kr.

omkring 10.000 kronor. Han ägde fem stora farmar, spridda över ett ofantligt vidsträckt område i Sydafrika. En av dem t. ex. omfattade 1 svensk kvadratmil och födde omkring 600 kreatur. Stora kreaturshjordar drev han med sina vita och svarta tjänares hjälp från Sydvästafrika till Kaplandet och Transvaal. Stundom utgjordes dessa hjordar av ända upp till 4.000 kreatur.

Han omnämnde vän, dåvarande generalkonsuln i Kapstaden, Anders Ohlson yttrade vid ett tillfälle: "Axel Erikssons största lycka var att såväl med goda råd som genom pekuniära understöd gagna sina medmänniskor. På så sätt kom han att till stor del skänka bort sin betydande förmögenhet."

Med sina stora jaktexpeditioner trängde Axel W. Eriksson ända upp till Kongoflodens källor och förvärvade sig ett berättigt rykte för sin redbarhet och sitt stora mod.

Av infödingarna betraktades han som en mäktig hövding, och de kallade honom Karrivappa Katitti, "Vite hövdingen". Bland damarafolkens hövdingar var hans anseende så stort, att man städse vände sig till honom i tvistiga frågor.

Damarastammarnas hövdingar erbjödo vid ett tillfälle Axel W. Eriksson att bliva konung över Damaraland. Han tackade dem för deras stora förtroende, men klok och sansad, som Vite hövdingen var, avböjde han dock det ärofulla uppdraget.

V.

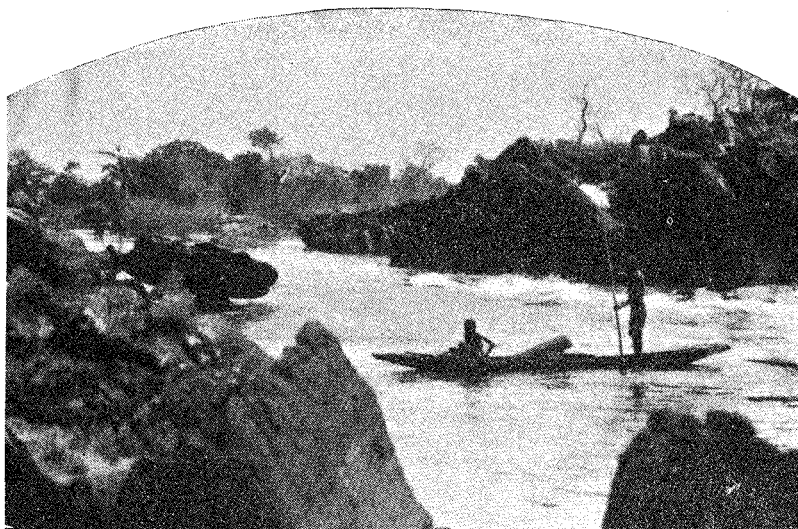
Riddersmannen utan fruktan och tadel.

Människovännen.

Axel W. Eriksson var en riddersman utan fruktan och tadel. Som ett exempel på hans mod kan följande episod anföras:

År 1890 skulle Eriksson söka att åt ett engelskt bolag förvärva mineralrättigheter utefter Okavangofloden, där han före 1887 drivit en betydande handel och varit god vän med

hövdingarna därstädes. Infödingarna hade dock sedan den tiden mördat flera av de vita och även några av Erikssons män, varför ingen vit därefter vågat sig till dessa trakter. Förli-
tande sig på sitt anseende bland negrerna, begav sig emeller-
tid Eriksson dit, paddlade över floden i en kanot, omsvärmad

KANOTFÄRD PÅ OKAVANGOFLODEN.

Foto: M. O-g.

av en mängd farkoster, fullastade med beväpnade och blod-
törstiga negrer. Själv hade Eriksson blott en negertolk i sitt
sällskap och var beväpnad endast med ett par små pistoler.
Icke ett hår blev krökt på hans huvud, och av hövdingarna er-
höll han de önskade rättigheterna.

Den gode och människovänlige Eriksson behandlade neg-
rerna och hottentotterna såväl som de föraktade buschmännen
med klokhets och människokärlek. Följande exempel belysa
detta:

En buschman hade stulit en kviga från en av Erikssons
kreatursposter i Damaraland och fördes av Erikssons trogne

tjänare hereronegern Botep med ett rep till Eriksson, som satt i en gräshydd, där han på en hartbesthud sorterade strutsfjädrar. Botep frågade: "Karrivappa, vad ska vi göra med tjuven?" Säkert hade han väntat det lakoniska svaret: "Skjut honom!" Men Eriksson svarade helt godmodigt: "Först och främst lös repet från buschmannens hals, ge honom så ett ordentligt mål mat, ty den stackaren var nog bra hungrig, då han stal kvigan. När han ätit sig mätt, skall du ge honom tobak och sedan skall du säga till honom att sluta upp med sporten att stjäla mina kreatur."

Vid ett tillfälle gick Eriksson förbi en hottentottkvinna, vilkens ansikte var hemskt vanställt av syfilis. En annan europé skulle troligen med avsky vänt sig bort från den stinkande och vämjeliga varelsen. Men Eriksson, full av medlidande, gick fram till den starkars hottentottkvinnan, tog upp en sovereign, ett engelskt guldmynt, värt 18 kronor under normala förhållanden, och gav henne samt talade vänligt med henne.

I ett brev från Omaruru, daterat den 22 nov. 1879, skriver Axel W. Eriksson hem till de sina i Vänersborg följande:

Här i Damaraland ha vi nu haft tre torkår i följd. Föreställ Er tre hela år utan regn och med en hetta av ända till 42 ° Celsius i skuggan. Allt är förbränt av den glödande solen. Buskar, träd och all annan växtlighet har dödats av den intensiva solhettan. En förfärlig hungersnöd råder här. Människor och djur dö i tusental av hunger och törst. Varje dag samlas utanför mitt handelsfaktori skaror levande skelett av bergdamaraer, buschmän, hottentotter m. fl. för att av mig få mat till att nödtorftigt uppehålla livet med. Redan har jag givit dem kött, mjöl och ris m. m. för tusental kronors värde, men sorgligt nog är det mig omöjligt att rädda livet på alla.

Man förvånar sig icke över, att Axel W. Eriksson var allmänt avhållen av infödingarna, som på samma gång hyste stor respekt för den "Vite hövdingen".

En svensk sjöofficer, som under några års tid vistades hos Eriksson i Sydafrika, kallar honom "mannen med den oböjliga viljekraften, han som förstod skaffa sig aktning såväl hos det tyska guvernementet som hos den portugisiska styrelsen och landets infödingar, mannen med det goda hjärtat, han som visade barmhärtighet mot alla, icke minst mot de armaste och aldrig begärde någon återtjänst."

Under den svår boskapspesten i Sydafrika 1897 vaccinerade Eriksson själv frivilligt och på egen bekostnad åtskilliga tusen av de inföddas kreatur, vilkas liv han därigenom räddade. Vad detta innebar för de eljest hjälplösa och hårt prövade infödingarna, är lätt att inse.

Eriksson var känd och avhållen av alla, där han drog fram i Sydafrika. Vita, damaraer, ovamboer, hottentotter och buschmän, alla kände, högaktade och höllo av Karrivappa Katitti, "Vite hövdingen". Och han svek heller aldrig någons förtroende och vänskap.

VI.

Ornitologen, upptäcktsresanden och politikern.

Vid sidan av sina stora affärsföretag ägnade sig Axel W. Eriksson med synnerligt intresse åt ornitologiska studier och blev med tiden en i Sydafrika och England välkänd ornitolog.

Roland Primen, F. L. S., F. Z. S. och chef för South African Museum i Kapstaden, skriver om Eriksson följande i *Proceedings of the Zoological Society of London* den 16 maj 1882:

Mr. Axel W. Eriksson, väl känd sedan åratals tillbaka som den nu avlidne Charles John Anderssons följeslagare och som forskningsresande i Damaraland och Ovamboland, har nyligen utsträckt sina upptäcktsresor till Kuneneffloden och till den portugisiska besittningen Mossamedes. Sjukdom samt de osäkra förhållandena i vissa delar av de områden, som han

genomrest, ha lagt stora hinder i vägen för arbetet med hans vetenskapliga samlingar. Dock har han lyckats samla ett stort antal fågelskinn, och då han nyligen gjorde ett kort besök i Kapstaden, skänkte han med sin sedvanliga frikostighet en del av sina nya förvärv till South African Museum.

I Damaraland sköt Eriksson några exemplar av den sällsynta *Chaetops pycnopygius* (Sclat.), men de flesta fågelarterna lyckades han förvärva i Biballa och Shella i portugisiska kolonin Mossamedes. Bland dessa arter märkas särskilt *Caprimulgas fossii* (Verr.), *Corythaix Livingstonii* (G. R. Gray), *Chlorocichla occidentalis* (Sharpe), *Phyllostrephus fulviventris* (Cab.) och andra species av intresse. Även lyckades Mr. Eriksson skjuta en *Cinnyris*, som synes vara förut okänd, och vilken jag föreslår skall benämnas *Cinnyris Eriksoni* till ära åt dess upptäckare, som under så många år gjort den afrikanska ornitologin värdefulla tjänster.

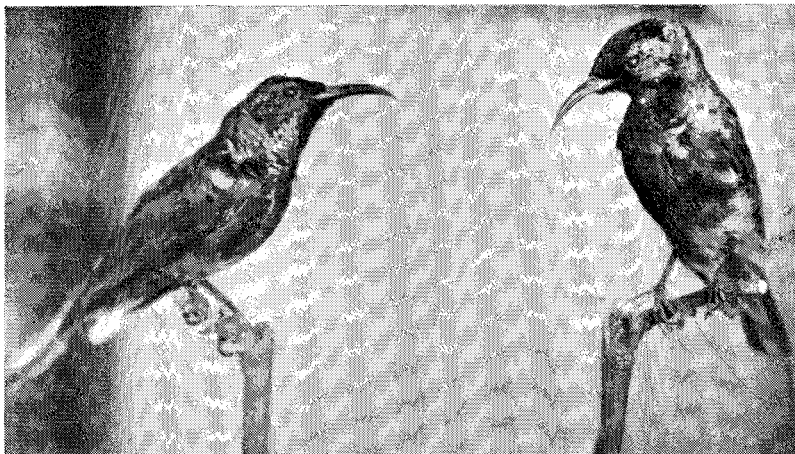
Eriksson var, såsom av det föregående synes, en framstående ornitolog och konservator, för vilket han också fick erkännande inom den vetenskapliga världen. Dessutom företog han åtskilliga för vetenskapen värdefulla forskningsresor i det då föga kända Ovamboland samt öppnade handels- och forskningsvägar från Kaplandet landvägen till Portugisiska Västafrika från Mossamedes, Angola, genom Ngamiland och Bechuanaland till Transvaal samt längs Okavangofloden och till Libebe i Caprivi Strip vid gränsen till Cubango och Nord-Rhodesia.

På Sydafrikas karta har Axel Eriksson genom sina upptäcktsfärder ristat in sitt namn. Så ha flera platser där uppkallats efter honom, såsom Eriksson's Vlei, Eriksson's Waterhole, Eriksson's Kolk m. fl.

Den i London utgivna, välkända tidskriften "South Africa" skriver om Axel W. Eriksson i en sex spalter lång artikel den 5 maj 1894 bland annat följande:

Mr. Axel W. Eriksson, den främste nu levande auktoriteten med avseende på Damaraland och Ovamboland, passerade London för några få dagar sedan för att göra ett kort besök i Sverige, hans födelseland. Mr. Eriksson är affärsman, jägare

och upptäcktsresande och genom sin starka personlighet och och sin rättrådiga behandling av infödingarna har han tillvunnit sig allmän aktning i Sydafrika, långt innan de europeiska stormakterna började staka ut sina kolonigränser på Afrikas karta.

CINNYRIS ERIKSSONI

i den Erikssonska fågelsamlingen i Vänersborgs museum.

Foto: V. Tornberg, Vänersborg.

"Men of the Times", en i Kapstaden välkänd periodisk skrift, innehöll i början av september 1912 en artikel om Axel Wilhelm Eriksson, vari det bl. a. heter:

Mr. Eriksson utövade stort inflytande över negerhövdingarna och förmådde dem att ställa sina områden under brittiskt protektorat. Mr. Palgrave, kolonialkommissarien, som under rättades härom, underhandlade med Kapregeringen i omskrivna fråga, och regeringen samtyckte till förslaget.

Plötsligt inträffade emellertid ministärombyte i Kaplandet, och den nya Scanlen-Merriman-ministären ansåg sig icke kunna för Kapkoloniens räkning övertaga Damaraland. Under dessa förhållanden trädde den brittiska riksregeringen emellan och utsände tvenne depescher, den senare i form av

ett ultimatum, att i händelse Kapregeringen icke snarast möjligt fattade ett avgörande beslut angående övertagandet av Damaraland, detta område skulle överlämnas åt tyskarna, som hade åtskilliga handelsfaktorer och missionsstationer i landet. Då svaret på riksregeringens depescher icke blev tillfredsställande, annekterades följaktligen Damaraland år 1884 av Tyskland.

Mr. Eriksson blev så missräknad över den slutliga utgången av dessa underhandlingar, på vilka han nedlagt så mycket uppoffrande arbete, att han för en tid slog sig ned i den portugisiska kolonin Angola.

När Eriksson vid ett tillfälle besökte sin gamle kompanjon och vän Anders Ohlsson, som då var Sveriges generalkonsul i Kapstaden och mångmiljonär, fick han ett elegant gästrum med en dyrbar säng, försedd med spiralfjäderbotten, mjuk madrass och sidentäcke m. m. Van vid fältlivet som Eriksson var, kunde han dock icke sova i en dylik bädd. Då betjänten följande morgon kom in med thebrickan till gästen, fann han till sin stora häpnad honom liggande på golvet, insvept i en filt och med ena handen till huvudgård.

Sådan var naturmänniskan, vildmarksjägaren och forskningsresanden Axel W. Eriksson, som trivdes bäst, då han på sina jakter och resor satt med sina negertjänare kring lägerelden och småpratade med dem i all gemytlighet.

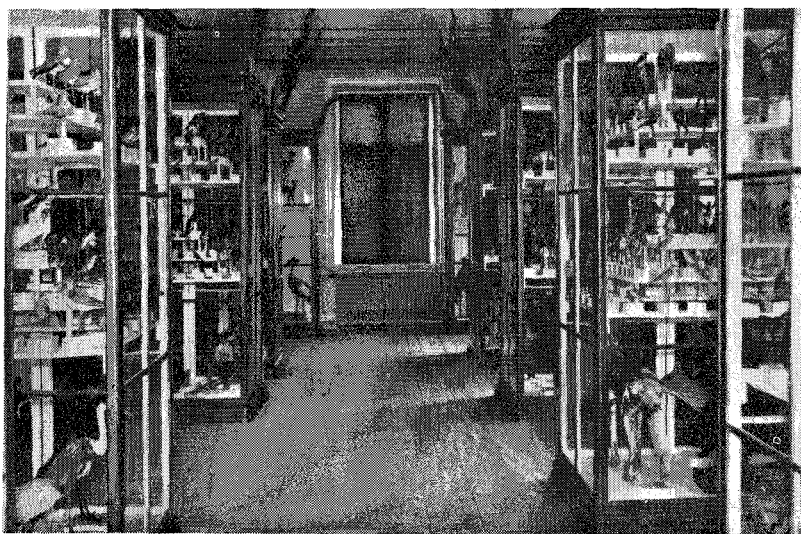
VII.

Donatorn.

Axel W. Eriksson var även en frikostig donator.

Genom ett gåvobrev av år 1883 skänkte han den på sin tid troligen fulltaligaste samlingen i världen av afrikanska fåglar från västra och mellersta Sydafrika till sin födelsestad Vänersborgs museum jämte en större penningssumma till fåglarnas uppstoppning och uppmontering.

Bland dessa fåglar märkas särskilt de ytterst sällsynta Cinnyris Erikssoni, av vilken fågelart det i hela världens muséer endast lär finnas fyra exemplar och två av dem i Vänersborgs museum, samt den lika sällsynta Laniarius atro-

INTERIÖR FRÅN VÄNERSBORGS MUSEUM MED ERIKSSONS
FÅGELSAMLING.

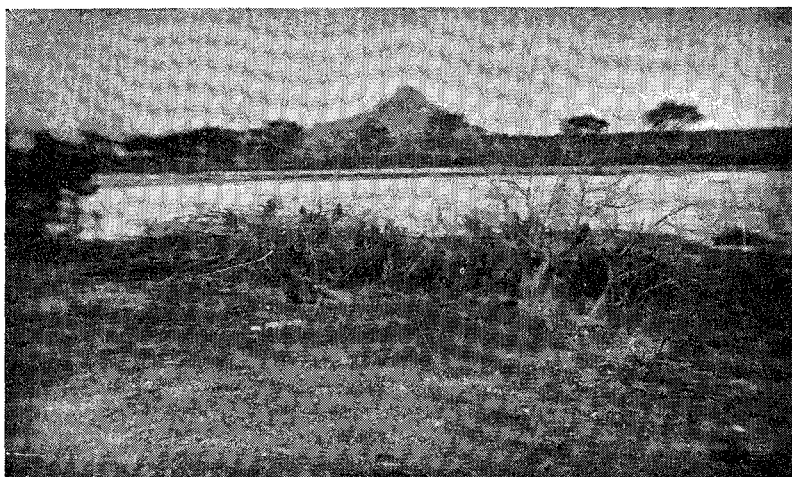
Foto: V. Tornberg, Vänersborg.

croceus, den svarta, gulbröstade törnskatan, skjuten vid Matlabasfloden i Transvaal den 1/10 1886 på ungefär samma plats, där Eriksson omkring tio år förut fällt ett dylikt exemplar.

Även till Lunds entomologiska museum och till Uppsala universitets zoologiska institution har Eriksson donerat av sina sydafrikanska insekts- och fågelsamlingar liksom till Riksmuseum i Stockholm, dit han skänkt den av honom skjutna, mycket sällsynta *Machærhamphus alcinus* Anderssoni, en egendomlig släkting till vår bivråk.

Om denna fågel skrev den framstående engelske ornitologen John Henry Gurney i Norwich på sin tid följande:

Det är icke blott en ny art, utan sannolikt ett nytt släkte. Det är verkligen en märklig fågel med en nattskärras gap, en ugglas näbb, en falks vingar, med ben och fötter som en med-

OMARURU-FLODEN (AVEN KALLAD EISIB)

med den beryktade Omaruru kopje (kägelberg) i bakgrunden.

lem av de australiska Ieracidea och för övrigt lik en vråk. Jag anser, att denna fågel är den intressantaste nyhet bland rovfågelnarna, som någonsin kommit i mina händer.

Göteborgs Naturhistoriska museum kan också framvisa en rätt vacker samling sydafrikanska fåglar, skjutna av Eriksson.

Till åtskilliga utländska museer, såsom South-African Museum i Kapstaden och British Museum i London, donerade Eriksson också frikostigt tusentals konserverade sydafrikanska fåglar och insekter, som han hopbragt under sina många afrikanska jakt- och forskningsexpeditioner. I årsredogörelserna från South-African Museum i Kapstaden framhålls Eriksson under 1879—1899 åter och åter som en av

museets frikostigaste donatorer av sydafrikanska fåglar och insekter samt erkännes med stor tacksamhet som en av dess främsta gynnare.

Utrymmet i denna biografi medgiver icke att in extenso citera omnämnda årsredogörelser.

Erikssons förnämsta jaktmarker, när det gällde att skjuta och konservera sydafrikanska fåglar, voro floderna Omaruru i Damaraland, Ehanda och Evary i Ovamboland, Kunene på gränsen till Angola, Okavango i Bechuanaland samt Limpopo och Matlabas i Transvaal. Den yppiga vegetationen utmed dessa floders stränder och därvarande laguner utgjorde tillhåll för skaror av olika slags fåglar. Där sköt och konserverade Eriksson under årens lopp tusenden och åter tusenden fåglar, som han sedan frikostigt donerade till ett flertal svenska och utländska museer. För sin privata del tog han dessutom undan en mycket fulltalig och vacker samling av sina skjutna sydafrikanska fåglar.

VIII.

Fågelvännen.

Axel W. Eriksson var icke blott en framstående ornitolog; han var även en varm fågelvän. Därom vittnar bl. a. ett brev, som han skrev från sin farm Aukas i Damaraland den 28 november 1898.

Min nuvarande huvudstation är Aukas, belägen i nordvästra hörnet av Damaraland, ungefär 2 svenska mil norr om Grootfontein, som är centrum för koppar- och blygruvorna här uppe.*) Aukas är en utmärkt plats för kreatur och hästar, men en febertrakt, ohälsosam och farlig för icke acklimatiserade vita människor. Då här dessutom är gott om giftiga

---

*) I detta distrikt ligger på Hoba West farms ägor världens största kända meteorsten, som uppskattas till 60 tons vikt.

ormar och skorpioner, gäller det att vara försiktig. Vid mitt boningshus i Aukas finnes en gyttjig vattensänka med omkring 75 meters diameter. I dess västra hörn får den tillflöde av vatten från två källor, ur vilka vårt dricks- och kokvatten hämtas. Mitt i denna vattensänka höjer sig en lerbank, bevuxen med gräs och vass.

Det är förvånansvärt att se, vilket stort antal vattenfåglar, som dväljes i min lilla "fågelsjö". Där finnas skaror av beckasiner, rödbenor, snäppor, sumphönor, vipor och änder samt hägrar och tranor. Vilket rikt fågelliv, vilken mångfald av fågelläten! Här om dagen räknade jag endast änderna, som då uppgingo till omkring 40 stycken. Dessutom komma dagligen stora flockar duvor och stäpphöns hit för att släcka sin törst.

Det är en glädje för mig att på lediga stunder stå där vid min lilla "fågelsjö", mata mina fågelvänner och studera det rika fågellivet. Jag önskar, att jag kunde lämna affärslivet för att helt få ägna mig åt forskningar i Syd-Afrikas ornitologi.

Mina kära fåglar här äro fridlysta. Ingen får skjuta dem, kasta sten på dem eller skrämma dem.

Norrut från min "fågelsjö" vidtager en parkliknande skog, och söderut utbreder sig en vidsträckt slätt, bevuxen med låga buskar. Från mitt boningshus se vi ofta strutsar därute på buskslätten.

IX.

Äventyr med ormar.

Min första närmare bekantskap med Sydafrikas ormar gjorde jag i mitten av oktober 1866. Tillsammans med min reskamrat T. G. Een var jag då på väg till Ondonga i Ovambo-land, där Een av elefantjägarna skulle uppköpa elfenben åt Charles J. Andersson, som vid den tiden vistades i Otjimbingue, Damaraland. Självt skulle jag under denna expedition skjuta och konservera fåglar för Anderssons räkning.

På vår färd hade vi hunnit fram till den lilla märkliga sjön Otjikota, som kanske rättare borde kallas ett större vattenhål. Dess diameter var omkring 200 fot. Sjöns vatten var sött och rätt gott. Den ena halvcirkeln av densamma hade en lätt till-

gänglig strand, under det den andra omgavs av lodräta klippväggar. Framkomna till den lilla sjön, skyndade Een och jag att taga ett svalkande bad i denna, medan våra negertjänare försiktigt avstodo från detta nöje. Hade vi vetat, vad vi sedan fingo se, skulle även vi ha följt negrernas kloka exempel. Sjön utgjorde nämligen ett tillhåll för en mängd rödbruna, tre fot långa ormar. Efter den upptäckten förlorade vi all lust till vidare badning i Otjikotas frestande vatten.

På tal om ormarna i Aukas vill jag nu berätta ytterligare några äventyr, som jag haft med dylika både där och i andra delar av Sydvästafrika.

En av mina bekanta i Grootfontein, en boer vid namn Minnie, kom en dag på besök till mig i Aukas. Han stannade över natten hos mig, och jag lät honom ligga svalt i min egen stora vagn. Tidigt följande morgon gick jag för att väcka min gäst. Jag öppnade vagnstältets förklaff, och till min förfäran såg jag en stor orm ligga på filten över Minnies mage. Min gäst låg, som väl var, försänkt i djup sömn. Försiktigt smög jag mig från vagnen, hämtade en bastant påk, återvände till vännen Minnie, öppnade ljudlöst igen förklaffen till vagnstältet och gav ormen ett dråpslag. Med ett vilt skrik rusade Minnie upp och stirrade på mig med ögon fulla av fasa. Han trodde nämligen, att jag gripits av vansinne. Men när han såg den dödade ormen, förstod han sammanhanget och tackade mig hjärtligt för att jag räddat hans liv. Hade Minnie rört på sig, innan jag hunnit återvända, så hade ormen säkerligen bitit honom, och min oxvagn fått tjänstgöra som likvagn.

Den i Sydafrika mest fruktade ormen är mamban, en med flera arter där allmänt förekommande giftsnok, vilkens bett är ofelbart dödande. Giftmängden hos denna orm är visserligen ytterst ringa, blott ett par droppar, påstås det, men de räcka för att döda ett dussin människor. Mamban uppnår en längd av mer än två meter och ringlar sig med över marken högt upplyftat huvud otroligt snabbt fram. Av boerna har jag hört, att mamban kunnat förfölja häst och ryttare långa sträckor, och att de endast i yrsprång kunnat undfly den snabba ormen.

I motsats till de flesta andra ormar, som vanligen blott hugga i självförsvar, kan mamban vara mycket aggressiv. Två gånger har jag själv blivit anfallen av den svarta mamban. Vid båda dessa tillfällen gick jag ett gott stycke framför min oxvagn, då jag blev angripen av odjuren. Ena gången

sprang min oxvagnsdrivare mig tillmötes och lyckades med sin långa spannpiska träffa ormen i sista stund. Andra gången hann jag hoppa upp på vagnen, varifrån jag med ett hagelskott dödade mamban.

I februari 1895 hade jag på resa från Kunene till Ondonga på grund av vattenbrist måst avvika från den vanliga,

BUSCHMANFAMILJ.

kortare vägen och i stället färdas med mina oxvagnar genom det s. k. buschmanveldtet med dess taggiga buskar, törnsnår, enstaka träd och på spridda tuvor växande magra gräs. Emellertid påträffas här och där små källsprång och vid dessa en och annan buschmanfamilj, som livnär sig nödtoftigt av, vad den karga naturen förser den med. Överallt i det tröstlösa landskapet ströva dessa buschmanfamiljer omkring, sökande efter föda. Rotknölar, lökväxter, vildhonung, fågelnästen, grodor, ödlor, ormar och i snaror fångade eller med gift-pilar skjutna djur, allt förtäres begärligt. Intet försmås.

Jag lyckades få en buschman och hans hustru till vägvisare. Sida vid sida gingo de tysta framför första oxvagnen. Ehuru

jag försåg dem riktigt med föda, spejade de dock ständigt i grästuvorna efter rotväxter, vilka de med den spetsiga käpp, som buschmännen alltid medföra, fort och behändigt grävde upp och omedelbart förtärde utan att rengöra dem från jord och sand.

Buschmannens hustru uppgav plötsligt ett rop och sprang till ett hål i marken samt började där kratssa undan jorden. Hon hade nämligen sett en orm slingra sig ned i hålet, och som soppa på ormkött är en delikatess för dessa infödingar, ville hon ej låta denna läckerhet gå sig ur händerna. Efter en kort stund skrek kvinnan åter till. Hon hade blivit huggen i handen av ormen, som var en svart mamba, och blott några minuter därefter låg hon i krampryckningar.

Rasande rusade då hennes man fram till hålet, fortsatte att med sin spetsiga käpp gräva sig ner till ormen, lyckades fånga och döda den, dock först sedan även han fått mambans dödan-de bett. Det dröjde knappt en kvarts timme, innan de två ormbitna lågo livlösa på marken, varefter jag fortast möjligt lät mina tjänare nedmylla de båda döda.

X.

Storviltjägaren berättar.

Som storviltjägare i Sydafrika upplevde Axel W. Eriksson många spännande äventyr. Anspråkslös och försynt som han var, talade han ytterst sällan därom, men lyssnade däremot gärna till andras jakthistorier. Kring den muntert flammande lägerelden kunde han dock någon gång, där han satt med sin kära snugga i mungipan och en mugg hett, starkt kaffe framför sig, komma i berättaretagen, och då fick man lyssna till några av hans många upplevelser i jaktens värld, där han mer än en gång varit nära att få sätta livet till.

Enkelt och okonstlat kunde han så berätta bland annat följande:

Som 20-åring, omkring ett år efter min ankomst till Sydafrika, blev jag överfallen av en leopard och var nära att slitas sönder av det rasande vilddjuret.

En dag tog jag nämligen mina jakthundar med mig i Otjimbingue och gick ut på fågeljakt. Plötsligt gjorde hun-

darna ståndskall framför ett busksnår. Genast sprang jag dit och fann en leopard redo till språng mot mig. Ung och oerfaren i de afrikanska jaktmarkerna, sköt jag i min jaktiver obetänksamt nog ett hagelskott ur min fågelbössa mot leoparden. Med ett enda språng var denne över mig, kastade mig baklänges på marken och högg sina skarpa tänder i min högra arm, som genomborrades. Blixtnabbt angrepo emellertid mina präktiga jakthundar leoparden, ryckte och slet honom bakåt samt hindrade honom därigenom från att komma åt min strupe. Slutligen nödgades vilddjuret, sårat som det var, släppa sitt tag i mig och åter söka skydd i busksnåren, dock först sedan det dödat två av hundarna. Självt lyckades jag, ymnigt blödande ur såren, mycket illa tilltygad, med händer och armar sönderbitna och med bröstet sönderklöst av leopardens skarpa klor, ta mig tillbaka till lägret.

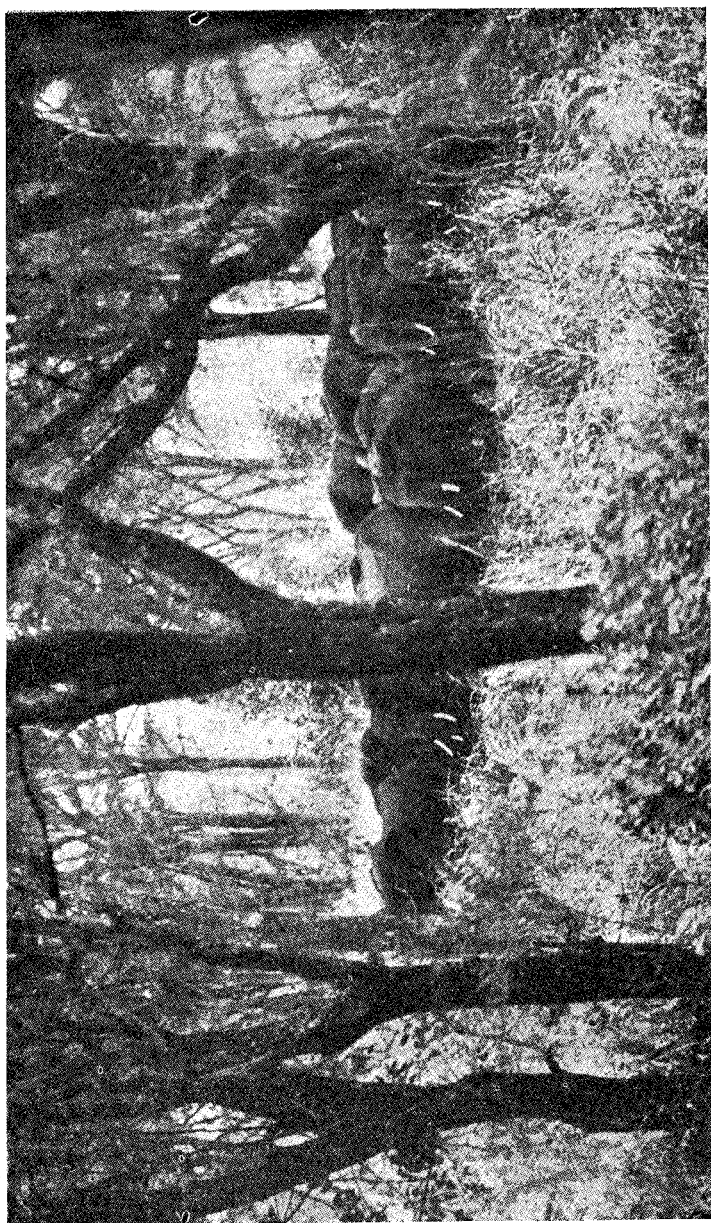
Det tog lång tid, innan jag blev återställd från mina farliga blessyrer, och hela mitt liv igenom ha de djupa och stora ärren på mina händer, armar och bröst burit vittne om det fruktansvärda äventyret, som kunnat få ett tragiskt slut, om icke mina trogna jakthundar räddat mitt liv. Några negrer dödade emellertid efteråt leoparden, som av hundarna blivit kvarhållen i snåren.

*

Vid en av mina elefantjakter gjorde jag en märkelig iakttagelse, som vittnar om elefanternas stora föräldrakärlek.

En gång red jag upp en stor elefanhjord ute på jaktfältet, men hade olyckligtvis då nyligen i följd av klimatfebern förlorat min bästa jakthäst, så att den häst, som jag för tillfället red, icke var van vid elefantjakt. Som jaktoffer utsåg jag en hane med stora betar. Emellertid litade jag icke på min häst och vågade därför icke stiga ned på marken vid skottets avlossande utan sköt, sittande i sadeln. I samma ögonblick som skottet brann av, stegrade sig hästen, varför kulan förfelade sitt mål och i stället träffade och krossade nacken på en ung elefant, som föll död ner.

Hela hjorden flydde utom en stor hona, som rusade fram till den fallne och sökte med sina betar få honom upp igen. Tydligen var den skjutne elefanten hennes unge. Trots den stora fara, som hon själv utsatte sig för, arbetade hon oförtrutet med att söka få den fallne åter på benen.

ELEFANTHJORD i AFRIKANSK STORSKOG.

Foto Kermit Roosevelt.

Jag fick ingen tid att tänka på hennes sorg, ty såsom jag väntat, gjorde den flyende elefanhjorden snart helt om och, bildande en halvcirkel, kom den i språngmarsch rusande för att anfalla mig. I sporrsträck måste jag rida från platsen för att rädda livet. Efter en längre skarp ritt märkte jag, att förföljandet upphört, och att elefanterna vänt om.

Men bakom den flyende hjorden upptäckte jag tre elefanter, tryckta tätt intill varandra och skridande sakta framåt. Då jag kom dem för nära in på livet, sprungo de båda yttersta sin väg, under det att den mellersta föll till marken. Framkommen till den fallne, finner jag genast, att det var den av mig nyss dödskjutne unge elefanten.

De två sist flyende elefanterna, med all säkerhet den döde elefantungens föräldrar, hade sökt, bärande den döde emellan sig, föra denne med på sin flykt.

*

För att belysa vilken fara, som kan vara förenad med en elefantjakt, vill jag berätta ett äventyr, som en gång vid en dylik hände min bror Carl. Nyligen kommen till mig härute i Afrika, blev bror Carl, då han företog sin första elefantjakt, så ivrig, att han glömde all försiktighet. I sporrsträck rider han i sällskap med sina negertjänare hän efter en uppjagad elefanhjord, kastar sig, kommen i dess närhet, av hästen, springer därefter framåt några meter och skjuter sedan så en av elefanterna i hjorden. Denne vänder genast heltom och går vredgad till anfall mot min bror, som för brinnande livet måste söka uppnå sin ridhäst och genom en skyndsam flykt rädda sig. Han springer som en riktig marathonslöpare, men snubblar och faller omkull.

Den rasande elefanten, som nu var hack i häl efter min bror, springer rakt över honom, så att han låg mellan dennes ben. På sin vänstra sida hade bror Carl sitt jaktgevär, vars kolv var försedd med ett tjockt järnbeslag. Elefanten trampade på geväret, så att kolven vred sig runtom.

I sitt uppretade tillstånd såg elefanten nu endast jakthästen och rusar mot denne, som han med snabeln lyfter upp i luften och därefter krossar till döds mot marken. Därefter vänder han om till sin hjord, men utrustad med svag syn, liksom alla elefanter äro, såg han icke min bror, som springande lyckades rädda sig till de längre bort stående jaktvagnarna. Om ele-

fanten därunder fått syn på bror Carl, hade den ovillkorligen trampat sönder honom, så att det endast återstått en våt fläck.

Elefanterna ha en mycket dålig syn, men en fin hörsel och en ännu finare lukt. Att komma på en elefant i vinden är omöjligt.

*

VATTENFALL I KUNENEFFODEN (ANGOLA).

År 1887 slog jag vid ett tillfälle läger i Ovamboland, söder om Kuneneffoden. Sedan jag fått lägret i ordning, ämnade jag rida över till det portugisiska området för att hälsa på bekanta därstädes.

Flera gånger förut hade jag lägrat på denna plats och därvid besvärats av en gammal lejonhane, som bitit och rivit ihjäl åtskilliga av mina oxar och mjölkgetter. Jag hade dock aldrig lyckats oskadliggöra det djärva och listiga rovdjuret, som plågade gömma sig i vassruggarna längs Kuneneffoden.

För att skydda min vid oxvagnen kvarlämnade dyrbara jakthäst, "Kaffer", vidtogos alla möjliga försiktighetsmått. Från

vagnens vänstra stång runt om vagnen slogs en stark 2 1/2 meter hög kraal av de skarpaste och starkaste törnträd, som kunde uppletas, lämnande en mycket smal ingång till inhägnaden vid den högra stängen. Jag gav mina tolv negertjänare order, att de under den stundande natten skulle sova utmed den smala ingången, och att en av dem skulle ha ett laddat Martini-Henrygevär bredvid sig. Vid vagnens ena bakhjul bands Kaffer, och i hans omedelbara närhet skulle vagnsdrivaren och hans hustru ligga, under det att en av mina svenska medhjälpare skulle vila i själva vagnen.

Utanför inhägnaden placerades mina 40 oxar, av vilka lejonet kunde få hålla till godo med en, om det hade lust.

Natten blev månljus och klar och, såsom vanligt i Afrika, icke ett moln skymde bort himlen. Lejonet kom, men det ratade oxarna, som det passerade förbi utan att röra dem. Sedan går det in i det smala gången, som var så trång, att dess tassar ovillkorligen måste ha vidrört de där sovande ovamboernas fötter, och gör så ett språng mot min favorit-häst.

Emellertid hade gamle Kaffer observerat lejonet, som han med bakhovarna ger en kraftig spark. Lejonet hinner likväl att med högra framtassen riva upp hans ljumske. Kaffer börjar nu att sparka vilt omkring sig, och vid detta oväsen vakna alla i lägret. Negertjänarna rusa upp, och den med geväret ger genast eld mot lejonet, som försvinner och sedan dess aldrig mer varit synligt. Troligen hade det blivit dödligt sårat.

Ett lejon, som sårats till döds, kan det oaktat springa en längre vägsträcka, innan det stupar.

*

Inom Gambostammens område, beläget i portugisiska besittningen Angola, slog jag en afton läger och lät göra en stark kraal kring detsamma, icke därför att jag var rädd för lejonen, men för att mina kreatur icke skulle skada infödingarnas gröda.

Just som jag hade lagt mig, hörde jag våra hundar göra ett visst argt skällande, som de endast plägade göra, då en stor fara var för handen. Vid min fråga, vad som stod på, fick jag till svar, att en leopard bitit en av negerpojkarne i lägret. Upplyst om, att pojken endast var lindrigt skadad, lade jag mig åter att sova.

I daggryningen lät jag sadla några av mina hästar för att rida över till en elefantjaktavdelning, som tillhörde mig och som jag icke besökt under ett halvårs tid. På några tiotal meters avstånd från kraalen märktes spår av en lejonhona. Nu förstodo vi, vem som skadat negerpojken under den förflutna natten.

Efter ett par timmars ritt framkommo vi till mina elefantjägare, och efter ytterligare några timmar anlände även min oxvagn och negertjänarna. Så snart vagnen anlönt, frågade jag efter den skadade gossen och fann honom nästan sanslös, med ena ögat utrivet och huvudskålen invid detta bräckt, så att hjärnan här låg blottad. Alla ansågo, att intet kunde göras för pojken, men min plikt likmätigt uppbjöd jag all min förmåga för att rädda honom.

För den skull anlade jag ett linneförband om hans huvud, som tryckes hårt tillsammans, och baddade det med kallt vatten. Denna behandling fortsattes, och inom en månads tid var gossen till allas förvåning fullkomligt återställd, dock med förlust av det utrivna ögat.

Vad som räddade pojken undan lejonets klor var, att odjuret blev skrämt av negertjänarna, som rusade upp vid det förut omnämnda ilskna hundskallet. Lejonet hade nämligen ämnat kasta sitt offer på utsidan av kraalen, men vid kastet slant gossen ur dess klor, emedan det endast fått fäste i hans ena öga och den sköra huvudskålen, som gick sönder. Negerpojken slungades så in bland kreaturen av lejonet, som skyndsamt tog till flykten.

XI.

Möte med Vite hövdingen.

När Axel W. Eriksson försommaren 1894 gjorde ett kort besök i Sverige, sammanträffade han med Kongo-fararen, dåvarande löjtnanten vid Västgöta-Dals regemente Peter Möller. Ett vänskapsband knöts dem emellan, och de beslöto att åter mötas, men då i Sydvästafrika.

Den 8 augusti 1895 landsteg Peter Möller i sjöstaden Mossamedes, portugisiska Angola, efter en 33 dagars sjöresa från Portugal. I slutet av september samma år hade han på sin

expedition till det inre av Sydvästafrika hunnit till Humbe i Angola, då ryktet spred sig, att Karrivappa Katitti anlönt till Kunenefloden och slagit läger på dess södra strand, en dags ritt från Humbe.

Ett sammanträffande med Axel W. Eriksson var desto kärare för Peter Möller, då Eriksson givit honom rekommendationer, som varit Möller till stor hjälp på hans påbörjade sydvästafrikanska resa.

Möller satte sig upp i sadeln på sin ridhäst och, åtföljd av ett par av sina spårare, red han så för att besöka sin landsman och vän. Kunenefloden var vid denna årstid grund och lätt att övervada.

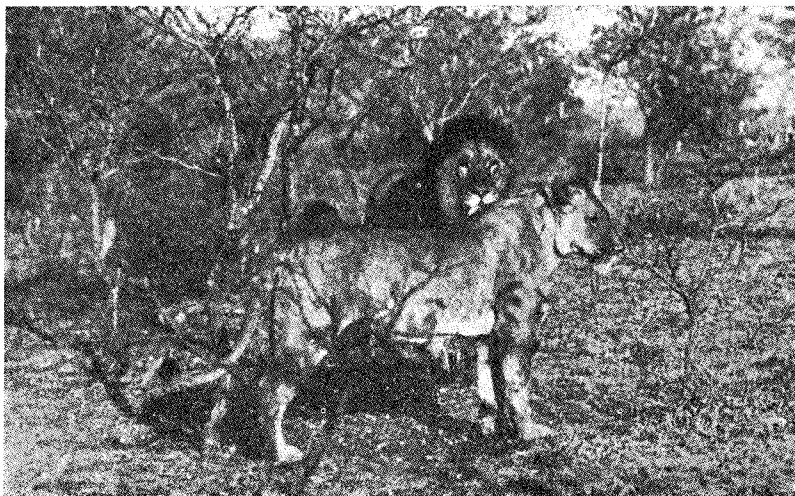
Ur Peter Möllers bok "Resa i Afrika" anföras i det följande några sammanfogade brottstycken från hans skildring av mötet med Axel W. Eriksson vid Kunene och färd med honom:

På sandbankarna kring floden sköt jag tvenne präktiga sporrvingade gäss (*Plectropterus gambensis*), stora som svanar, med delikat kött; med dessa bakom sadeln gjorde jag på eftermiddagen mitt inträde i Erikssons läger.

I denna trakt, som eljest är en fullkomligt obebodd vildmark, rådde nu liv och rörelse. Förutom Erikssons två vagnar sågos vagnar tillhöriga tre boer-familjer, vilka under Erikssons beskydd gjort resan hit genom Ovambo-stammarna. Här funnos nu omkring 600 oxar och kor, getter och får samt hundar och åtskilliga hästar. Infödingar av Humbe-stammen hade kommit hit, och nya flockar av dem anlände alltjämt; dessutom hade, förutom jag, en kolonist från Katekerou infunnit sig. Över lägret spredo sig akaciatrådets höga, glesa kronor, och framför detsamma utsträckte sig Kunenes nu till större delen torra och grönskande flodbädd, väl en kilometer bred, översållad med i grupper betande boskap. Längst bort reste sig de höga vassruggarna, mellan vilka vad som fanns kvar av floden nu flöt. Bakom lägret åt söder vidtog den stora ödemark, som skiljer Ovambo-stammarna från Humbe, ett farligt område att kampera i för de där kringsmygande boskapstjuvarnas skull men känt för sin rikedom på vilt av alla slag.

I detta viltfält stannade jag nu tillsammans med Eriksson, och vi gjorde härunder åtskilliga lyckade jakter. Mest skötos den stora, vackra roan-antilopen, som i smärre flockar talrikt förekommer här, och dessutom palla och hartbest.

Lejonen voro särdeles talrika omkring lägerplatsen, och färska spår syntes dagligen. En natt kommo två stycken in i

ETT STÅTLIGT PAR.

Foto: S. A. R. & H.

lägret. Deras spår utvisade, att de varit alldeles inpå våra vagnar och ej mer än 10 eller 15 steg från den plats, där vi sovo. Även där lejonerna, såsom här, allmänt förekomma, är det ytterst sällan man får se dem om dagen. I gryningen draga de sig in i tätta, mörka snår, och skulle någon människa under dagen komma i deras närhet, veta de att göra sig osynliga på ett fast otroligt sätt. Flera gånger följde vi deras spår långa vägar in i törstfälten och körde upp dem ur deras läger, men vi lyckades aldrig få något inom skotthåll. De smögo sig undan som ormar i det höga gräset, och jakthundarna, som vi sökte hetsa på dem, blott reste borsten och slokade svansen mellan benen; de vågade ej följa spåret av djurens konung. Det är i allmänhet endast när lejonet blivit sårat eller retat, som det under dagen anfaller människor; sedan det fått vana

på människokött, är det emellertid fruktansvärt såväl natt som dag.

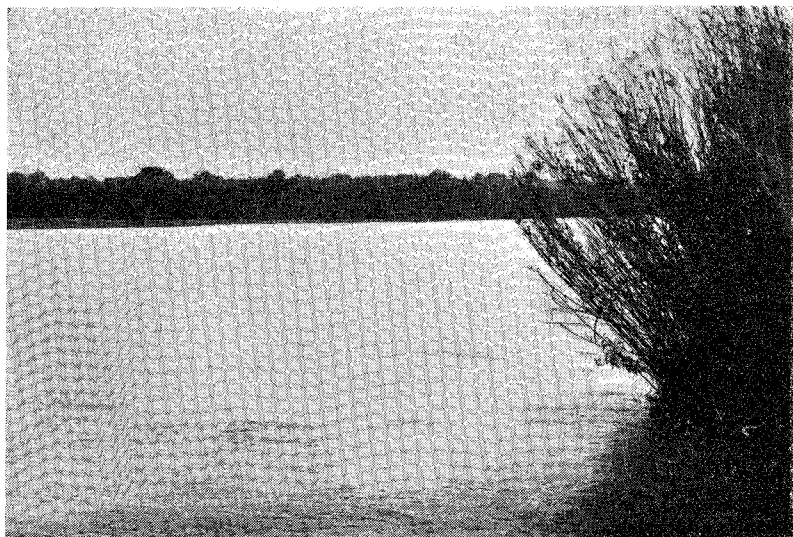
Under sin mångåriga vistelse i Sydvästafrikas jaktfält har Axel Eriksson haft många äventyr med lejon, och själv har han skjutit flera. En gång t. ex. träffade han på en jakt en flock av åtta lejon, av vilka han med sina jägares tillhjälp dödade fyra. Som utrymmet på vagnarna var knappt, togos ej ens skinnen av, utan bestarna fingo ligga som de lågo.

Vid ett annat tillfälle sårade en av hans jägare ett lejon, som genast anföll och kastade sig rytande över mannen. Denne, en tapper inföding av zulu-blod, lyckades sparka av sig lejonet, som nu högg tag i hans högra ben. Under tiden hade mannen fått sin assegaj i ordning, och under ett högt rop: "Nu skall du se, vilken tjur jag är", stötte han denna mot lejonet, men den veka spjutspetsen böjde sig utan att allvarligt skada djuret, som nu bet av karlens arm och tilltygade honom förskräckligt, innan från vagnen tillskyndande folk hunno döda odjuret. Den svårt sargade mannen dog kort efteråt.

Den styrka lejonen ådagalägga, när de angripa sina offer, är ofantlig. Sålunda hände det, att lejon en natt smögo sig in i Erikssons läger och dödade tre stora dragoxar så fort och tyst, att ingen märkte någonting, förr än efteråt. Lejonen hoppa nämligen upp på oxens manke, hugga fast ena ramen i hans nos och rycka därefter hans huvud bakåt med sådan kraft, att nacken knäckes och oxen dör omedelbart. Det tycktes, som om lejonen vid det nämnda tillfället dödat dragoxarna endast av okynne, eller också hade de funnit deras kött för magert, ty efter att hava bitit djuren i ljumsken och ätit litet av innanmätet, lämnade de sitt byte.

Elefanter finnas ännu talrikt norr om Kunene och dess bifloder, men som dessa djur på senare åren, sedan boerna kommit till Angola, varit utsatta för mycken förföljelse och i följd härav blivit försiktiga och skygga, äro de svåra att komma åt. De hålla sig vanligen ganska långt från närmaste vatten i det inre av tjocka, snåriga skogar, belägna på högplatåerna, och då de bliva förföljda, taga de sin tillflykt till milsvida törnsnår, så gott som ogenomträngliga för människor och hästar. Hava elefanterna varit jagade förut, gå de ned till vattenställena blott varannan eller var tredje natt, släcka sin törst samt spola vatten över sig och återvända i god tid före dagbräckningen till sina snår.

Som det nu var min avsikt att någon tid uppehålla mig i Kunenes flodområde och sedermera draga söderut genom Ovamboland och Damaraland, och då Eriksson först skulle ned till Mossamedes och sedan tillbaka hit för att före regntiden ävenledes anträda resan söder ut, stämde vi möte i Humbe vid jultiden. Eriksson drog alltså norr ut, under det

KUNENEFLODEN

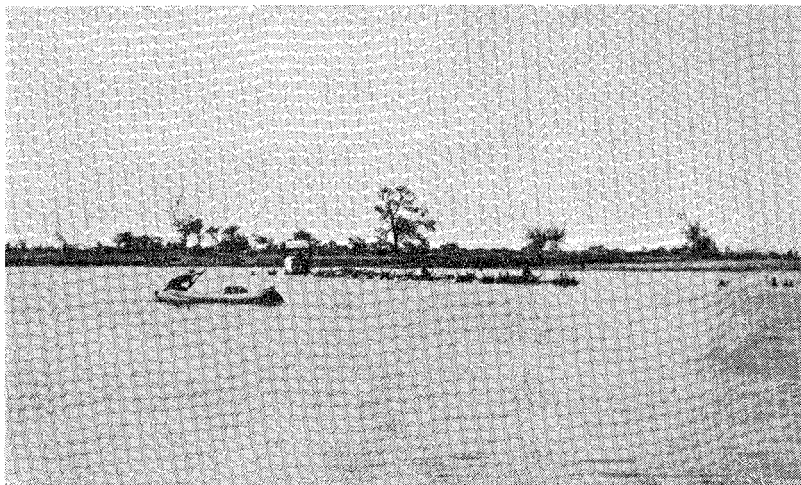
i närheten av Karrivappa Katittis läger december 1895.

att jag slog läger i ett rikt jaktfält, två dagsmarscher norr om Humbe upp efter Kakolavarfloden vid Ochikoussi.

Omkring mitten av december hade jag nöjet att på utsatt plats träffa Eriksson, som kommit åter från sin resa till Mossamedes och i vilkens sällskap jag nu skulle färdas genom Ovamboland till ökentrakterna på gränsen till Damaraland. Den 16 december på morgonen stodo vi färdiga att övervada Kunene. Vi hade nu fyra vagnar med åttio dragoxar, vidare omkring trehundra nötkreatur, får, getter, hästar och hundar, som Eriksson ämnade taga med sig till Damaraland. Att föra allt detta över en strid flod av mer än hundra meters bredd, där botten numera, sedan regnen fallit, ej kunde nås, var ett

ganska svårt företag. Vi började med att lasta ur vagnarna, varefter allt bagage, vapen, ammunition m. m. fördes i infödingarnas kanoter över till andra stranden.

Sedan vi fått sakerna över, kom turen till vagnarna, som måste dragas över av det simmande spannet. För att hålla krokodilerna på avstånd lossas först några skott i flo-

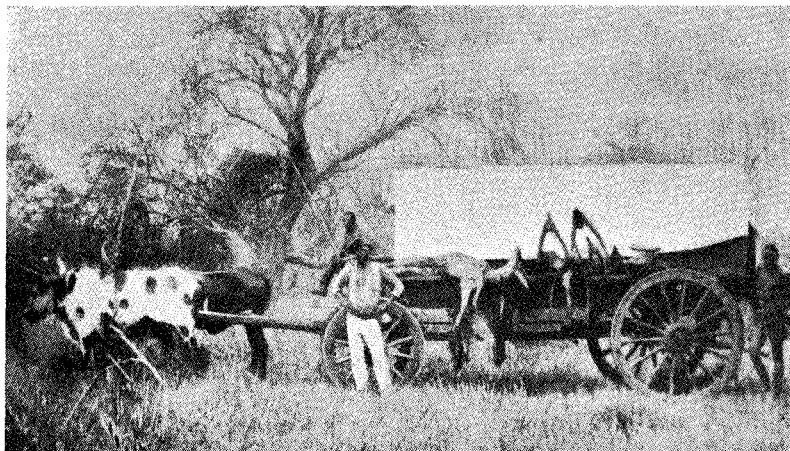

AXEL W. ERIKSSON VADAR MED EN AV SINA OXVAGNAR
ÖVER KUNENEFLODEN.

Foto: P. Möller.

den, därefter drives spannet under ursinnigt piskande och hojtande ned i vattnet, varvid första oxspannet ledes i en lång lina av ett par män, som simma främst. Konsten är nu att få oxarna att följa sina ledare utan att trassla in sig i spannremmen och att hålla den rätta riktningen, så att strömmen ej får makt med dem. Går allt som sig bör, så flyter vagnen efter de simmande oxarna, och man uppnår lyckligt den andra stranden. Värre var att få över all den återstående boskapen med kor och kalvar. Dessa delades i tvenne flockar, och efter ett styvt arbete lyckades vi få dem över, så när som på en kviga, vilken drunknade och fördes bort av strömmen. Först sent på aftonen hade vi allt på sandbankarkarna på flodens södra strand. När vi följande dag stuvat våra saker in i vagnarna, anträdde vi färden mot Ovamboland.

Vi följde under de första dagarna Kunene uppåt genom ett slätt land, tätt bevuxet med mapoaniträd med törnsnår och varjehanda andra buskar som undervegetation. Här och där funnos smärre slätter med meterhögt gräs. Detta område mellan floden och ovambostammarnas land öster ut är alldeles obebott samt ett av de bästa jaktfälten i Sydafrika. Vi be-

JAKTVAGN MED DET FÖRSTA AV DE TIO OXPAREN.

Foto: P. Möller.

gagnade oss härav för att förse oss med torkat kött. På en eftermiddag fälldes tre roan-antiloper, två pallas och en steenbok.

Lejonerna voro även här talrika. Vid ett tillfälle, då spårarna återvände för att hämta en skjuten antilop till lägret, höll en flock av nio lejon på att äta av djuret. Lejonerna voro vid dåligt lynne, röto och visade sina fruktansvärda tänder, så att männen funno för gott att lämna dem i fred. Dagen därefter, då en av männen än en gång återvände för att hämta sin hatt, vilken han som fågelskrämma hängt i ett träd för gamarnas skull, fann han att lejonerna rivit hatten i små bitar.

Infödingar, som färdas till och från Ovamboland genom dessa trakter, hava för att skydda sig mot lejonerna byggt ställningar i träden, där de tillbringa natten.

Vi tillbringade julaftonen i vildmarken. Redan då var jag rätt mycket angripen av klimatfeber.

Från Kunene fortsatte vi därefter åt sydost genom ett allt glesare bevuxet land, där vagnshjulen ofta sjönko djupt ned i den lösa sanden. Med fyra till fem timmars mellantid påträffade vi smärre dammliknande vattensamlingar, där uppehåll gjordes för att låta boskapen beta och dricka. Natten efter den tredje dagen, sedan vi lämnat Kunene, uppnådde vi de första ovambobyarna på Oukuanjama-stammens område.

Som Erikssons namn står i högt anseende hos alla ovambo- och damarafolken, med vilkas hövdingar han haft mångårig beröring, visade man oss ett vänskapligt sinne. Vi kunde mot torkat kött få tillbyta oss hela vårt behov av hirs och korn samt något mjölk.

I början av januari 1896 ställde vi färden mot sydost. Vi lämnade nu Aukuanjamas land och drogo in i den obebodda vildmark, som ligger däremellan och Oukuambi. På femte dagen sedan vi lämnat Oukuanjama, körde vi in bland Oukuambi-byarna och lägrade under några glesa träd utanför hövdingen Nezumbos by.

Sedan vi under två dagar färdats genom ett steppartat, förtorkat landskap, anlände vi till Oundounga-stammens område. Efter några dagars vistelse i Oundounga voro Eriksson och jag färdiga att lämna denna del av Ovamboland. Våra vägar skildes här. Eriksson skulle färdas åt sydost över Amutoni och Grootfontein till Aukas i Damaraland, där han äger stora jordområden och dit han skulle föra all den medhavda boskapen för att utplanteras. Min väg gick söder ut genom Damaraland över Oumaruru ned till Walfish bay, min landresas sydliga slutpunkt.

Sedan Axel Eriksson och jag skakat hand för sista gången, smällde piskorna, och våra vagnar rullade i väg åt olika håll. Det var nu mörkt, stjärnorna började glänsa över den tysta, vida öknen, som utbredde sig framför oss, bakom oss hördes ännu larmet från hövdingen Kambondes by, och från sidan förnams då och då det bortdöende bölandet av Erikssons boskap; en och annan pisksmäll skar skarpt genom luften, och rullandet av Erikssons vagnar blev allt svagare.

Vi gingo skilda öden till mötes, och jag tänkte med saknad på Karriwappa Katitti, som bevisat mig så mycken hjälpsamhet och vänskap.

XII.

Axplock ur en afrikaresandes brev.

Axel Wilhelm Eriksson förde en mycket omfattande affärs-, privat- och vetenskaplig korrespondens, dels på engelska och och dels på svenska. Under sina långa och många färder och expeditioner i Sydafrika satt han ofta uppe om nätterna och skrev samt lät posta sina brev, så snart någon postförbindelse uppnåddes. Så småningom blevo hans ögon överansträngda, och under de sista åren av sitt liv nödgades Eriksson att anställa en privatsekreterare, som efter hans diktamen nedskrev breven.

Här nedan följer utdrag ur en del av Axel W. Erikssons brev. Alla privata meddelanden äro så vitt möjligt uteslutna ur breven, som enligt utgivarens avsikt endast ha till uppgift att giva en bild av Axel W. Eriksson som storviltjägare, ornitolog, entomolog, "köpmansfurste" och människovän. Av breven och deras överskrifter framgå dessutom i någon mån Axel W. Erikssons färdvägar i Afrika och tidsföljden för desamma.

I de på svenska skrivna breven har stavningen moderniserats för underlättande av läsningen, och de engelska breven ha översatts till svenska.

*

Utdrag ur Axel W. Erikssons brev från Ondonga, Ovambo-land, den 24 juli 1867 med anledning av Carl Johan Anderssons död den 9 juli 1867:

— — — — —
Då herr Andersson icke hörde något vidare från bangarris-negrerna, och ingen annan utväg återstod för honom, beslöt han, nedbruten av sjukdom som han var, att återvända till Ondonga. På fjärde dagen nådde vi den första av ovaquanyamastammens byar, men infödingarna nekade att visa oss

vägen till hövdingens boning, och vi blevo därför nödsakade att själva söka finna vägen med tillhjälp av kompassen. Efter sex dagar anlände vi slutligen till hövdingen Typandekkas palissadomgivna bostad. Då var herr Andersson fullkomligt utmattad, varför jag genast i vagnen ordnade hans bädd, från vilken han sedan aldrig blev i stånd att resa sig utan min hjälp.

En av stammens huvudmän kom strax efter vår ankomst över till oss för att besöka herr Andersson, som begärde att få träffa hövdingen Typandekka själv, med vilken, som han sade till mannen, han var mycket missbelåten.

Icke förrän åtta dagar senare uppenbarade sig hövdingen, som då såg rädd ut och ej vågade komma i närheten av det träd, under vilket vi lägrat, utan satte sig ned på något avstånd därifrån. Jag lade några skinn på marken framför hövdingen och därefter bar jag varsamt dit min stackars chef, under det tårarna runno nedför mina kinder, medan jag bar honom som ett barn på mina armar. Herr Andersson yttrade endast följande ord till Typandekka: "Se, vad ditt folk har gjort! Jag skall låta Naumi, Chicongo och Kamaherero få kännedom om detta." Därpå bad han mig bära sig tillbaka till vagnen.

Den tredje dagen efter vår ankomst till Typandekkas by sade herr Andersson till mig: "Axel, min sista stund är nära." Följande dag, den 27:de juni, kallade han på mig och skrev därefter sitt avskedsbrev till sin hustru. Han nämnde därpå prisen på en del föremål, som skulle säljas och varnade mig för att lämna Damaraland, förrän jägarna begivit sig västerut.

Dagen efter Typandekkas besök fortsatte vi färden, sedan jag först sökt ordna herr Anderssons bädd i vagnen så bekvämt som möjligt. Det oaktat jämrade han sig, varje gång vagnen skadade till på vägen.

Tidigt på tredje dagen, då jag hjälpte honom, där han låg i sin bädd, tycktes något brista i hans mage, och han blev plötsligt sämre. Ett slags grönt slem började rinna från hans mun.

Han sade då: "Nu, Axel, är det snart slut med mig." Därpå bad han mig läsa några psalmer, som passade för en döende, vilket jag också gjorde. Då jag läst om dem tvenne gånger, yttrade han: "Hur härlig är icke den svenska psalmboken!" Så fortsatte han: "Hälsa Een och säg honom, hur ledsen jag är att ej få träffa honom mer." Slutligen sade han: "Jag är nu nöjd att dö; jag lider så gränslost."

Följande dag tycktes herr Andersson vara något bättre, och dagen därpå lämnade vi tidigt på morgonen den sista av ovaquanyamabyarna. Samma dags afton blev herr Andersson mycket sjuk, och hela den natten och följande dag rann oupphörligt det förut omnämnda slemmet ur hans mun. Han var nu ytterligt svag. Senare på aftonen begärde han likväl litet föda, som jag genast anrättade, och varav han även åt något. Men knappt hade en kvarts timme förflutit, förrän han avled.

Som jag icke ville begrava herr Anderssons kvarlevor på en plats, vilken jag senare ej kunde återfinna, färdades jag vidare i månskenet med min döde vän i vagnen och anlände nästa dag fram emot aftonen till den första av ovaquambibyarna. Här beslöt jag att reda min chefs grav. När hövdingen Naumi ville icke samtycka till, att herr Anderssons kvarlevor blevo jordade så nära hövdingens bostad, varför jag nödgades återvända ungefär tjugo minuters väg. Där, till höger om vägen, fann jag mellan två träd en sista viloplats för min väns stoft. Jag hade blott en yxa och en bleckbunke att gräva graven med, och denna grävdes i hård, lerig mark*).

När jag efteråt frågade hövdingen Naumi, varför han skulle befalla mig att begrava min vän så långt bort i vildmarken, ville han sända några av sitt folk för att öppna graven och föra herr Anderssons stoft till en närmare byn belägen plats, men detta tillät jag naturligtvis icke.

— — — — —
*

Omaruru den 27 november 1876.
— — — — —

Det var inga uppmuntrande underrättelser hemifrån angående de tryckta tiderna i Sverige. Samma förhållanden råda emellertid för närvarande i hela världen. Orsakerna här-till tyckas ligga i faran och oron för ett allmänt europeiskt krig.

Även här i Sydafrika äro tiderna dåliga. Så har priset på på strutsfjädrar och elfenben fallit betydligt, och nötboskapens värde har sjunkit med nära 50 %.

För Kap-marknaden har jag nu avsatt bortåt 3.000 slaktdjur.
— — — — —

*) Se foto sid. 16.

Bror Albert är fortfarande ute på en jaktexpedition, och från honom väntas inga nyheter på länge.

För att upphandla strutsfjädrar befinner sig bror Carl nu på en affärsresa inåt Damaraland. Så snart regnet faller, ämnar han bege sig ut på elefantjakt.

Inom en månad förväntas Wedberg, en av mina svenska

AXEL W. ERIKSSONS HANDELSFAKTORI I OMARURU
(DAMARALAND)

med boningshuset, där författaren föddes.

medhjälpare, hit från sjön Ngami. Han lär ha varit mycket sjuk i klimatfeber, men jag har hört, att han nu åter är frisk.

— — — — —
*

Omaruru den 14 februari 1877.
— — — — —

Sedan jag sist träffade bror Albert, har han skjutit 48 storvilt djur.

Bror Carl lämnade Omaruru för några månader sedan, utrustad av mig med en vagn, förspänd med sexton dragoxar. Dessutom lät jag honom låna en av mina ridhästar, försåg honom rikligen med proviant och gav order till sex av mina

negertjänare att medfölja honom på färden. Något över 3.000 skålpund handelsvaror sände jag också med honom. Ändamålet med denna resa är elefantjakt och varuutbyte med infödingarna. Sedan Carls start härifrån har jag icke hört något från honom.

Efter en nio månaders strapatsrik färd återkom Wedberg från sjön Ngami några dagar före nyår. Som han vid sin återkomst hit ivrigt åstundade att få deltaga i elefantjakten, sände jag honom för en vecka sedan tillika med mina förtrupper av elefantjägare inåt jaktmarkerna.

Om några dagar beger jag mig själv ut på en större jakt-expedition, vilken jag förberett under en längre tid. Jakten är emellertid icke uteslutande ändamålet med denna min färd, utan jag ämnar också försöka öppna handelsförbindelse med libebestammen, som bor nordväst om sjön Ngami.

Från libebeexpeditionen hoppas jag återkomma med stora boskapshjordar. Men kommer tsetseflugan i min väg, då stryka kreaturen åt, och allt är förlorat. Tsetseflugan är nämligen boskapens dödsfiende.

Däremot tror jag, att jakten skall bliva desto mer spännande och vinstgivande, då jag är väl utrustad med präktiga jakt-hästar, dyrbara gevär och många infödda jägare, duktiga karlar, liksom födda till jakt.

Icke förrän nästa år kan jag åter låta höra av mig.

*

Omaruru den 22 november 1879.

— — — — —

Inom en månad inträffar hos oss i Sydvästafrika den sydafrikanska midsommaren, men huru olik den svenska ljuvliga blomstertiden!

Här i Damaraland ha vi nu haft tre torkår i följd. Allt är förbränt av den glödande solen. Buskar, träd och all annan växtlighet har dödats av den intensiva solhettan.

— — — — —

I Omaruru har jag en mycket artrik och vacker samling av sydafrikanska fåglar, som jag under årens lopp skjutit och konserverat, och som kostat mig mycket arbete och penningar.

Om jag donerar densamma till Vänersborgs museum, kan man då giva mig vederhäftig garanti, att omskrivna samling där kommer att uppsättas och vårdas omsorgsfullt?

— — — — —

Man kan knappast föreställa sig något grymmare och mer omänskligt, än när en negerstam underkuvat de andra stammarna och gjort dem till sina slavar.

Så ha hereroerna gjort med bergdamaraerna, hottentotterna och buschmännen. De ha frånrövat dem all deras egendom, deras boskapshjordar och jaktmarker, de ha tagit ifrån dem

HERERO-BY MED KVINNOR OCH BARN.

vattenkällorna, som de andra stammarna utvalt, och då de arma varelserna, som nu tvingats livnära sig av kåda, vildhonung, myrlarver, gräshoppor, grodor, ormar och ödlor samt av rötter och vilda frukter, komma för att vid något vattendrag söka släcka sin törst, bliva de utan barmhärtighet mördade av hereroerna, som endast skona deras barn för att av dem göra slavar åt sig.

Hereroerna, som nu äga oerhörda rikedomar av boskapshjordar, ha blivit så stolta och övermodiga, att det för närvarande är nästan omöjligt leva här i Damaraland tillsammans med dem. I sitt högmod kalla de oss vita "omotuos", d. v. s. slavar, och behandla oss hänsynslöst. Men med säker-

het skall den tid komma, när hereroerna av europeiska trupper skola bli tuktrade för sin maktlystnad och sitt övermod, och då komma de att förlora sina miljoner kreatur.

HÖVDINGEN CETEWAYO.

Foto: James E. Bruton, Cape Town.

Zulukriget är nu slut efter engelsmännens seger vid Ulundi. Zuluerna ha kämpat hjältemodigt och hade de haft lika goda vapen och samma utbildning som de engelska soldaterna, så hade troligen engelsmännen behöft tredubbla sina truppstyrkor för att besegra dessa sina fiender.

Jag är en av de få vita, som fått äran att sammanträffa med zuluhövdingen Cetewayo och samtala med honom. Cetewayo är en mycket intelligent, kraftig och reslig man med ett präktigt utseende och en nobel hållning. Ett fotografi av honom bifogas detta brev.

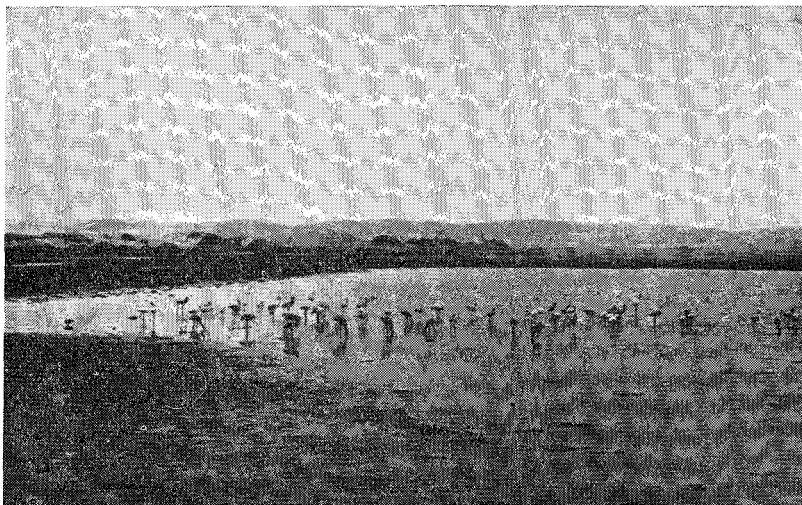
---

*

Ömaruru den 1 maj 1880.

Det gläder mig höra, att rektor Bergman antagit mitt förslag angående den förut omskrivna donationen av min sydafrikanska fågelsamling till Vänersborgs museum. I början av nästa år skall jag hemsända min omnämnda fågelsamling.

FLAMINGOER I LAGUNEN VID WALWICH (WALVIS) BAY.

Foto: M. O-g.

Hoppas att den blir monterad av en skicklig specialist. Skulle emellertid medel därtill saknas, är jag villig att hjälpa Vänersborgs museum med en gåva på 5.000 kronor för detta ändamål.

Det var uppmuntrande att läsa om Nordenskölds genialiska och djärva bragd, Nordostpassagens besegrande. Denna forskningsbragd skall nog väcka avundsjuka hos mången engelsman, som tror sin nation vara bäst och modigast av alla till sjöss.

Jag är tacksam för att det senaste året varit ett tämligen gott regnår.

Priset på elfenben har nu stigit med 3 kronor per skålpund, och jag har lyckats sälja hela återstoden av det gamla lagret. Men som mycket av mitt lagrade elfenben måst avyttras under de dåliga tiderna, så har jag gjort en kännbar förlust, ehuru långt ifrån så stor, som jag trott.

Bror Albert och Wedberg hade ämnat företaga en resa hem till Sverige, men då inget fartyg avgår från Walwich bay*) förrän under juli månad och de sålunda först i september skulle kunna anlända till Norden, ha de på grund av fruktan för höstkylan och vinterkölden därhemma beslutit uppskjuta sin planerade hemfärd till nästa år.

Båda skola nu åtfölja mig på min upptäcktsresa till de hittills utforskade trakterna kring nordöstra delen av Kunene-floden.

Framför vänligen en varm hälsning från mig till min f. d. rektor vid Vänersborgs högre allmänna läroverk, doktor Hultström. Kärt skulle det för mig bliva att ännu en gång få återse den gamle hedersmannen, innan han lämnar denna världen.

Hälsa även varmt från mig till rektor Bergman.

-----

*

Omaruru den 12 juli 1881.

Nu för tiden lever jag ett kringflackande liv i Sydvästafrika, härtill tvingad av de oroliga förhållandena i landet. Ständigt måste jag rida till det inre av Damaraland och Ovamboland för att övervaka mina olika jaktlag. Vid varje jaktvagn har jag vanligen tolv pålitliga och skickliga skyttar, väl beväpnade med de bästa gevär, som finnas att köpa.

Tiderna härute i Sydvästafrika äro, som förut nämnts, för närvarande oroliga. Man kan icke längre som förr klä av sig på kvällen och tryggt gå till vila. Nu däremot får man ofta söka vila för natten med kläderna på och med patronbältet om livet. Men jag trivs med detta strapatsfyllda liv.

---

*) Platsens ursprungliga engelska benämning var Walwich Bay, vilket namn sedermera ändrats till Walfish Bay och Walvis Bay.

Inom den närmaste framtiden skall jag företa en expedition genom Damaraland, Ovamboland och Angola för att därigenom söka öppna väg för handelsförbindelse genom Sydafrika från Kaplandet till Portugisiska Västafrika. Det är troligt, att infödingarna under denna min färd skola angripa

JAKTLÄGER.

Foto: P. Möller

expeditionen, men jag fruktar dem icke, ty jag har med mig ett stort antal goda skyttar, försedda med modernaste skjutvapen. Under denna expedition hoppas jag kunna ytterligare föröka min sydafrikanska fågelsamling.

Engelsmännen krig med boerna i Transvaal berör icke oss här i Sydvästafrika. För min del anser jag, att boerna med rätt försvara sitt land. De nederlag, som de skjutskickliga boerna tillfogat engelsmännen, borde bringa de senare till eftertanke.

Men boerna å sin sida ha gjort ett stort misstag därigenom, att de isolerat sig och icke velat samarbeta med de sydafrikanska kolonierna. Boerna själva äga nämligen varken förmåga eller medel att tillvarataga Transvaals alla resurser.

*

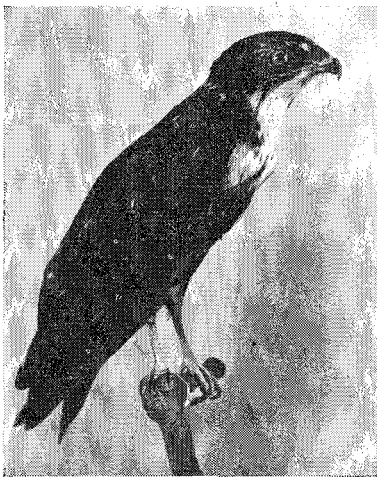
Mossamedes den 1 oktober 1881.

Till Mossamedes anlände jag för några dagar sedan. Min 800 engelska mil långa färd hit från Omaruru har gått över all förväntan bra, tack vare infödingarnas respekt för oss och fruktan för våra Martini-Henry-gevär.

Här har jag blivit synnerligen väl bemött av portugiserna, från guvernören till den enklaste arbetaren. Med den gästfrihet, som är ett nationaldrag hos portugiserna, har man mottagit mig. Så t. ex. tog det tre timmar att avsmaka alla de lukulliska rätterna vid en lunch, som jag inbjudits till hos guvernören i Mossamedes. Emellertid njuter jag icke av dylika festmåltider, isynnerhet som jag i likhet med många andra "kringstrykare" i Sydafrika fått mina matsmältningsorgan i olag. Nyligen har jag så haft ett anfall av dysenteri, vilken sjukdom härute kräver många dödsoffer.

Min omskrivna sydafrikanska fågelsamling torde som gåva från mig överlämnas till Vänersborgs museum.

Dock undantages från samlingen den ytterst sällsynta Machaerhamphus Anderssoni, såsom varande en allt för stor raritet att förvaras i ett litet landsortsmuseum. Av denna fågel finnas nämligen i hela världen förut endast tvenne exemplar kända, som båda hamnat i England. Den omnämnda fågeln är till storleken som en hök. På ryggen är den brun, undersidan är vit med bruna fläckar. Den har ett stort gap, men besynnerligt litet näbb. Kring fågelns ena ben har jag fäst en beskrivning av densamma. Detta det tredje kända exemplaret av Machaerhamphus Anderssoni, skall tillsändas Riksmuseum i Stockholm såsom gåva från mig.

KNIVNÄBBSVRÅK.

(Machaerhamphus alcinus Anderssoni.) Hona, skjuten av Axel W. Eriksson vid Omaruru den 12 januari 1880.

Foto: Riksmuseum, Sthlm.

Iakttag största försiktighet vid omskrivna fågels översändande till Riksmuseum, så att fågeln ej på något sätt skadas, ty det torde bliva nästan omöjligt att komma över ett nytt exemplar.

I mitten av nästa år skall jag till Vänersborgs museum sända en check på 9.000 kronor i och för den Sydafrikanska fågelsamlingens uppstoppning och montering av sakkunnig person. I följd av oroligheterna i Damaraland och Ovambo-land har jag endast lyckats göra några få nyförvärv till min fågelsamling, men jag hoppas på bättre resultat under min återfärd.

— — — — —
Angola är ett härligt land. En person med klokhet, energi och kapital skulle här kunna förtjäna förmögenheter.

Med framgång skulle här odlingen av bomull, kaffe och sockerrör kunna bedrivas, men portugiserna själva sakna energi och medel därtill. Därför äro de också mycket angelägna om att få utländsk arbetskraft och kapital placerade i Angola.

— — — — —
*

Kapstaden den 23 mars 1882.

— — — — —
Allt, vad jag företagit mig under de senaste 18 månaderna, har misslyckats. Dessutom har jag de sista 9 månaderna varit sjuk i dysenteri, denna de varma ländernas förfärliga plåga. Därtill har jag tillika med min expedition på återfärden från Mossamedes till Omaruru blivit angripen av de fientligt sinnade infödingarna, av vilka 40 stupade vid ett anfall mot oss för sex veckor sedan. Lägg till allt detta mina förluster på omkring 400.000 kronor, så kan man i sanning säga, att lyckan varit min motståndare. Det har sannerligen icke varit sötebrödsdagar för mig under sist förflutna år.

Hit till Kapstaden anlände jag för 8 dagar sedan för att här söka läkarehjälp.

Om några dagar ämnar jag återvända till Mossamedes för att därifrån till England avsända mitt förråd av elfenben och strutsfjädrar.

Det är även min avsikt att företaga en större elefantjaktexpedition i Angola, där elefanter tyckas förekomma talrikt.

Därefter skall jag låta överföra alla mina kreatur och övriga handelsvaror till Transvaal för att därstädes säljas.

Trots alla förluster och motgångar är jag dock glad över, att jag genom min senaste expedition lyckats öppna handelsförbindelse landvägen från Kaplandet till Portugisiska Västafrika.

---

*

London den 21 juni 1883.

I och för affärers avslutande och för att representera vår firma befinner jag mig för närvarande i London.

Min dag här är så olik mitt enkla vildmarksliv därute i Sydvästafrika. På grund av att jag kommer i säng mycket sent, stiger jag upp först omkring kl. 9 på morgonen och äter så frukost kl. 10. Därefter bär det av till Findley, Durham & Brodie's kontor i och för affärer. Kl. 2 e. m. serveras lunch, till vilken drickes champagne. Därpå fortsätts affärerna till kl. 6 e. m., då vi gemensamt intaga middag, varvid serveras bordeauxvin, sherry och champagne. Teaterbesök kl. 8 på aftonen med åtföljande supé och så i säng vid ett- eller tvåtiden på natten.

AXEL W. ERIKSSON 1883.

Foto: Olle Presto, Vänersborg.

Jag trivs ej med detta liv men är därtill tvungen under min Londonvistelse. Får jag någon tid över på mitt dagsprogram, går jag helst till British Museum, där finner jag ro och tillfredsställelse.

---

*

Lissabon den 3 juli 1883.

För närvarande befinner jag mig i Portugals huvudstad, Lissabon. Jag försummade ångbåtslägenheten från England till Sydafrika och blev därför tvungen att resa landvägen genom Frankrike, Spanien och Portugal för att från Lissabon färdas med en portugisisk ångare till Mossamedes. Resan genom Väst- och Sydeuropa har varit åtskilligt besvärlig och icke utan obehagliga äventyr, men jag är dock glad över, att jag åtminstone något litet lärt känna de länder, som jag nu senast genomrest.

I världsstaden Paris besökte jag Quartier latin och de rika, världsberömda museerna, samlingarna och biblioteken. För min personliga del föredrar jag London framför Paris, kanske därför att jag icke behärskar franska språket.

Tulltjänstemännen i Paris ville lägga beslag på min utrustning av gevär och pistoler, men slutligen lyckades jag efter mycket bråk att få allt igenom den franska tullen. Vid första tullstationen i Spanien beslagtogs emellertid alla mina vapen, och jag blev nödsakad att fortsätta järnvägsresan utan dem. Framkommen till Madrid, uppsökte jag svenska legationen, där ministern, en synnerligen hjälpsam och välvillig diplomat, som lär ha stort inflytande i spanska regeringskretsar, lovade mig att göra allt, vad i hans förmåga stod, för att jag skulle få mina vapen med mig ut till Sydvästafrika. Det är rätt besvärligt att resa i södra Europa med dess länders passtväng och restriktioner. Under min järnvägsresa mellan spanska gränsen och Madrid öppnade man en av mina kappsäckar och bestal mig på omkring 1.500 kronor i engelska pund-sterling. Den sporten lär man visst utöva rätt ofta på de spanska järnvägarna, så det gäller att se upp vid dylika resor. Lyckligtvis hade jag i min plånbok tillräckligt många £-sedlar för att ta mig fram till Lissabon, varifrån jag måste telegrafera till mina agenter i London för erhållande av 2.000 kronor i engelskt mynt i och för ångbåtsbiljetter från Lissabon till Mossamedes m. m.

Spanjorerna tyckas vara ett vackert folk, resligare än fransmännen, men de föreföllo mig lättjefulla och nöjeslystna. I Madrid åsåg jag en tjurfäktnings. Det var sex omgångar, men efter den fjärde tjurens dödande avlägsnade jag mig, då jag icke längre stod ut med att åse all denna omänskliga grymhet och detta hjärtlösa djurplågeri. Tjurarna voro mycket

uppretade, vilda och snabbfotade. Tjurfäktarna utmärkte sig för kallblodighet, mod, vighet och skicklighet i sitt grymma och blodiga yrke. Det upprörde mig djupt att se och höra, huru åskådarna, däri inberäknade de spanska damerna och barnen, klappade i händerna och skrattade åt en stackars häst,

PRACA DE DOM PEDRO IV.
Det moderna Lissabons centralpunkt.

som med av tjurens horn uppristad buk släpade inälvorna på marken, med rytturen ännu på sin rygg, och sedan det arma djuret stupat och icke mer förmådde att resa sig, blev slaget med tjocka käppar. Och så det råa jublet och skränet, då den stackars, av lansar och med hullingar försedda spjut sargade, av smärtorna vansinnige tjuren till slut av matadoren fick dödsstygnet. En skamfläck för civilisationen är det, att dessa grymma, omänskliga och förråande tjurfäktningar tillåtas!

I dag har jag sett mig om i Lissabon, som är en av världens vackraste huvudstäder. På båda sidor om Tejos härliga flod-

stränder, i synnerhet på den norra, höja sig i jämna, breda terrasser från vattnet stadens vitrappade byggnader ända upp till kullarna, som begränsa synranden. Några av de mest

FUNCHAL.

Foto: Associated Screen News.

dominerande bland dessa många ståtliga byggnader äro kungaborgen med underbar utsikt över staden och inloppet, det synnerligen vackra vaktornet på en bergudde i Tejo samt i förstaden Belem den storslagna, av granit och vit marmor uppförda kyrkan och det arkitektoniskt sköna klostret. Särskilt intressant för mig var det att besöka arsenalen, där såväl äldre som nyare vapen förvaras.

— — — — —
*

Mossamedes den 13 augusti 1883.

Efter 3 dygns sjöresa anlände jag till Mossamedes den 6 dennes. Färden hit från Lissabon har varit mycket intressant.

Först anlöpte vi den natursköna ön Madeiras vackra huvudstad Funchal. Genom färgkontrasten mellan det blåa havet, de vita husen och vegetationens grönska får landskapet här en mycket vacker ton över sig. Öns klimat är underbart härligt.

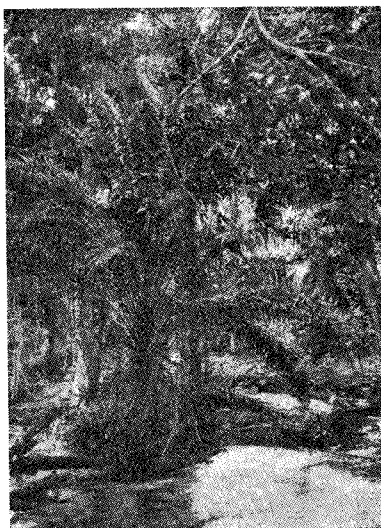
Därpå angjorde vi den klippiga och sterila ön Saint Vincent, vars goda hamn, Porto Grande, utgör en betydande kolstation för ångare till och från Afrika och Sydamerika.

Vår ångare fortsatte så till S:t Thiago, den sydligaste av Kap-Verdeöarna, där vi besågo huvudstaden Praia, säte för guvernören. I det inre av ön växa dadelpalmer, kaffebuskar och sockerrör.

Nästa hamn vi anlöpte var Bolama, huvudstaden i Portugisiska Guinea. Här regnade det oavbrutet dag och natt, och man måste gå i gyttja upp till knäna. Platsen är feberalstrande och klimatet livsfarligt.

Ön Principe i Guineabukten uppnådde ångaren på tionde dagen, sedan vi lämnat S:t Thiago. Till en höjd av omkring 1.000 meter reser sig ön ur havet med branta spetsar och toppar. Den är klädd av härlig och rik vegetation med yppig tropisk urskog av olika trädslag och bladväxter, såsom höga palmarter, kautschukträd, banan m. m., allt invävt med rikt grönskande lianer, orkidéer och andra parasitväxter. Kaffe, kakao och palmkärnor äro öns viktigaste produkter.

Blott en dagsresa förde oss vidare till den under ekvatorn liggande ön S:t Thomé, pärlan bland Portugals kolonier. Ön, som är av vulkaniskt ursprung, når en höjd av mer än 2.000 meter ö. h. S:t Thomé är liksom Principe klädd av yppiga tropiska urskogar, som dock mer och mer få vika för kaffe-

VEGETATIONSBILD
FRÅN S:T THOMÉ.

och kakaoplantager. Då klimatet på ön är osunt, kunna européer leva blott på de högre belägna platserna.

Så ångade vi på nytt söderut mot Afrikas fastland och kastade härnäst ankar på reddan av hamnplatsen Banana, en i högsta ohälsosam plats med för européer dödande klimat. Den ligger på en låg sandhalvö vid norra sidan av Kongoflodens mynning. Där finnas tre handelshus, ett belgiskt, ett engelskt och ett franskt, som göra stora affärer med elfenben, gummi och palmolja m. m. Ehuru endast dessa trenne omnämnda europeiska handelsfirmor existera i Banana och därstädes icke bedrivit sin verksamhet under synnerligen många år, finnes dock på denna hälsofarliga ort en stor kyrkogård med en mångfald gravar. Jag inhämtade upplysningar om åldern på de döda och fick då veta, att de flesta voro unga kontorister under 30-årsåldern.

I en av de nyaste gravarna ligger min vän kapten Thure Een begravnen. Enligt ett kontrakt på tre år ämnade han medfölja Henry Stanley på dennes nya Kongo-expedition. Men på utresan från Belgien till Kongo insjuknade Een, sedan fartyget lämnat Gabun i Västafrika, enligt skeppsläkarens attest i "remittent feber", och då s/s Biafra den 18 april 1883 ankrade i Kongoflodens mynning, hade han gjort sin färd över tidens gräns in i evighetens värld. Hur underligt och vemodigt kändes det icke att stå där på kyrkogården i Banana vid den lilla kullen över stoftet av Thure Een, min förste färdkamrat i Afrika.

Sedan följde vårt fartyg uteder Angolas kust, mot vilken dyningen från atlantiska oceanen fräste vit och våldsam, och ankrade utanför handelsfaktoriet Ambriz, den enda plats, där jag icke gick i land, då jag tyckte, det var tillräckligt för mig att från ångaren se denna hälsofarliga ort, där ett europeiskt barn icke kan leva, och en vit barnaföderska vanligen dör i barnsäng tillika med det nyfödda barnet.

S:t Paolo de Loanda, den portugisiska kolonien Angolas huvudstad och säte för generalguvernören, blev nästa hamn, som vi anlöpte. Denna stad är välbyggd, har åtskilliga storslagna byggnader och verkar renlig.

Sista hamnen, där vi kastade ankar före Mossamedes, var Benguela, en osund plats, som av portugiserna kallas för "dödens gap".

*

Ungefär 300 engelska mil väster om sjön Ngami den 29 januari 1884.

I förrgår hann jag upp min trupp av folk och kreatur, som skall färdas med mig över den mörka sydafrikanska kontinenten från väster till öster.

Hälften av min förra expedition till Transvaal mötte förlidet år 1 dagsresa från sjön Ngami en hord av omkring 5.000 matabeler, som lik en hop blodtörstiga tigrar ögonblickligen dödade mina färgade kreatursvaktare och rövade bort 450 av mina kreatur. Vid oxvagnarna togo de dessutom alla kläder, som de kommo över, men tillfogade icke mina vita medhjälpare någon kroppslig skada.

Jag tror, att vi för närvarande äro utom all fara för rövarbanden från västkustens stammar. Det största bekymret utgör nu frågan angående de svarta tjänarna, som äro outhärliga för expeditionen. De äro nämligen rädda för att avlägsna sig så långt från sitt land och tillika frukta de för att få dela samma öde som sina kamrater, vilka medföljde förra expeditionen.

Alla ha vi haft feber och äro mer eller mindre sjuka. Framför oss ligga blott osunda trakter och tre av de värsta febermånaderna, februari, mars och april. Febern har helt och hållet tagit bort den överflödiga fetma, som jag lade mig till med under mitt senaste besök i Europa. Detta är emellertid endast en fördel, emedan jag nu är mycket lättare för en häst att bära och kan uthärda solen och hettan bättre.

Så snart jag kommer fram till Ostafrika, skall jag skriva och lämna underrättelser om, huru färden avlupit.

---

*

Kapstaden den 30 augusti 1884.

Min senaste expedition till Transvaal är nu genomförd, och om en veckas tid beger jag mig dit för att där försälja något mer än 1.300 kreatur, som jag lyckats föra över från västtill ostkusten av Afrika. På vägen över den sydafrikanska kontinenten till boernas land förlorade jag olyckligt nog omkring 1.200 av mina kreatur, varav ungefär 750 dogo i lungpest och 450 bortrövades från mig av en 5.000 man stark matabele-armé.

Trots alla mina förluster, motgångar, prövningar och strapatser i Sydafrika kan jag dock icke och vill heller icke lämna de svartas världsdel och skiljas från det fria vildmarksliv, som jag här för. Jag är lycklig med mitt liv bland de primitiva men dock kloka negrerna och med min gärning bland tam- som vilddjur. Jag passar icke för Europa, ej heller Europa för mig.

---

*

Zeerust, Transvaal, den 23 januari 1885.

Sedan jag lämnade Kapstaden, har jag varit uppe i Matabeleland för att där söka återfå mina 450 kreatur, som matabelerna rövade från mig, men jag misslyckades i dessa mina ansträngningar. Jag var emellertid glad att slippa undan med livet.

Matabelerna, en gruppzuluer, som under sin hövding Mosilikatze år 1837 grundade ett mäktigt rike i Mashonaland mellan Zambesi och Limpopo, äro Sydafrikas grymmaste och starkaste negerstam. De äro mycket krigiska och tappra och företaga sig nästan ingenting annat än att röva och mörda bland alla de andra stammarna. Hela befolkningen i ett område, som är åtskilligt större än Sverige, ha de nu så gott som fullständigt utrotat.

Under denna färd har jag skjutit och konserverat ett antal sydafrikanska fåglar, men blott få av dessa tillhöra arter, som jag icke förut påträffat.

Min hälsa är för närvarande tämligen god. Visserligen har jag nyss haft tre feberanfall, men som jag börjar bli van vid klimatfebern, ligger jag nu i allmänhet blott en eller ett par dagar vid varje attack.

---

*

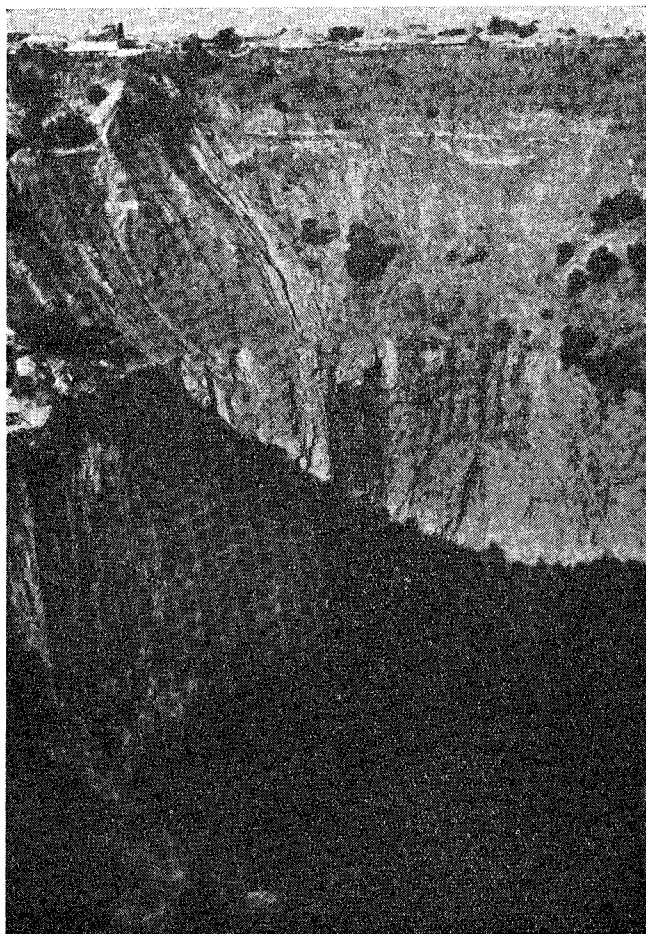
Kimberley diamantfält den 22 maj 1885.

Hit till diamantgruvorna i Kimberley samlas tusentals människor från världens alla delar. Somliga av dem lyckas väl, många leva upp sitt lilla kapital och få sedan svälta, då för

dem här ej finnes något arbete. Andra åter föröva brott, och så befolka de fängelserna, under det att åtskilliga begå självmord.

DEN STORA DIAMANTGRUVAN I KIMBERLEY.

Foto: S. A. R. & H.

Jag har litat för mycket på människors ärlighet, och följden därav har blivit, att européer här ute i Sydafrika nu bedragit mig på omkring 500.000 kronor. Men hädanefter skall jag försöka att vara på min vakt!

England har i år annekterat Bechuanaland, som gränsar intill matabelernas rike. Längre kommer det nog icke att dröja, förrän nyssnämnda aggressiva zulustam företager ett rövar- och mordangrepp över gränsen in på det av engelsmännen annekterade området, och då blir matabelernas välde förr eller senare krossat av de engelska trupperna.

Under mina fågeljakter i Transvaal har jag nu lyckats skjuta och konservera flera arter, som icke förekomma i Västafrika, och bland dem ett par mycket sällsynta fåglar.

I morgon ämnar jag återvända till Limpopo-floden, omkring 450 engelska mil härifrån. Med oxvagn kommer det att åtgå 30 dagar för mig att nå mitt mål. Under denna min färd kommer jag att passera igenom f. d. boerrepublikerna Stellaland och Goshen, som engelsmännen under Sir Charles Warren förra året ockuperade.

---

*

Kapstaden den 4 mars 1886.

Sedan jag sist skrev, har jag företagit en längre resa för att möta en av mina expeditioner under ledning av bror Albert, som var på väg med en trupp kreatur från Ovambo-land. Lyckligtvis påträffade jag expeditionen 200 engelska mil nordväst om sjön Ngami och 110 engelska mil från närmaste vattenställe och förde den igenom törstfältet, dock icke utan förluster. Vi förlorade nämligen åtskilliga av kreaturen och 230 får, som dogo av törst.

Bror Albert och jag äro nu båda i Kapstaden, men återvända om några dagar för att bege oss ut på en ännu längre expedition till trakterna öster om Portugisiska Västafrika i ändamål att jaga elefanter och uppköpa elfenben. Det kommer att bli en mycket intressant färd, och vi ämna framtränga till områden, där ingen vit man varit förr. Jag har hört förtäljas, att där skall finnas gott om elefanter. Om terrängen blott tillåter oss att använda våra ridhästar, så bör denna elefantjakt komma att ge rikt utbyte, då elfenben nu betalas med 9 kronor per skålpund, och en medelstor elefanthane lämnar omkring 100 skålpund.

Affärslivet här i Sydafrika liksom överallt i världen är nu för tiden mycket tryckt, och stor fattigdom råder på många håll. Våra handelsvaror stå för närvarande så lågt i pris, att det icke lönar sig att göra affärer med dem. Ofantliga förmögenheter ha här gått förlorade. Många sydafrikanska banker ha gjort konkurs tillika med en mängd bolag och företag. Ull och strutsfjädrar kunna nu knappast säljas till 75 % under de gamla priserna. Det enda, som står i högt pris, är elfenben, troligen därför att det icke mer finnes att komma över i Sydafrika.

— — — — —

Glädjande höra, att Vänersborgs museum nu är under eget tak, och att de av mig donerade fåglarna blivit väl uppstoppade. Jag skickar snart hem ännu en sändning till museet. Den innehåller flera nya och intressanta arter, och jag önskar, att även dessa fåglar uppstoppas av en skicklig specialist.

Skulle det saknas medel därtill, underrätta mig då därom.

— — — — —

*

Ombord på skonaren Louis Alfred, 30:de graden sydlig latitud, den 2 april 1887.

— — — — —

Efter avresan från Kapstaden förra året har jag gjort förberedelser för min stora jaktexpedition till en av Kongoflodens källor i trakterna nordost om Portugisiska Västafrika.

Jag har färdats omkring i Transvaal, Oranjefristaten och Bechuanaland, där jag besökt kung Khamas land. Kung Khama, en 57 års man, den västbechuanska bamangwato-stammens hövding, är en märklig regent. Sitt folk styr han med kraft, stränghet och klokhet. Vidskepelse och trolldom, negerfolkens fördärv, undertrycker han och förbjuder dessutom, att europeiska spritdrycker införas bland hans undersåtar. Khama, som är en avgjord kristen, ivrar mycket för sitt folks kristnande samt för västerländsk bildning och undervisning bland bamangwatonegrerna. Flera skolor har han låtit öppna bland sitt folk och en ståtlig kyrka har han tagit initiativet till att uppföras i sin huvudstad Serowe, som ligger vackert planlagd mitt i en jämförelsevis bördig trakt. Serowe, som troligen är den största infödingsstaden i Sydafrika, har ett invånarantal av omkring 25.000 personer. Ursprungligen levde bamangwatofolket i Shoshong-dalen, men sedan engels-

männen annekterat Bechuanaland, flyttade kung Khama sin huvudstad först till Palapye och sedan till Serowe.

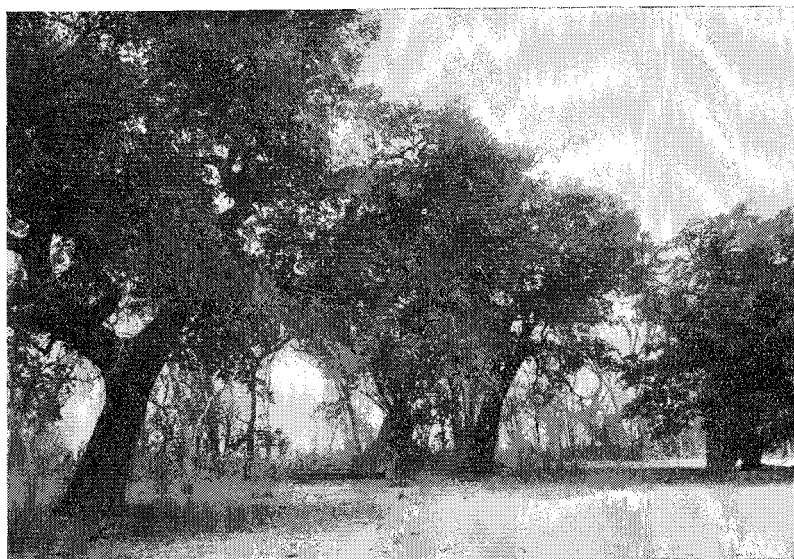
Om ingen olycka händer, som tvingar mig att i förtid återvända, så kommer min ovan omnämnda jaktexpedition att bli en både lång och intressant färd, som enligt min plan skall kräva ungefär tre års tid att genomföra. Först skall resan gå genom Damaraland och Ovamboland och sedan över Kunene-floden vid Humbe för att därefter fortsätta åt nordost till för de vita nästan okända trakter vid Kassai, en av Kongoflodens källor.

Olyckligtvis få vi under denna expedition icke blott den gamla fienden klimatfebern att bekämpa, utan även Sydvästafrikas, särskilt Ovambolands och Humbes, infödingar, som under de tre år, jag vistats i Sydostafrika, blivit mycket fientligt sinnade mot de vita och mördat åtskilliga av mina bekanta, både affärsmän och missionärer.

Nu gäller det, om mitt inflytande bland dessa negerstammar är lika stort som förr, eller om jag måste strida mot dem. Att kämpa mot ett eller två hundra negrer vågar jag med mitt folk, men att ta upp kampen mot bortåt tjugotusen fiender, om de slå sig tillsamman, det är lönlöst. Självt skall jag icke ofreda någon, men blir min expedition angripen, skola vi kämpa, så länge vi äga en enda gevärskula kvar. Mitt hopp är dock, att Gud, som hittills bevarat mig under alla faror här i Sydafrika, också allt framgent så skall göra.

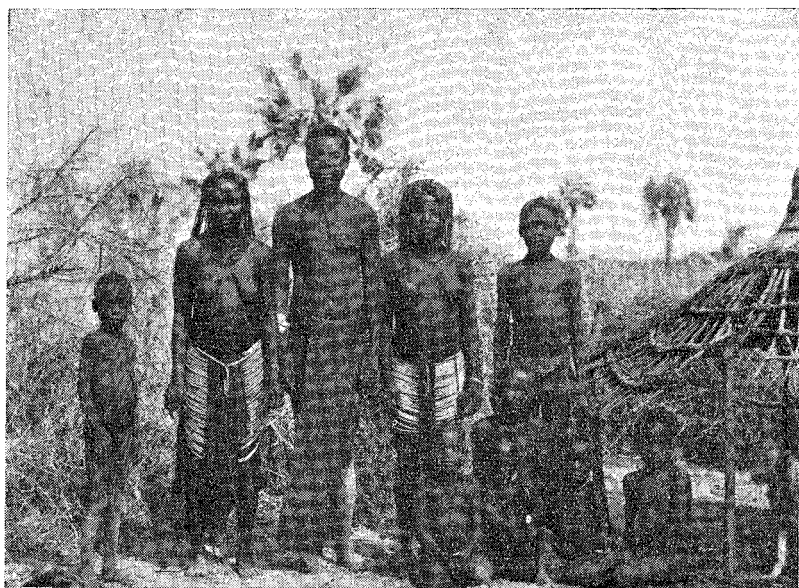
Under denna jaktexpedition hoppas jag få ett rikt byte av elefanter och komma över nya arter av fåglar för min sydafrikanska fågelsamling. Det glädde mig höra, att den fågelsamling, som jag hemsände till Vänersborg förlidet år, framkommit i gott skick, och att till Uppsala sänts de exemplar, vilka jag donerat till därvarande museum. Från Kapstaden har jag nyligen avsänt till Sverige något över 700 sydafrikanska fåglar samt en samling fågelägg. Bland dessa fåglar finnas åtskilliga arter, som äro mycket sällsynta, och vilka Vänersborgs museum icke förr erhållit.

Först och främst vill jag då nämna den ytterst rara, vackra gulbröstade törnskatan, Laniarius "atrocroceus", som jag sköt den 1 oktober förra året vid Matlabasfloden i Transvaal på ungefär samma plats, där jag omkring tio år förut fällt en dylik fågel, och som, så vitt man nu vet, är det andra inom vetenskapliga kretsar kända exemplaret. Det första har jag donerat till Kapstadens museum. Laniarius "atrocroceus" är

SKOGSTERRÄNG VID STRANDEN AV ONGUEDIVAFLODBÄDDEN
(OVAMBOLAND).

Foto: F. ms.

OVAMBOFAMILJ.

glänsande svart på huvud, rygg och vingar med en vit strimma längs de senare. Men till skillnad från den vanliga rödbröstade törnskatan, *Laniarius atrococcineus*, har den hela undersidan av kroppen orangegul.

— — — — —

I januari innevarande år gjorde jag en resa till Pretoria, Transvaals huvudstad. Transvaal, som varit ett så fattigt land, att stora skaror av boerna emigrerat därifrån och ämnat så göra, har helt oförmodat blivit ett rikt och betydande land, sedan guldfyndigheterna vid Witwatersrand upptäcktes förra året. Massor av människor från alla delar av världen ha nu strömmat till de nyupptäckta guldfälten för att där söka vinna förmögenheter eller erhålla inkomstbringande arbete. Omkring 140 guldbolag med sammanlagda kapital av bortåt 540.000.000 kronor ha redan bildats i Sydafrika. Affärsvärlden i Transvaal har härigenom fått ett betydligt uppsving.

— — — — —

Förlåt mig, att detta brev blivit nästan oläsligt skrivet, men fartyget håller på att rulla förfärligt i den nu rådande våldsamma stormen.

— — — — —

✱

Walwich Bay den 27 februari 1888.

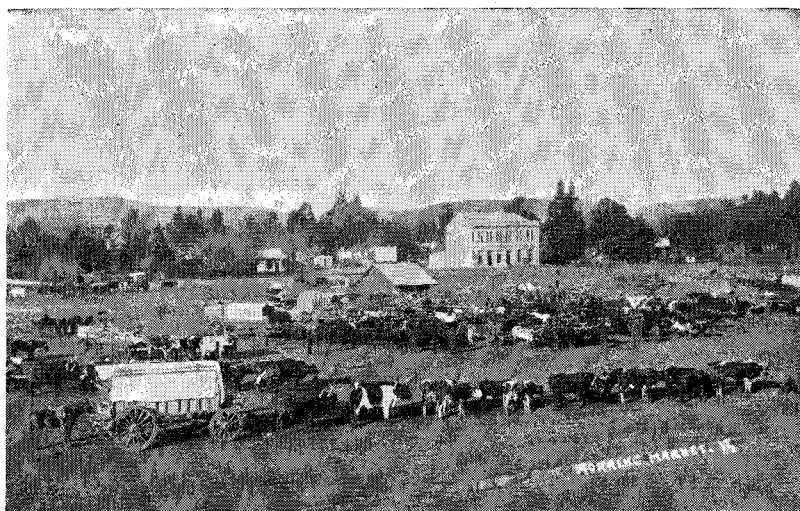
— — — — —

Efter en ritt på omkring 200 engelska mil framkom jag i förrgår hit till Walwich Bay.

Den sistförflutna sommaren — här i Sydafrika infalla sommarmånaderna under december, januari och februari — har jag tillbragt med jakt i Humbe-distriktet, Angola, samt på och längs floderna Kunene, Ehanda, Evary och Okavango, utefter vilken senare jag företagit en 15 dygns färd.

Längs Okavangofloden, som för tillfället var mycket vattenrik, var en härlig vegetation med stora träd och tjocka busksnår. Men trakten var mycket hälsofarlig och feberalstrande. Man liksom insöp febergiftet med varje andedrag, och alla, som medföljt mig på denna färd, äro sjuka, så ock jag själv. Mitt blod har blivit så förgiftat, att jag genom att nu under två dagars tid inandas den friska havsluften fått hela min kropp full av bölder. Jag har t. ex. en på höger hands pekfinger och är knappast i stånd att skriva detta brev.

Förberedelserna för min elefantjakt- och handelsexpedition till Portugisiska Västafrika ha krävt mycket stora utgifter, och detta företag har hittills, långt ifrån att giva mig någon vinst, tvärtom gått med förlust. Elefanterna äro även i dessa trakter nästan utrotade. Visserligen fingo vi upp några elefant-

TIDIG TORGDAGSMORGN I PRETORIA VID 1880-TALETS SLUT.

hjordar och lyckades fälla 26 elefanter, men detta betalade icke omkostnaderna för expeditionen. Mina ursprungliga jaktplaner ha därför måst ändras. I nästa månad har jag stämt möte med bror Albert, som för närvarande fortsätter med jakten. Så följas vi åt till sjön Ngami, där Albert vänder om och längs Okavangofloden åter beger sig till elefantjakten i Portugisiska Västafrika.

Själv fortsätter jag till Transvaal med 2.000 nötkreatur, som jag lyckats uppköpa under min senaste handelsexpedition. Omkring hälften av dessa boskapshjordar utgöres av slaktoxar, som jag ämnar sälja, och den övriga delen är avelsdjur, vilka jag behåller.

Guld har senaste tiden blivit funnet av de vita på åtskilliga platser i Damaraland. Detta har uppretat infödingarna mot tyskarna, som vilja utnyttja landets resurser även i om-

nämnda hänseende. Jag befarar, att krig inom kort skall bryta ut mellan negrerna och tyskarna, och då beklagar jag de stackars vita, som falla i infödingarnas händer. Såväl Damaraland som Namaqualand äro sedan tre år tillbaka under tyskt välde, vilket jag förgäves kämpat emot. Jag är mycket missnöjd över, vad som under senaste åren skett med Damaraland och har ingen lust att längre stanna kvar i denna del av Sydafrika.

Så snart tillfälle ges, ämnar jag till Sverige översända ytterligare tvenne lådor sydafrikanska fåglar, av vilka jag skjutit och konserverat en stor del under min senaste jaktexpedition. Var mycket aktsam även om dessa fåglar. Utan att på något sätt yvas, vill jag dock i sanningens intresse fästa uppmärksamheten på, att mina sydafrikanska fågelsamlingar, hopbragta under mer än två decennier och med mycket arbete och stora kostnader, troligen för närvarande utgöra världens fulltaligaste och vackraste fågelsamling från västra och mellersta Sydafrika. Jag värderar den till lägst 36.000 kronor.

I denna sista sändning finnas många sällsynta arter, som en ornitolog skulle hava intresse av att studera, särskilt lärkarterna*). Tag ur sändningen för Vänersborgs museum, vad som saknas i min födelsestads sydafrikanska fågelsamling, och förvara sedan återstoden av fåglarna i de tvenne lådorna för min räkning, tills jag framdeles åter avlägger ett besök i mitt kära fosterland. Skulle jag emellertid avlida innan dess, livet härute i Sydafrika är nämligen ytterst farofyllt, överlämna då vänligen min omskrivna senaste sydafrikanska fågelsamling som en gåva från mig till Riksmuseum i Stockholm.

---

*

Pretoria den 1 maj 1889.

I mars månad förlidet år lämnade jag Damaraland med mina boskapshjordar, bestående av omkring 2.000 kreatur.

Det var ett mycket torrt år i Sydafrika, mina kreatur ledo svårt av törst, och jag kom med dem till sjön Ngami på stora omvägar och med mycken möda. Jag lyckades att med mina

---

*) En av omnämnda lärkarter fick sedermera sitt namn, efter Eriksson, dess upptäckare, och benämnes numera: *Certhilauda albofasciata* Erikssoni (Hartert.)

boskaphshjordar på vägen till Transvaal komma undan fyra rövarband av infödingar, som försökte plundra min expedition. Infödingarna i det inre av Sydvästafrika äro nu för tiden mycket fientligt sinnade mot de vita. Under denna min färd tvärs över Sydafrika har mitt liv svävat i ständig fara. Många av mina gamla bekanta och jaktkamrater hava fallit offer för infödingarnas blodtörst och plundringar.

Endast i ett enda fall har jag kommit i tillfälle att straffa dessa mord- och rovlystna vildar. Det var för två år sedan, då bror Albert och jag tillika med våra jägare överrumplade och sköto femton av ett rövarband buschmän, som dödat en vit man vid namn R. de Tai och därefter rövat bort hans omkring 400 kreatur och 800 får. Från bror Albert har jag nyligen fått brev, vari han meddelar, att våra planer i Portugisiska Västafrika blivt omintetgjorda genom hottentottrövare, som slagit sig ned i mitten av det område, där vi ämnat jaga elefanter. Dessa "khoisan", som de själva kalla sig, äro ungefär 500 man starka, goda skyttar och väl beväpnade.

Till Limpopo-floden vid Transvaals gräns framkom jag först i mars innevarande år i stället för juli förra året, såsom jag ursprungligen beräknat.

För närvarande befinner jag mig i Pretoria, Transvaals huvudstad. Nu har jag sett, vad guld kan göra. Då jag för tre år sedan uppehöll mig här i landet, var Transvaal bankruttmässigt och de flesta av dess innevånare fattiga. Transvaal-regeringen kunde då icke ens betala sina riksdagsmän deras arvoden, men nu är det helt annorlunda. Guvernementet har i dessa landets högkonjunkturstider överflöd på penningar. Stora städer med praktfulla byggnader växa upp som svampar ur jorden, välmågan är allmän, och alla människor, som vilja arbeta, ha goda förtjänster.

Inom några dagar hoppas jag av härvarande regering erhålla tillstånd att tullfritt införa mina 2.000 kreatur i Transvaal, detta som erkänsla för de tjänster, som min tappre bror Albert och jag i gången tid gjort transvaalboer i nöd, då vi med risk för vår egendom och våra liv hjälpte dem under brydsamma och farofyllda tider.

Okavangofloden, omkring 200 engelska mil norr om sjön Ngami, den 4 augusti 1890.

Tillsammans med min medhjälpare Wedberg anlände jag till Walwich Bay den 15 sistförflutna mars månad. Sedan våra från Kapstaden medförda handelsvaror avlastats från fartyget, begåvo vi oss med de väntande oxvagnarna upp till min gamla handelsstation i Omaruru.

Efter en månads byteshandel med negrerna hade jag en boskapshjord, som uppgick till 2.200 oxar. Enligt min plan följde jag sedan mina boskapshjordar till sjön Ngami, varifrån Wedberg övertog ledningen av expeditionen för att föra den till Transvaal, dit jag hoppas, att den utan allt för stora förluster skall framkomma i slutet av nästa år, sedan den drivits genom törstfälten mellan Botletle och Limpopofloden. Själv har jag från sjön Ngami fortsatt norrut längs Okavangofloden för att av infödingarna i dessa trakter söka erhålla handels- och mineralrättigheter. Men risken med denna min expedition har varit mycket stor, då klimatet här är synnerligen feberalstrande, och negrerna i dessa nejder liksom på många andra orter i Sydafrika äro falska och blodtörstiga. Dock trives jag bättre med detta riskfyllda liv i det inre av Sydafrika än att vistas i något av landets kulturcentra med en civilisation på gott och ont.

Engelsmän, tyskar och portugiser bilda nu för tiden bolag efter bolag för att beröva infödingarna i Sydafrika deras land. De infödda, som börjat förstå detta, bereda sig på motstånd och uppköpa alla skjutvapen och all ammunition, som de kunna komma över. De äro i allmänhet skickliga skyttar, och ett krig mellan dem och de vita kommer att medföra stor man-spillan å båda sidor. Krig mellan infödingarna och de vita blir här förr eller senare oundvikligt.

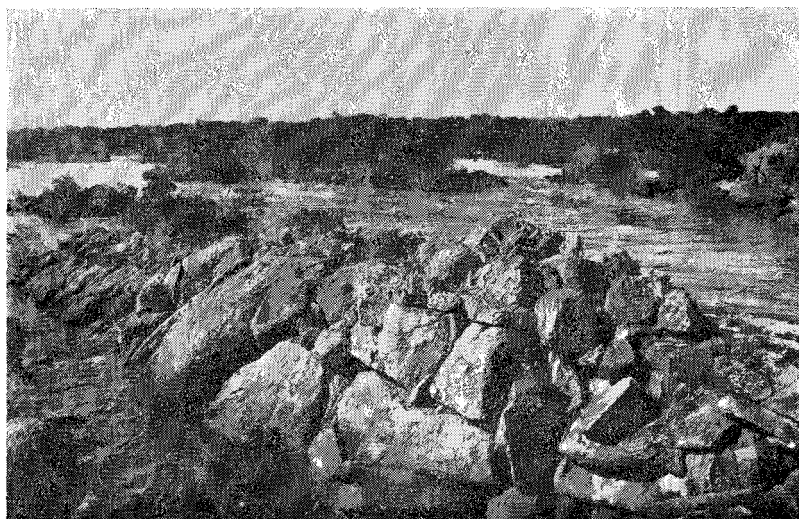

Under denna min expedition hoppas jag få tid och tillfälle att utöka mina sydafrikanska zoologiska samlingar med mindre djur, fåglar, fjärilar och skalbaggar.

En del större antiloper hade jag även velat konservera, men detta är mig icke möjligt, då de skulle upptaga allt för stora utrymmen i mina oxvagnar.

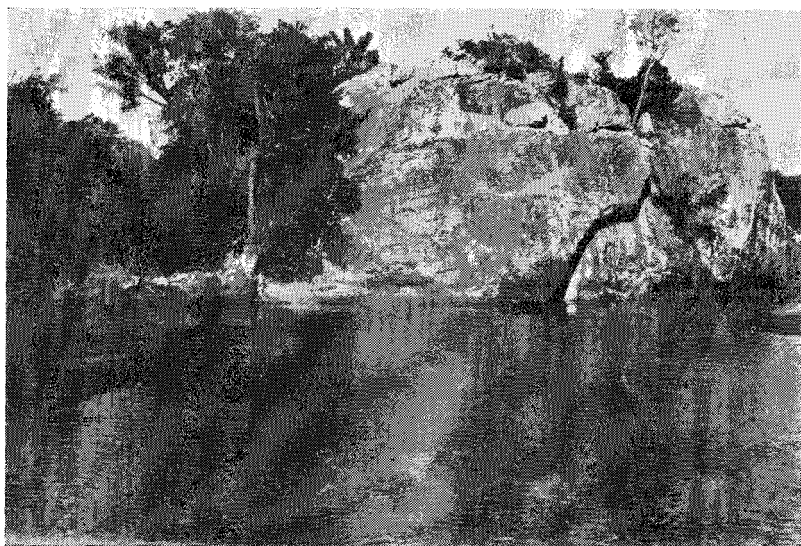
---

*

OKAVANGOFLODEN.

Foto: M. O-g

STRANDPARTI VID OKAVANGOFLODEN.

Foto: M. O-g.

Marseille farm, Krokodilfloden, den 6 augusti 1891.

Som detta brevs överskrift anger, befinner jag mig för närvarande på min farm Marseille i västra Transvaal. Denna farm, som jag inköpte för två år sedan, är belägen vid Krokodilfloden, tre svenska mil öster från Maricoflodens inflöde i ovannämnda flod. Marseille farm omfattar en areal av 1 svensk kvadratmil och kan föda ett stort antal kreatur. Ehuru farmen varit i min ägo under två år, har jag dock varken haft tid eller tillfälle att vistas på densamma mer än sammanlagt en vecka. Jag har förvaltare anställd på Marseille farm.

Nu står jag i begrepp att företaga en handelsexpedition till Mashonaland, men hoppas återkomma hit om två månader.

Den största fara, som jag förra året utsatts för, var under en expedition utefter Okavangofloden för att därstädes söka åt ett engelskt bolag förvärva mineralrättigheter. Före 1887 hade jag i dessa trakter drivit en betydande handel, stått på god fot med infödingarna och varit vän med deras hövdingar. Negrerna i omskrivna orter ha dock sedan den tiden mördat flera av de vita och även åtskilliga av mina män, bland dem en amerikan vid namn Thomas, varför ingen vit därefter vågat sig till dessa nejder.

Förlitande mig på mitt anseende bland infödingarna, begav jag mig emellertid dit, paddlade över floden i en kanot, omsvärnad av en mängd farkoster, fullastade med beväpnade och blodtörstiga negrer. Själv hade jag blott en negertolk i sällskap och var beväpnad endast med ett par små pistoler.

Icke ett hår blev krökt på mitt huvud, och av hövdingarna erhöll jag de önskade rättigheterna.

Kanske att jag framdeles återvänder hem till Sverige och bosätter mig där för mina barns skull. Men bäst trives jag dock i det inre av Sydafrika med mina ornitologiska forskningar och studier och bland mina negertjänare, borta från civilisationens jäkt och affärsbekymren. Spartanskt enkelt leva vi då av köttet efter det storvilt, som jag och mina infödda jägare lyckas fälla. Anrättningen av detta oftast magra och torra kött är ganska smaklös. Det halstras blott över lägerelden. Sakna vi kaffe, gräva vi upp rötterna av vissa träd, rosta därefter dessa rötter och koka vårt kaffe av dem.

Visserligen blir smaken på denna dryck något bitter, men när man har vant sig därvid, så får det duga.

Mitt nöje under dessa viloperioder är att gå omkring bland mina boskapshjordar, dragoxar samt ridhästar och se till, att de få så gott bete som möjligt. Jag utökar då också mina samlingar av sydafrikanska fåglar och insekter, känner mig fri och lycklig och saknar icke yttervärlden.

Nog är det sant, att man under sex månader av året lider mer eller mindre av klimatfeber, men man vänjer sig med tiden därvid, så vida man icke går en för tidig död till mötes.

---

*

Marseille farm, Krokodilfloden, den 25 juni 1892.

I september månad förra året utbröt en pestartad sjukdom bland min boskap här på Marseille farm. Hittills har den krävt omkring 600 offer bland mina kreatur. Det enda, som hjälpte något mot denna svåra plåga, var att ständigt byta om betesfält för djuren. Men detta var ingen lätt sak, då kreaturens antal ursprungligen uppgick till ungefär 3.000. Nu synes epidemin vara över för denna gång, men den har förorsakat mig mycket stora förluster.

Icke nog med förlusten av de omnämnda 600 kreaturen, utan tillfället att med god förtjänst avyttra de återstående 2.400 har gått mig ur händerna. Förlidet år voro nämligen affärsutsikterna i Mashonaland ytterst förmånliga. Men på grund av kreaturssjukdomen bland min boskap kunde jag icke tillgodogöra mig denna högkonjunktur. Nu ha emellertid förhållandena i Mashonaland förbytts i lågkonjunktur på grund av överspekulation, och penningbristen därstädes är stor.

Inga guldfält, som löna sig att bearbeta, ha hittills där påträffats, vilket man hade hoppats.

Även i Transvaal äro tiderna numera tryckta, och boerna emigrera i stora skaror västerut. Med min senaste expedition härifrån till Angola följde tjugo vagnar emigrerande boerfamiljer.

Denna min omkring 300 svenska mil långa färd från farmen Marseille i Transvaal till Mossamedes gick genom Kala-

hariöknen, förbi sjön Ngami, genom Damaraland, Ovambo-land och Angola. Den s. k. Kalahariöknens norra del är dock ett steppland, och Kalaharis skogsbälte erbjuder t. o. m. en leende och lummig landskapsbild med en mångfald av exotiska träd, såsom solfjäderpalmer m. fl.

Faro- och riskfylld, som vanligt, var denna resa. En dylik färd kan under svåra förhållanden ta ända till bortåt

RAST MED OXVAGNARNA UNDER RESAN.

två år, ja, i mer än ett fall har den aldrig kunnat fullbordas på grund av död genom törst eller överfall av infödingarna. Själv lyckades jag denna gång genomföra resan på endast sju månaders tid, men detta blott till följd av att jag väl kände till dessa trakter sedan mina föregående jaktexpeditioner därstädes. Rätta sättet att färdas genom Kalahari, i synnerhet om man därvid driver stora boskapshjordar, är att vänta, tills regnperioden börjat på allvar, och sedan färdas med regnet.

I början av år 1882 hade infödingarna omkring 400 eng. mil norr om sjön Ngami överfallit, dödat och plundrat en tysk vid namn Weswaisel och en skotte, vilkens namn var Faraday. Amerikanen Thomas, som år 1887 var i min tjänst, blev sedermera även han mördad av negrerna i dessa trakter.

Sju boervagnar med emigranter från Transvaal hade nyligen färdats samma väg. Infödingarna hade då skjutit på dessa vagnar och dödat flera av boernas kreatur samt hotat med att följande morgon i samlad trupp anfalla boerna. Dessa flydde emellertid hals över huvud, efterlämnande en stor del av sin boskap som byte åt negrerna.

Jag beslöt att göra upp räkningen med omnämnda negrer. Innan jag framkom till deras område, måste jag dock först med min straffexpedition vada över en bred flod, i vilken

vattnet nådde oss upp till armhålorna. Infödingarna öppnade därunder en häftig skottförsvar mot oss men flydde därefter, och vi intogo sedan deras kraaler utan större motstånd. Fem av dessa kraaler lät jag mitt folk bränna ned, och i en av dem hittades den post, som Faraday senast erhållit och varigenom jag kunde identifiera honom.

Min avsikt var att statuera ett varnande exempel. Hade min expedition nu passerat utan att bestraffa negrerna, hade denna resroute allt framgent förblivit en dödsfälla för de vita.

— — — — —
Vår sydafrikanska vinter är nu som strängast. Det är kallt att sova ute i fält, då kylan nattetid sjunker ända till minus 6 ° Celsius. Men om dagarna ha vi sommarvärme. Denna temperaturskillnad är farlig för hälsan.

Flyttfåglarna lämnade oss redan i början av april månad för att bege sig norrut till Europa.

— — — — —
Min sydafrikanska insektsamling, som icke är obetydlig, ämnar jag själv föra med mig till Vänersborgs museum, då jag, såsom jag hoppas, inom några år kommer att avlägga ett besök i Sverige. Jag skall göra mitt bästa för att under nästa regnperiod fullständiga densamma.

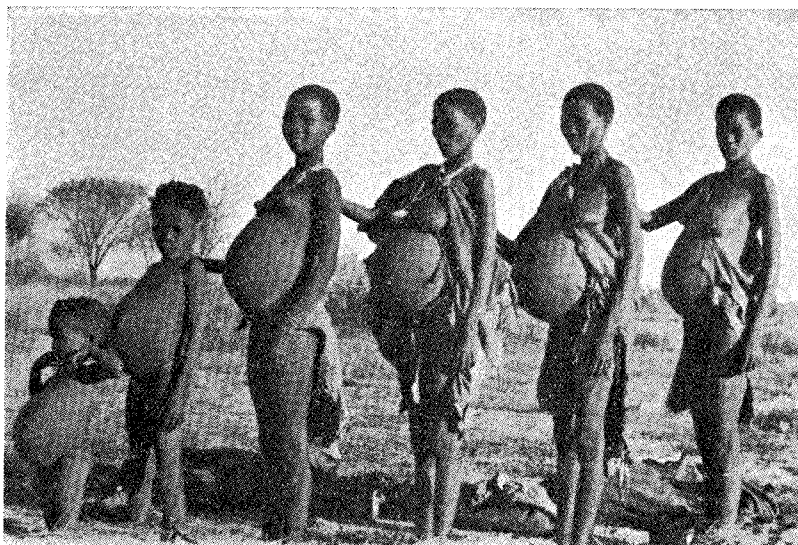
— — — — —
*

Marseille farm, Krokodilfloden, den 19 december 1892.

— — — — —
Här i Transvaal ha vi i år varit svårt hemsökta av gräshoppor, denna förfärliga landsplåga. Den art, som nu härjat hos oss, är den röda eller egyptiska gräshoppan. Äggen läggas i augusti och september samt utkläckas i oktober under regnperiod. Tre à fyra veckor gamla, äro de utkläckta gräshopporna små och till färgen bruna och kallas av boerna "voetgangers" (fotgängare), emedan de ännu icke uppnått flygstadiet. De äro då relativt oskadliga. Men sedan vingarna utbildats, bliva de rödaktiga och kallas "rooi boiches" (rödtröjor). Då börja de sitt förödelseverk på allvar.

I maj förra året mötte jag i Damaraland väldiga svärmar flygande gräshoppor. Innevarande år ha gräshopporna varit ännu talrikare. I oöverskådliga, milslånga, täta massor har jag sett dem komma flygande eller hoppande. De flygande

gräshoppsvärmarna förmörka solen, så långt man kan se, och luften fylles med rasslet av deras vingar. Där de draga fram, förinta de allt ätligt, som kommer i deras väg. Gräs och gröda, såväl som buskarnas och trädens blad, allt förtäres av de glupska skadedjuren. Ingenting kan stoppa deras förödande härjningar. Ingen, som nu ser de svarta markerna,

INFÖDINGARNA FYLLA BEGÄRLIGT SINA MAGAR
MED GRÄSHOPPOR.

Foto: M. O-g.

skulle kunna tro, att de nyligen voro betäckta av saftigt grönt gräs.

Gräshopporna förorsaka oss, som bliva utsatta för deras plundringar, ofantliga förluster och skador. När gräshoppsvärmarna slå sig ned för att sova över natten, sitta de i tjocka lager. Tidigt om morgnarna äro de så stelfrusna av kölden, att de icke kunna röra sig, och fångas då av infödingarna, som begärligt äta dem.

På Marseille farm har jag gott om villebråd såsom kudu, vildbest, impala, buskbock, springbock, duicker m. m. Men man måste emellertid vara van jägare för att kunna fälla de

skygga djuren. Så snart antilopen får jägaren i sikte, ilar den nämligen blixtnabbt in i de tätå törnsnåren, som med sina skarpa törnen riva sönder jägarens ansikte, händer och kläder och jakthästens hud samt kunna skada både ryttares och riddjurets ögon. Nu måste jägaren i sporrsträck rida uteder törnsnåren och söka följa det flyende villebrådet, ofta med verklig livsfara, då hästen i den gropiga terrängen mången gång gör en kullerbytta med den påföljd, att ryttares flyger i luften med gevär och ammunition. Skymtar den bortilande antilopen fram i någon öppning i törnsnåren, måste skytten genast hoppa av hästen och ta tillfället i akt att söka skjuta djuret.

---

*

Marseille farm, Krokodilfloden, den 9 juli 1893.

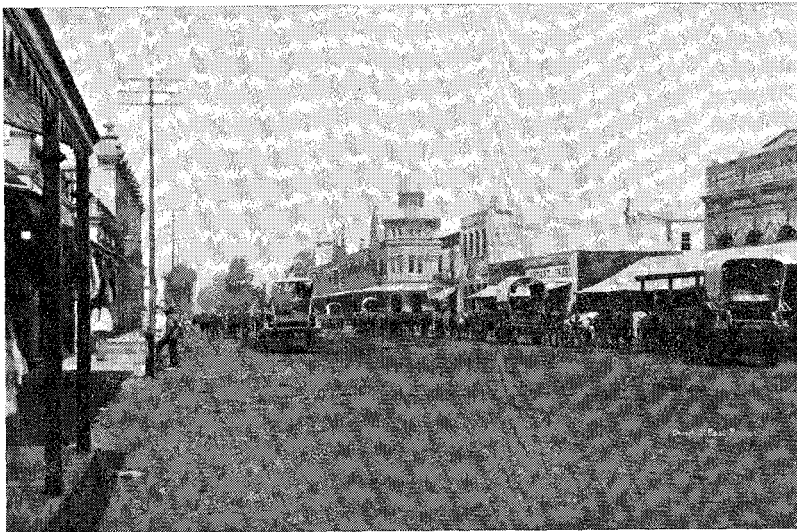
Sorgligt var det att i brev hemifrån läsa om lektorskan R:s tragiska slut. En sådan djup, sann kärlek hör man aldrig talas om härute i Transvaal. Bland boerna är det sedvanligt att dryfta frågan om vem mannen efter hustruns död skall gifta sig med, innan hon hunnit avlida eller åtminstone samma dag, som hon blivit begravnen. Enligt lag får en änka här icke gifta om sig förrän 9 månader efter makens frånfälle. Men om hon dock vill ingå nytt äktenskap före omskrivna tidsperiods utgång, måste hon förete intyg från läkare, att hon icke är i grossess. År 1885 färdades jag med en av mina oxvagnar ned till Kimberley. På vägen dit rastade jag vid ett tillfälle under några timmars tid i närheten av en farm, som ägdes av en av mina boerbekanta. Hans hustru bjöd mig på kaffe, och vi sutto där samspråkande i all hemtrevnad, innan jag fortsatte min färd. Icke fullt två månader därefter passerade jag på hemvägen åter samma farm och fann då till min förvåning, att hustrun var död och begravnen, och mannen redan omgift.

I Pretoria, som jag åter besökt, var kampanjen om presidentvalet i full gång. Calvinisternas kandidat var Krüger, under det att luteranerna agiterade för Joubert. Stämningen var orosmåttad. Skulle de båda partierna dumdristigt

nog ställa till oroligheter i Transvaal, är jag övertygad om, att engelsmännen toge tillfället i akt att annektera landet.

Även i år hava gräshopporna i Transvaal utfört sitt förödelseverk på gräs, gröda, växter och träd. På väg från Pretoria till min farm Marseille färdades jag för en tid sedan

CHURCH STREET EAST I PRETORIA VID 1890-TALETS BÖRJAN.

igenom en över tre svenska mil lång gräshoppsvärm. Luften och marken voro så överfyllda av dessa skadeinsekter, att mina hästar blott med möda kunde fås att gå igenom dem. Hur många år å rad skall väl Sydafrika härjas av dessa fruktansvärda skadedjur?

Sydafrika är ett underligt land! Antingen kan man icke få en droppe vatten att släcka sin törst med, eller ock är man i fara att drunkna på torra land. I Johannesburg lära hästar ha drunknat på gatorna. Här hos oss har Krokodilfloden svämmat över sistl. februari, och denna översvämning förorsakade även mig på Marseille farm stora skador. Vi ha haft fullt upp med arbete att röja bort lämningarna efter de två hus, som översvämningen förstörde på farmen. Ett tredje

hus står kvar, men kan icke rymma oss alla, då det blott innehåller två rum.

Flyttfåglarna komma hit till Marseille farm i oktober månad och lämna oss i början av april för sin långa färd mot norr. Den enda av våra i Sverige förekommande flyttfåglar, som jag sett häcka här i Sydafrika, är vakteln. Två vita storkar stannade även kvar hos mig över förra vintern. De voro mycket tama och plägade dagarna igenom stå där på ett ben och med blicken intresserat följa våra åtgöranden på farmen.

Jag är mycket orolig för min senaste Angola-expedition, som jag nog blir nödsakad att söka upphinna och bistå. Förhållandet är nämligen, att portugiska regeringen i Västafrika är uppbragt över, att jag sålt gevär och ammunition till ovamboerna, som de vilja underkuva men nu icke våga ge sig i strid med. Enligt min mening har Portugal mer än nog kolonier i Afrika, varför ovamboerna böra få behålla sitt land.

*

Ombord å S/S S:t Thomé, på resa från Lissabon till Mossamedes, den 29 juni 1894.

Mer än vanligt vemodigt kändes det denna gång vid avresan från Sverige att skiljas från mina älskade, från goda vänner och från vårt kära fosterland. Kanske detta avsked var det sista? Men det tjänar ingenting till att hänge sig åt sorgsna tankar. Bäst att frimodigt och lugnt gå framtiden tillmötes och överlämna allt åt Försynen.

AXEL W. ERIKSSON 1894.

Foto: K. & A. Wikner, Vänersborg.

En veckas tid stannade jag i London. Jag tog tillfället i akt att där i världens största museumstad åter bese Natural history museum's storslagna samlingar av såväl forn- som nutidens djur. De paleontologiska samlingarna, särskilt rika på däggdjur och reptiler, voro synnerligen intressanta. Under min rundvandring i detta världsberömda museum övervåldigades jag av känslan av Skaparens oändliga storhet och min inténhet.

Med D:r P. Bowdler Sharpe, världens troligen främste nu levande ornitolog, hade jag ett samtal i British museum of natural history angående mina sydafrikanska fågelsamlingar, av vilka en del återfinnes i omskrivna museum.

Den 16 juni lämnade jag London och anlände den 19 i samma månad till Lissabon, varifrån jag efter fyra dagars uppehåll fortsatte min resa med ångaren S:t Thomé. Mitt intryck av portugiserna är, att de äro ett artigt, gästfritt och vänligt folk. De portugisiska tullmyndigheterna förefalla mig dock vara onödigt mycket om sig och besvärliga.

Här ombord äro vi 230 passagerare, av vilka mer än hälften utgöres av portugisiska soldater och officerare. Soldaterna äro i allmänhet småväxta och spensliga, och få av dem ha den militäriska hållning och gång som våra svenska gymnaster efter skolexcisen. Officerarna äro verkliga gentleman.

Maten ombord är förträfflig, ehuru jag icke tycker om all oljan, som användes i snart sagt varje rätt.

En verklig plåga för mig är att dagligen behöva sitta ned vid middagsbordet i två timmars tid mellan kl. 5—7 e. m. för att äta och dricka, under det att ett musikkapell spelar taffelmusik. Jag längtar åter ut till det fria och obundna livet i Sydafrikas inre, där man äter för att leva och icke lever för att äta.

Ända sedan vi lämnade Lissabon, ha vi haft mycket vackert väder. Som vår ångare nu går i god passadvind, är det ingen fara för stormar, innan den anlöper Mossamedes, dit vi hoppas framkomma omkring den 20 inst. juli.

---

*

Otjimbingue den 7 juni 1895.

Till Mossamedes framkom jag i slutet av juli månad förlidet år. Färden därifrån fortsattes med oxvagn över kustbergen till den lilla staden Chibea, där förberedelserna för min expedition avslutades.

Under min vistelse i Chibea anlände bror Albert dit från Ovamboland. Han var sjuk och hostade förfärligt men var ändå vid gott humör. Vi gjorde upp en plan att mötas vid Kunenefloden. Albert fortsatte norr ut till sitt hem i Lubango, och jag tog vägen åt söder till Humbe.

Tio dagar efter det vi skilts åt, fanns Albert icke mer i livet. Han avled nämligen i Lubango den 16 september. De, som sågo honom dö, beundrade hans stora mod och lugn inför döden. Vid full sans ända tills några minuter före slutet, mötte han döden oförskräckt, såsom han alltid varit i livet. Det är mycket tomt efter min redbare och rakryggade käre broder. Den 7 september lämnade jag med min expedition Chibea, tog vägen över Humbe till Kunenefloden, som övervadásades, och på vars andra strand jag den 1 oktober lät slå mitt läger på en vidsträckt platå omkring 15 minuters väg från floden. Rätt länge dröjde det, innan jag i mitt läger vid Kunene fick budskapet om Alberts död.

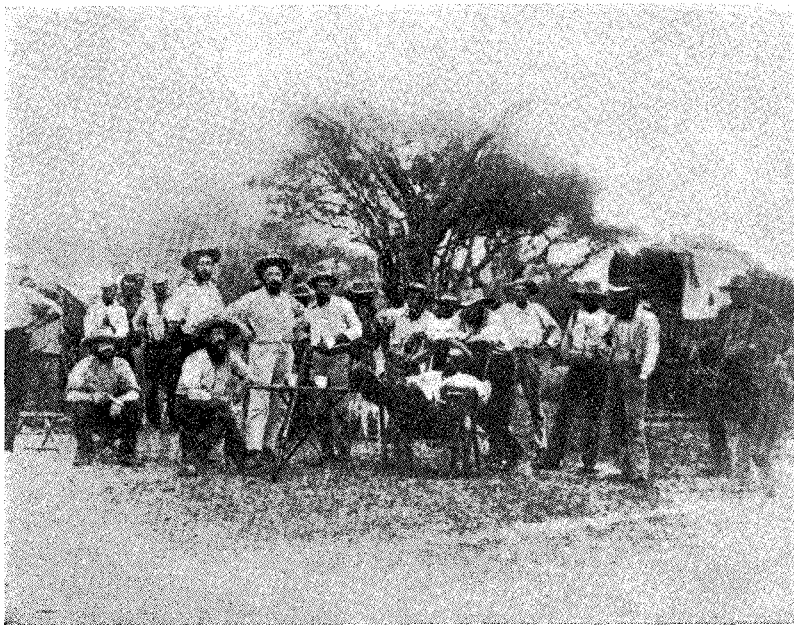
Kort därefter begav jag mig ut på elefantjakt, slet ont, hungrade och törstade, red omkring i den svårtillgängliga terrängen, såg dammet, där elefanterna drogo fram, ryka upp i luften och törnbuskarna röra sig i de för en människa och en häst ogenomträngliga törnsnåren, där elefanterna dock kunna springa igenom, men fick icke en enda elefant inom skotthåll. Uttröttad och uthungrad, red jag tillbaka till mitt läger och fortsatte kort därefter till oukuanjana- och oukuambistammarna i och för uppköp av boskap.

Under min bortovaro från Kunene-läget begagnade sig ombanjastammen en natt av tillfället att röva bort min boskap, 500 kreatur. Mina svenska medhjälpare lyckades dock under hot om ett stort anfall mot omskrivna stam att förmå dess hövding att återlämna den bortrövade boskapen, av vilken blott några få kreatur saknades.

Julen firade vi i läget vid Kunenefloden. Den 3 januari i år bröto vi upp från Kunene för att i korta dagsmarscher söka vattenställen för den stora boskapshjorden, då inget regn ännu

fallit. Enligt naturens ordning inträder regnperioden här i november eller december, men i år började regnet falla först i slutet av mars månad. Sedan dess ha vi emellertid fått tillräckligt med nederbörd, gräset växer, och min boskap har bete och vatten.

Jag har varit i Walwich Bay, där jag inköpt 18.000 skålpund livsförnödenheter och handelsvaror för min nya expedition till

FRÅN LÄGRET VID KUNENEFLODEN DEC. 1894.

T. v. vid bordet Axel W. Eriksson.

Angola, Ovamboland, Damaraland och Transvaal, till vilket senare land jag även denna gång hoppas kunna överföra omkring 2.000 kreatur.

Tyskarna i Sydvästafrika ha nu tack vare sina moderna vapen och sina väl övade trupper lyckats besegra den tappre hottentotthövdingen Hendrik Witbooi, som under åren 1892--1894 förde en seg kamp mot dem. Ännu ha tyskarna dock

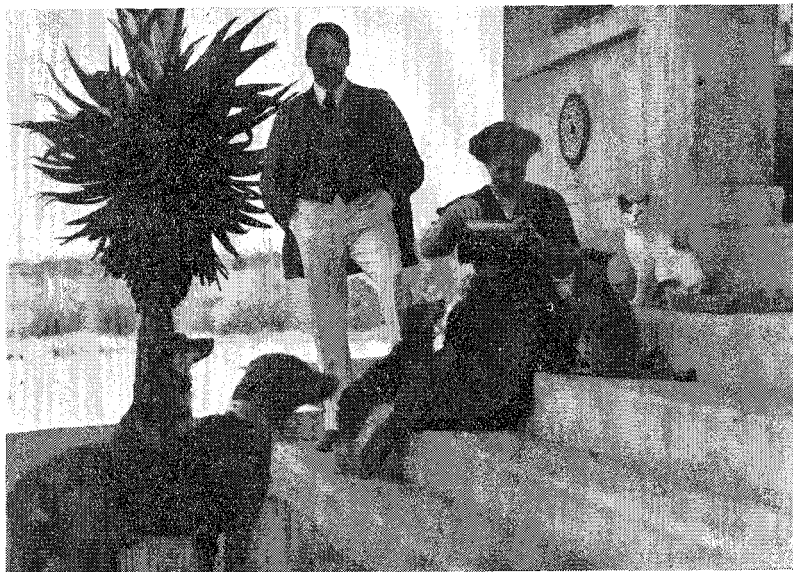
icke inlåtit sig i strid med hereroerna, som nog komma att vålla dem mycket bekymmer.

---

*

Aukas den 28 september 1896.

AXEL ERIKSSON JUN., "DER MALER SÜDWESTAFRIKAS",
med hustru, hundar och katter på trappan till manbyggnaden å sin
faders farm Vogelstruyskraal vid Omarurufloden (Damaraland).

Boskapspesten, d. s. rinderpest, kom till Nordafrika för sju år sedan, som det påstås med en av slaktoxarna till de italienska trupperna i Somaliland. Utan tvivel är det samma sjukdom, som på 400-talet e. Kr. med hunnernas invasion spred sig över hela Europa och sedan dess med kortare eller längre mellantider där rasat, mer eller mindre våldsamt. Enligt beräkningar krävde sålunda denna boskapspest under första hälften av 1700-talet icke mindre än ungefär 200.000.000 offer i Europa. Detta fruktansvärda plågoris har under denna senaste epidemi utrotat bortåt 95 procent av all boskap samt

tvåklövat villebråd utefter hela Ostafrika och i det inre av kontinenten längs Nilen och Zambesi. Nu har boskapspesten utbredd sig även i Transvaal samt Kapkolonien och därstädes anställt stor förödelse.

Guvernementen i Sydafrika ha offrat flera millioner pund sterling i och för boskapspestens utrotande, men dessa ansträngningar hava hittills icke krönts med någon framgång. Sjukdomen sprider sig tvärtom alltmer och härjar för närvarande i trakterna kring sjön Ngami samt hotar Damaraland. Tyska regeringen i Sydvästafrika vidtager visserligen alla försiktighetsmått för att hindra boskapspestens spridande dit, men troligt är, att den misslyckas i följd av de många antilop-hjordar, vilka föra smittan med sig överallt, där de draga fram.

Skulle emellertid sjukdomen komma till oss här i Damaraland, då måste troligen de flesta vita lämna detta land, emedan där ej idkas något åkerbruk, utan befolkningen livnär sig av boskapsskötsel och handel.

Otrolig låter väl den prisstegring på kreatur och kött, vilken inträtt på grund av boskapspestens förödande härjningar. En ox, som före sjukdomens början betingade ett pris av 80 kronor, betalas nu med 4 à 500 kronor, om den genomgått boskapspesten och således för framtiden är immun för densamma. Ett kilo oxkött kostar nu i Johannesburg 8 kronor.

På min farm Marseille vid Krokodilfloden i Tranvaal har boskapspesten hittills skördat omkring 1.450 av kreaturen och sålunda förorsakat mig en förlust på bortåt 126.000 kronor.

— — — — —
*

Aukas den 23 augusti 1897.
— — — — —

Den 22 sistl. april kom en neger till mitt läger i Omaruru med underrättelsen om, att boskapspesten nått Grootfontein.

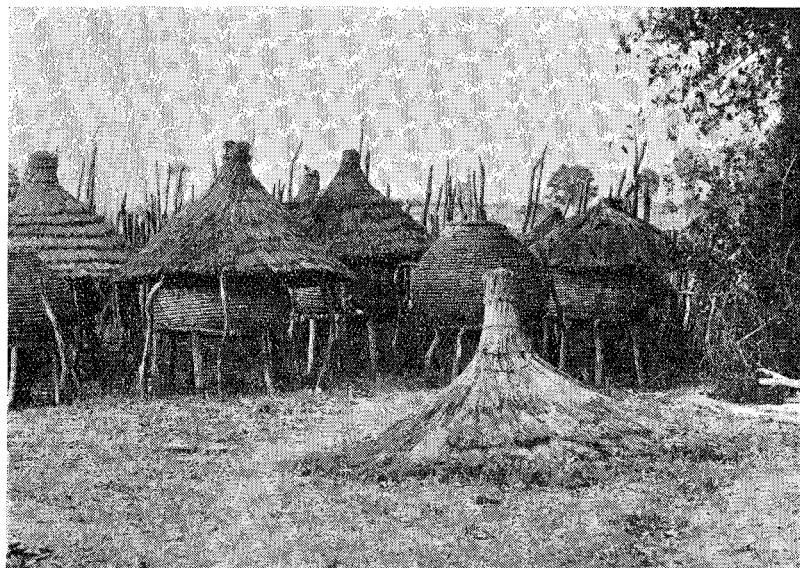
Dagen därefter lämnade jag till häst Omaruru och efter en mycket ansträngande ritt framkom jag på nionde dagen till min farm Aukas, hungrig och uttröttad. Min därvarande boskap var då redan angripen av rinderpesten, men jag lyckades rädda nära 900 av mina 1.700 kreatur genom användande av professor Kochs serum ur galla av kreatur, som dött i pesten.

Därefter reste jag den 16 juli till Omaruru i en lätt kärra, dragen av fyra hästar. Förbud var nämligen av tyska rege-

FINSKA KYRKAN OCH MISSIONSSTATIONEN I ONDONGA
(OVAMBOLAND).

Foto: F. ms.

SPANNMÅLSMAGASIN I OVAMBOLAND.

ringen utfärdat å alla vägar att medföra oxar; endast hästar eller åsnor finge användas som dragare.

Genom tidningarna i Omaruru fick jag den nedslående underrättelsen, att professor Kochs serum tjänade som skydd blott under några få månader. Denna underrättelse var för mig så mycket mer nedslående, som jag genom boskapspesten redan förlorat över 2.200 kreatur här och i Damaraland. Emellertid befanns denna farhåga ogrundad, enär det hittills visat sig, att endast ett ringa fåtal av de med serum behandlade djuren ånyo angripits av sjukdomen eller på annat sätt dukt under.

I början av denna månad red jag från Aukas till Ondonga i och för uppköp av livsmedel för mina tjänare och mig själv. Jag fann då snart, att boskapspesten härjade på det mest förfärliga sätt bland ovambostammarnas kreatur. Över allt lågo döda djur. Oaktat hungersnöd rådde även i Ovamboland, voro de finska missionärerna där barmhärtiga nog att låna och sälja till mig 20 säckar korn och bönor av senaste skörden i landet. Under de 8 dagar jag fick vänta på vagn för proviantens transport erbjöd jag hövdingen i Ondonga min hjälp för att ympa en del av hans boskap, men han avböjde detta erbjudande. Nära nog hela hans stora uppsättning av boskap gick sedan förlorad.

Från Ondonga red jag till Oukuanjama, där jag genom seruminsprutningar lyckades rädda flera tusen kreatur åt infödingarna.

Prisen på livsförnödenheter här i landet ha på grund av boskapspestens förödande härjningar samt de senaste två årens missväxt stigit oerhört. Nästan överallt råder hungersnöd. Det är mycket sorgligt att allestädes och i synnerhet i det inre av landet se nödlidande och utsvultna människor.

Genom de millioner kreatur och större villebråd, som boskapspesten dödat, ha förfärliga sjukdomar brutit ut bland befolkningen, särskilt bland de undernärda infödingarna, vilka i massor dö av tyfus och andra sjukdomar. Då jag nu senast färdades genom Damaraland, påträffade jag ytterst få friska människor. Klimatfebern har i våra trakter varit synnerligen svårartad under sista regnperioden, och 30 tyska soldater ha dött i densamma. Här i Aukas ha vi alla varit sjuka, flera av oss mycket allvarligt.

HÖVDINGEN KAMBAZEMBE I OTJIRONJUPA MED FAMILJ,
Axel Erikssons gode vän och Damaralands rikaste hövding.

Som exempel på, vilka oerhörda förluster boskapspesten dragit med sig, kan nämnas, att min gode vän hövdingen Kambazembe i Otjironjupa, Damaraland, har förlorat omkring 190.000 av sina 200.000 kreatur.

— — — — —

*

Marseille farm, Krokodilfloden, den 14 juni 1898.

— — — — —

Efter en veckas vistelse i Kapstaden avreste jag därifrån den 25 sistl. maj med järnväg till Bechuanaland och på kvällen den 28 anlände jag till den lilla järnvägsstationen Palla Road, som är belägen 38 engelska mil från Krokodilfloden och 56 mil från Marseille farms boningshus.

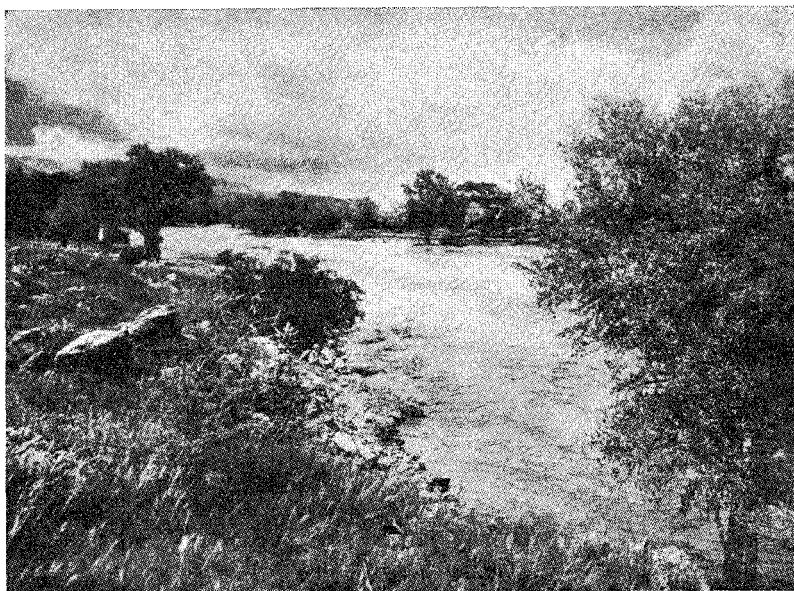
Natten tillbringade jag på golvet i stationshusets anspråklösa väntsal med min kappsäck till huvudgård och min överrock som täcke. Det var kallt, och jag frös, men stationsmästaren, till börden norrman, lade vänligen på mig en av sina rockar.

Följande morgon försökte jag få en neger att visa mig vägen ned till Krokodilfloden, men ehuru jag erbjöd honom en rundlig ersättning, var han dock ej villig därtill. Jag slängde då min överrock över axeln, tog min kappsäck i ena handen och begav mig så mot floden, följande ett vagnsspår, som stationsmästaren visat mig.

Klockan var då 8 på morgonen, men först kl. 10 på kvällen framkom jag till Barolongs vattenhål, mycket trött, hungrig och halvdöd av törst. Jag kastade mig genast på knä ned i gyttjan och drack begärligt det kalla vattnet, tills min törst släckts. Sedan jag tänt en eld, lade jag mig ned på marken bredvid den, svepte min överrock om mig och somnade, uttröttad som jag var.

Tidigt morgonen därpå fortsatte jag min vandring till Krokodilfloden, där jag på Frances farm till min stora glädje sammanträffade med min f. d. bokhållare svensken Cederberg, en duktig och redbar man, som nu tjänstgör som förvaltare på omnämnda farm. Där blev jag vänligt bemött, åt ordentlig mat, drack kaffe och mjölk, så mycket jag förmådde, sov över natten i en bekväm säng och fortsatte därefter vandringen till min 18 engelska mil därifrån belägna farm Marseille.

Vid min framkomst dit anträffades icke min förvaltare, afrikanen C., en bekväm herre, som för det mesta sköter sina egna angelägenheter och sin hälsa. Han var sedan tre månader tillbaka med sin familj bortrest på en rekreationsfärd och hade helt enkelt utan min vetskap lämnat farmens skötsel åt negrerna.

KHANFLODEN VID HÖGVATTEN I NÄRHETEN AV USAKOS.

Foto: S. W. A. A.

Det är väl, att jag gjorde denna inspektionsresa. Allt på Marseille farm är vanskött.

Dagen efter min ankomst till farmen lät jag sadla en av ridhästarna och red förvaltaren till mötes. På femte dagen efter starten påträffade jag honom och hans familj, nu stadda på återresa till Marseille farm. Ridande följde jag deras vagn från den 5 till den 12 juni, men som min förvaltare reser bekvämt och makligt, tröttnade jag därvid. Den 12 på morgonen sadlade jag därför min häst, lämnade sällskapet, red hela dagen och halva följande natt samt framkom till boningshuset å min farm kl. 1 på natten den 13 juni. Livet är för kort att spillas bort, såsom omskrivne förvaltare gör.

Ehuru Marseille farm har givit rik avkastning, uppvisar förvaltarens redovisning dock blott skulder. Inkomsterna har han använt för sin egen del. Jag är nödsakad att göra slut på dessa för mig ruinerande förhållanden.

Snarast möjligt måste jag i och för affärer resa till Rustenburg och Pretoria och därifrån med järnväg till Kapstaden, varifrån jag i juli månad skall fortsätta med ångaren Leutwein till Walwich Bay.

— — — — —

*

Grootfontein den 16 oktober 1898.

— — — — —

Från Walwich Bay startade jag den 21 sisl. augusti. På vägen därifrån till Usakos angrepo en natt mina hundar Nelson och Miss en mycket stor ratel eller afrikansk honungsgrävling. Vi måste skynda till hundarnas hjälp, emedan rateln, angripen, är en fruktansvärd motståndare, vilkens bett och stora, skarpa klor äro livsfarliga. Då den dessutom är seglivad, är det icke lätt att döda den. Det tog en halv timme, innan jag kunde fälla det rasande djuret med ett skott i nosen, den enda plats, där man kan döda det. Lyckligtvis hade rateln icke lyckats mer än att bita sönder en sko för en av mina negertjänare och riva i trasor byxorna på en annan.

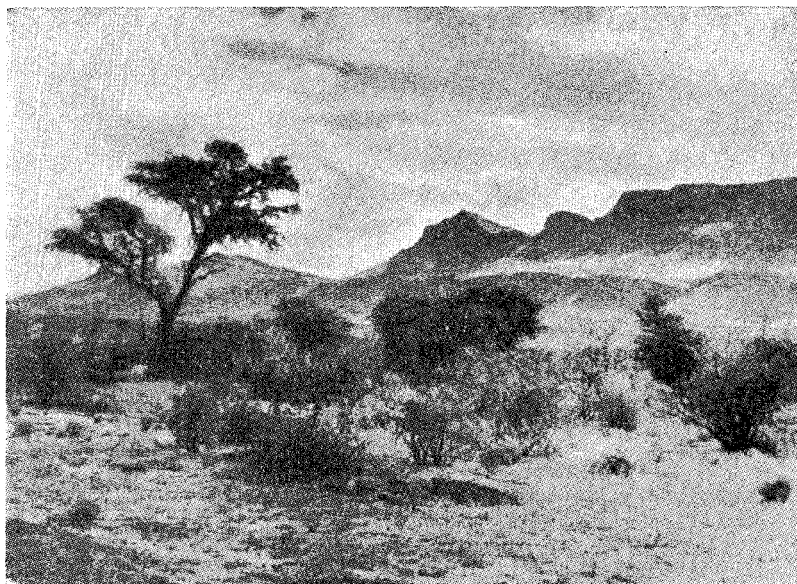
Vid min ankomst hit till Grootfontein mötte mig Tom, en av de infödda jägarna vid mina kreatursposter i Damaraland. Han berättade, att under min resa till Transvaal mina negertjänare vid omskrivna kreatursposter lyckats skjuta åtskilligt storvilt, för det mesta hartbest, vildbest samt roan- och elandantiloper.

Eland är vår största och matnyttigaste antilop. Endast köttet av en fullvuxen elandtjur i god kondition kan väga upp till 1.400 skålpund, och den har dessutom en otrolig mängd fint, gott fett, mest på bröstet och kring hjärtat. Jag har sett detta fettlager ända till 12 tum tjockt på bröstet av en eland, och fettet kring djurets hjärta kan väga omkring 30 skålpund.

Mina kreatursvaktare hava under min bortovaro även dödat 4 leoparder och lyckats fälla 10 strutsar, de flesta just i rätta jaktsäsongen, då fjädrarna äro som vackrast.

Ett stort antal hungrande infödingar ha samlats vid mina kreatursposter i Damaraland för att få mjölk samt kött efter våra slaktdjur och det skjutna storviltet. Jag är just icke glad

däröver, emedan dessa infödingar, då de bliva allt för utsvultna, röva bort åtskilliga av mina kreatur för att slakta och förtära dem. Men det är ingenting att göra däråt. Att se de stackarna dö av svält kan jag icke, och dessutom ha vi ju haft stora affärer tillsammans, innan rinderpesten tog all deras boskap.

ERONGOBERGEN VID USAKOS (DAMARALAND).

Foto: S. W. A. A.

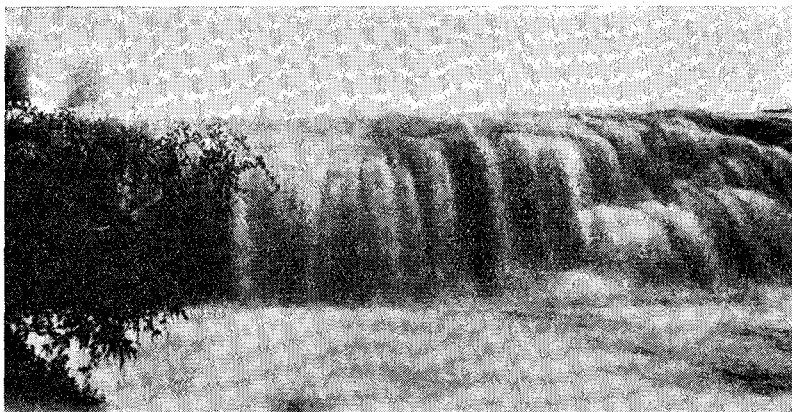
Klimatfebern har denna gång envist plågat mig ända från första attacken i Angola den 7 december förlidet år. Sedan dess har jag månatligen haft minst två anfall av densamma. Den svåraste attacken fick jag samma dag, som jag startade resan hit från Walwich Bay. I flera timmar låg jag då sanslös, vårdad av en välvillig tysk.

Mina ögon äro numera mycket överansträngda och svaga. Om dagarna är jag överhopad av göromål och måste därför använda nätterna för min korrespondens och ser då blott vid starkt ljus att skriva. Minst 50 brev måste jag skriva under de närmaste nätterna.

Walwich Bay den 4 augusti 1899.

Femtioåttre år gammal är jag nu, men jag tror knappt, att många unga, vita män härute kunna utstå de strapatser och umbäranden, som jag har genomgått och alltså får uppleva.

OUTJO VATTENFALL (DAMARALAND).

Sistl. juli insjuknade jag i en farsot, som här rasar, och i vilken åtskilliga dött. Läkarna kalla den malariafeber med bronkit, men själv misstänker jag, att det är influensa. Två dagar måste jag intaga sängen, men ansåg mig därefter icke längre kunna slösa bort tiden på detta sätt. Mina affärer måste tillses. Jag steg upp från sjukbädden, lät sadla mina två ridhästar och med en efterryttare red jag från Outjo till Aukas, en vägsträcka på omkring 200 engelska mil. Under åtta dagars tid förtärde jag så gott som ingen föda utan drack endast te.

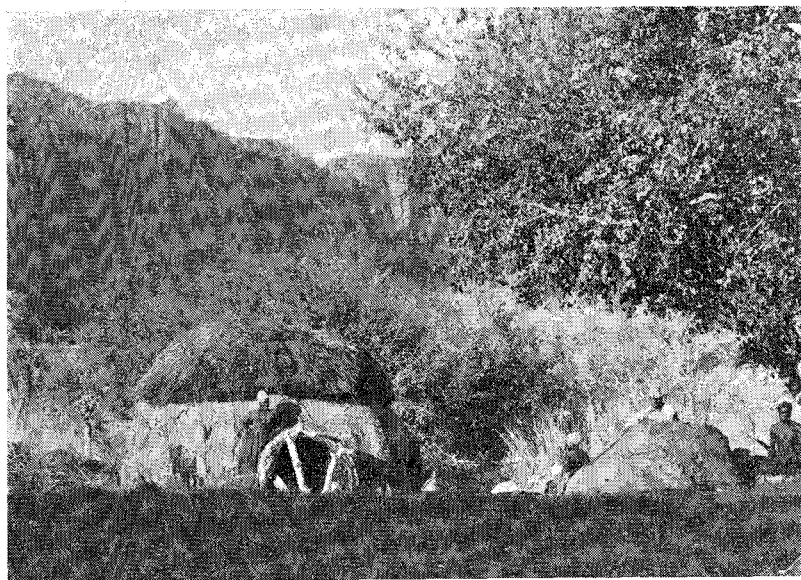
På grund av överansträngning och i följd av brist på tillräcklig sömn lider jag numera stundom av yrsel, som dock går över efter någon kort vila.

---

*

Aukas, Damaraland, den 11 oktober 1900.

Starten av min expedition till det inre av landet för att av infödingarna köpa upp gummi blev fördröjd i följd av den försenade ankomsten av mina från England inköpta bytesvaror. Expeditionen, bestående av tre vagnar med handels-

OTJIRONJUPA ELLER STORA WATERBERG (DAMARALAND),
där allting växer i överflöd, blommor prunka i regnbågens alla färger
och varma källor rinna fram ur taffelberget.

varor, anförtrodda åt mina vita och svarta medhjälpare, startade emellertid härifrån Aukas den 1 sista september och bör återkomma hit inom 18 månader. Omkostnaderna för denna expedition blevo mycket dryga, och jag hoppas, att detta företag icke misslyckas. Det är dessutom åtskilligt bekymmersamt och förenat med stora kostnader att ordna med hushåll för alla mina medhjälpare, som stundom uppgå till 14 vita och en stor skara svarta. Tidvis har jag måst anställa flera infödda kockar.

För icke länge sedan inköpte jag av tyska regeringen i Sydvästafrika i och för min boskap i denna del av Sydafrika ett

stort jordområde på 20.000 tunnland. Denna egendom, kallad Steenbokfontein, är belägen alldeles intill Etosha Pan och har två stora källor tillika med åtskilliga mindre samt kommer säkerligen framdeles att bliva mycket värdefull. *)

På Steenbokfontein farm finnes gott om storvilt av alla slag. Men beklagligt nog hava lejon under sista tiden blivit allt för talrika där. I flockar på 8 till 10 ströva de omkring på farmen, och man hör ofta deras rytanden. Nyligen ha de där dödat en ridhäst för kapten Arvid Wester, som från Sverige kommit hit ut till mig för att jaga lejon. Emellertid hoppas jag och mina jägare så småningom kunna skjuta en stor del av dessa rovdjur på Steenbokfontein.

Under senaste tiden har en elakartad influensaepidemi rasat här i våra trakter. Av mina tjänare ha 90 % varit sjuka, och 9 av dem ha dött i sjukdomen, som även krävt många offer i kringliggande nejder. Åtskilliga av mina medhjälpare äro fortfarande sjuka i influensa.

Vi äro nu inne i den mest kritiska årstiden i Sydvästafrika. Fälten ligga här brunbrända av den glödande solen. Inget regn faller, och markerna äro uttorkade. Skaror av hungriga negrer, hundar, svin, höns och ankor springa dagligen efter mig för att få föda. Innerligt hoppas jag, att regnet snart börjar falla.

Inom kort ämnar jag företaga en handelsexpedition till Ovamboland men hoppas återkomma hit till Aukas i slutet av januari nästa år.

Kriget mellan engelsmännen och boerna i Transvaal fortsätter alltjämt. Väl vore, om det snart toge ett slut, fred slötes och ordnade förhållanden åter inträdde i omnämnda del av Sydafrika.
-----

*

Aukas, Damaraland, den 2 april 1901.**)

Som jag skrev i mitt förra brev hem, är det gott om storvilt men även om lejon på min farm Steenbokfontein, vilken

*) Steenbokfontein ingår numera som en del i Sydvästafrikanska djurreservatet nr 2.

**) Axel Wilhelm Erikssons sista brev till sina anhöriga i Sverige.

jag inköpte i september förlidet år. För några veckor sedan skadade och dödade ett hanlejon och två honor en natt några av mina kreatur på omskrivna farm. Nästa morgon följde mina negertjänare spåren efter dessa rovdjur och lyckades skjuta hanen. Men just som besten skulle utandas sin sista suck, kastade han sig över en av mina infödda kreatursvaktare,

VILDFIKONTRÄD I OKUAMBI, OVAMBOLAND,
som är ett vackert land med böljande sädesfält, yppig tropisk
växtlighet, vitt skuggande fikonträd och majestätiska palmer.

Foto: F. ms.

som han bet mycket svårt och säkerligen skulle ha dödat på fläcken, om icke lejonet varit dödligt sårat, så att det dog ovanpå negern.

I början av nästa år kommer jag att företaga en expedition till Transvaal och därvid medföra så många oxar, som jag lyckas hopbringa. Mina kor och kalvar lämnar jag då kvar här på Aukas farm, emedan jag icke kan medtaga dem i följd av den ytterst höga tull, som tyska regeringen i Sydvästafrika har pålagt exporten av kor och kvigor. Denna tull utgör nämligen 108 kronor för varje dylikt djur.

För närvarande ha vi här på farmen en synnerligen välkommen regnperiod med all den välsignelse, som den medför

för grödan och kreaturen. Under de senaste två månaderna har det varit få dagar utan nederbörd.

Rinderpesten härjar nu igen i Damaraland sedan maj månad förlidet år. Den har rasat även i våra trakter, men på Aukas farm ha vi lyckligtvis undsluppit densamma.

Skriv snarast möjligt till mig, så att brevet hinner nå mig före innevarande års slut, då jag, som redan nämnt är, i januari nästa år ämnar åter börja marschen tvärs över Sydafrika.

Jag känner mig rätt kry och stark, men mina ögon äro mycket svaga, varför jag icke vågar anstränga dem med brevskrivning och läsning. Min sekreterare har skrivit detta brev efter min diktamen.

XIII.

Epilog.

På sina större expeditioner plögade Axel W. Eriksson åtföljas av några vita medhjälpare och ett femtiotal infödingar, vilka tjänstgjorde som jägare, kreatursvaktare, tjänare, kockar, vagnsledare, med uppgift att efterse, att vägen eller vagnspåret ej förlorades eller, där ingen väg fanns, själva välja sådan, och förmän för oxvagnarna, drivarna, som körde vagnarna och hade ansvaret för desamma.

Den 30 maj 1901 hade Axel W. Eriksson på en resa från sin 20.000 tunnlands farm Steenbokfontein vid Etosha Pan i Sydvästafrika hunnit fram till Ourupapa ungefär ett par timmars ritt från Grootfontein i Damaraland.

När läger slagits på omskrivna plats, fick Eriksson emellertid en svår hjärtattack. Från den tyska militärförläggningen i Grootfontein tillkallades en fältskär vid namn Schmitt, men denne kunde icke rädda livet på Eriksson, som samma dag, den 30 maj 1901, avled i följd av sin hjärtåkomma, vilken förvärrats genom klimatfeber och överansträngning.

Några av den bortgångnes vänner förfärdigade pietetsfullt åt honom en vacker kista, negrerna grävde en grav, och jordfästningen förrättades på holländska av boern Joubert, som ägde en farm i grannskapet.

Förutom officianten närvaro vid begravningen den avlidnes broder Reinhold, vänersborgaren Oscar Nyberg, dansken Simens, tysken Sobelewsky, boerkommendanten Lombard, chefen för tyska militärstationen i Grootfontein, kapten Volkman, några tyska soldater och negertjänarna.

Efter jordfästningen sjöngs en begravningspsalm, och så var den enkla men stämningsfyllda akten till ända.

Axel Wilhelm Erikssons stoft hade vigts till gravens ro långt borta från älskat fosterland i Afrikas jord, det Afrika, där han utfört en livsgärning, som hedrat det svenska namnet.

*

Vad blev i Afrika Din levnads lott?
Den blev väl ofta kamp och möda blott!
Men dock därute ifrån fosterjord
med Dig blev svensk mans bragd och ära spord.

SOLNEDGÅNG ÖVER ETOSHA PAN.
Fällande vildfåglar.

Bildförkortningar:

F. ms.	=	Finska missionssällskapet.
M. O-g.	=	Margareta Oldevig.
S. A. R. & H.	=	South African Railways and Harbours Administration.
S. W. A. A.	=	South West Africa Annual, 1948.

Rättelser:

Sid. 14 rad 3	står: stora; skall vara: stort.
„ 18 „ 8	står: Han; skall vara: Hans.
„ 20 „ 8	står: svår; skall vara: svåra.
„ 22 „ 23	bör stå kommatecken efter: Västafrika
„ 41, bildtexten,	står: 1895; skall vara: 1894.
„ 44 rad 16	står: Aukuanjamas; skall vara: Oukuanjamas.
„ 45 „ 21	står: eneglska; skall vara: engelska.
„ 47 „ 14	står: När; skall vara: Men.
„ 61 „ 3	står: 3; skall vara: 32.
„ 62 „ 5	står: högsta; skall vara: högsta grad.
„ 85 „ 31	står: oukuanjana-; skall vara: oukuanjama-.

Årsredogörelse
för
Vänersborgs museum 1954.

Vänersborgs museum har under året besökts av c:a 9000 personer, varav 4311 betalande. Av de icke betalande utgöres ett stort antal av skolbarn. Vidare ha studiecirkelar, konferenser, sammanträden m. m. hållits i museet.

I samarbete med Göta Älvdalens konstförening ha sju utställningar hållits, av vilka fem visats under våren och två under hösten. Dessutom har i museets regi arrangerats en exposé med djur i naturlig miljö, kallad "Det vildas rike".

Ökade anslag ha möjliggjort omfattande renoveringar och restaureringsarbeten. Som donation erhöll museet från Älvsborgs läns norra Hushållningssällskap en källarbyggnad tillika med en penningssumma, som tillsammans med gåvor från intresserade möjliggjorde källarbyggnadens överflyttande till museets bottenvåning, där den numera användes som utställningslokal. I samband med detta företogs grundliga reparations- och målningsarbeten i källarvåningen. För att erhålla en mer ändamålsenlig expedition överflyttades gamla expeditionen till f. d. geologiska samlingarna, vilka t. v. magasinats.

Den berömda afrikanska fågelsamlingen har dels vetenskapligt närmare undersökts och försetts med namn i enlighet med modern nomenklatur, dels genomgripande renoverats, varvid bl. a. elljus installerats i samtliga montrar. För att få rätt namnbestämning ha c:a 200 fåglar identifierats vid British Museum i London.

Museets kulturhistoriska och konsthistoriska avdelningar ha genomgått av fackmän. En del svårt skadade konstverk ha därefter renoverats, såsom ett porträtt av Drottning Christina, 3 kinesiska konstverk, en oljemålning från Italien samt porträtt av Gustav I, Lovisa Ulrika (2 st.) och Adolf Fredrik.

På byggnadens östsida har i gammal stil placerats förgyllda bokstäverna MUSEUM, och även över portalen har en mindre skylt med samma inskrift anbragts.

Ett antal donationer har kommit museet till del, (kronologiskt uppräknade) såsom av Herman Währing, Öxnered, Valborg Andersson, Vänersborg, Julius V. Nordberg, Vänersborg, fru Judith Larsson, Vänersborg, fröken Gun Lindqvist, Restad, Richard Nilsson, Dals-Grinstad, familjen Koch, Nygård, Einar Egnell, Trollhättan, John Eriksson, Vänersborg, Åke Grooth, Sjötorp, W. Paalzow, Vänersborg, C. A. Wiberg, Mellerud, fröken Anna Brobeck, Vänersborg, Stig Weister, Vänersborg, fru A. Haij, Vänersborg. En för museet mycket värdefull gåva i form av några originalbrev av L. Lloyd och Charles Andersson har överlämnats av forstmästare Axel Geijer, Eks-härad.

Bland förvärvade föremål må särskilt nämnas "den engströmska fornsakssamlingen", inköpt av herr Karl Engström, Vänersnäs, omfattande c:a 500 nummer. Ett antal antika silverskedar har även inköpts.

En storartad donation har museet fått mottaga av Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademien i form av ett betydande antal av akademiens skrifter.

Den 30 augusti 1954 bildades Föreningen Vänersborgs Musei Vänner av intresserade med Landshövding Arvid Richert som ordförande. Härvid visades åter efter restaurering ett antal av museets konstverk, främst porträttet av Drottning Christina.

Museet har bl. a. haft såsom gäster Historiska Föreningen och Geografklubben från Göteborg.

Vänersborg i april 1955.

RAGNAR FALK.

/ SVEN AXEL HALLBACK.

Då minnesteckningen över Axel W. Eriksson berör ett Vänersborgs museum närliggande ämne, införes i år såsom bidrag från museet endast dess årsredogörelse.

R e d.

ÅRSKRÖNIKA 1954.

Förmodligen studerar bröderna Gillets årsskrifter, inte endast den senaste utan även de gamla. Om någon broder till äventyrs ej tillägnat sig denna goda vana, vill jag på det varmaste rekommendera vederbörande att snarast börja studerandet. Läs då också Elov Nordéns långa rad av krönikor och Du får återigen tillfälle att njuta av hans stil och framför allt hans förmåga att på pricken tala om vad som sker i det som synes ske, antingen det nu gäller Hitler, Roosevelt, Anton Lundgren eller ELA!

Tyvärr har denna gåva ej blivit mig beskärd, varför jag här på bästa sätt får försöka skildra, vad som synes ske, och åt bröderna överlåta att begrunda, vad som verkligen sker eller har skett.

Världen synes vara uppdelad i olika läger, även kallade block och efter väderstrecken betecknade med öst och väst. Uttrycken härledes från en herre, som heter Culbertson, och förekommer i ett spel, som heter bridge. Mitt på bridgebordet mellan öst och väst står en herre, som heter Östen Undén och som av okänd anledning blivit utrikesminister utan att besitta de mest elementära kunskaper i poker. Han höjer ett varnande skolmästare-, förlåt: professorsfinger mot väst, varefter han sticker över åt öst och inbillar sig få kika i korten. När han sedan kommer hem, visar han sig företräda tredje ståndpunkten, som ej bör förväxlas med Tredje Riket, som var någonting helt annat.

Nord vid det globala bridgebordet representeras av Nordpolen, som på sista tiden blivit strategiskt brännhet och där,

tack vare SAS, Nordens statsministrar blivit nästan lika hemtama som på Harpsund, och syd av Sydamerika, där Peru inbjudit till högt spel genom att kapa en hel valfångarflotta.

Öst-väst har spelet: väst spelar som vanligt med upplagda kort, och öst synes ha alla trumf på hand. Sista sticket blir en vätebomb, och se'n går hela världen hem, påstår pessimisterna. — Fan tro't, sa Rellingen.

Ernest Hemingway blev årets Nobelpristagare i litteratur. Till Svenska Akademiens hemliga tillfredsställelse var han ej i tillfälle att personligen avhämta den välförtjänta belöningen. Han påstås nämligen ej vara riktigt rumssnygg enligt strängt akademiska normer. Tur kanske, ty alltid törstige vagabonden Hemingway i frihet på Nobel-barnkalas-galan kunde kanske fått Älmeby et consortes att underkänna Akademiens kompetens och kraftigt påyrka, att litteraturpriset i framtiden skulle utdelas genom Kontrollstyrelsen. Dom saknar ju som bekant heller inte vanan vid höga priser.

På tal om Älmeby, så har göteborgarna mycket att lära. Det är konstigt, att göteborgarna inte begriper, att systembolagets filialer i Göteborg inte skall ligga, där det passar göteborgarna utan där det passar stockholmarna. Nu är emellertid göteborgarna ett egendomligt släkte, och känner jag dem rätt, så tar de saken i egna händer och lägger alla sina filialer ute på Brännö. Och river bryggan. Så att inte Kontrollstyrelsen kan komma i land och titta på hanteringen.

Svenska folket åker till Norge och köper margarin och socker. Statens Priskontrollnämnd, som påpassligt följer utvecklingen, har genom upprepade, kraftiga sänkningar av personbilpriserna skapat möjligheter för ett större antal medborgare att deltaga i de givande livsmedelsresorna. Man måste verkligen ge PK en honnör för dess sinnrika och finurliga sätt att sänka hushållskostnaderna i Sverige.

Militärmusiken motsvarar ej ungdomens smak, varför instrumentbesättningen hastigt skall moderniseras. Beslutet må vara riktigt, men motiveringen är felaktig. På min tid motsvarade marscherandet och exercerandet inte heller ungdomens smak, men då var det ingen, som tog någon hänsyn och moderniserade.

Vänersborg har under året haft en total solförmörkelse. Solförmörkelsen har naturligtvis också gått fram över andra orter i Sverige och på jordklotet, men jag skall i fortsättningen försöka hålla mig till Vänersborg. Trots att vädret var mulet, fick man uppleva ett grandios och oförglömligt skådespel. En sakta framsmygande skymning övergick på ett ögonblick i mörker, fågelsången tystnade, endast några fågelungar ropade hjärtskärande på sin moder, fyrarna utmed segelleden tändes och naturen såväl som människan höll andan. Plötsligt syntes en smal, ljus rand över Dalbobergen; den blev bredare; den utsände strålknippen, först litet trevande, sedan mera målmedvetet; snart nådde de upp i zenit, och ljuset kom tillbaka lika fort som det hade vikit. Naturen återgick till sin gamla rytm; endast människan stod där, något handfallen och liten. Som sagt: något man aldrig glömmer.

I Vänersborg ligger torget, där det låg förra året, och lika obebyggt. På dess västra sida bor Länsstyrelsen, som med Länsarkitekten vakar över torget. Och över alltsamman vakar Wassenius i ELA. Åt vännen Wassenius får vi önska ett långt och stridbart liv.

Öster om torget ligger fortfarande Plantaget, där mig veterligt under året inga träd fällts, och i Plantaget står en ny musikestrad, som invigdes av välsjungande Sjung-Sjung på själva Valborgsmässoaftonen.

Medan vi ändå befinner oss på stadens centrallinje, fortsätter vi österut och noterar, att kyrkan och församlingen fått en ny herde i Bengt Swarén, att läroverket är trångbott och omodernt och att muséet — — —. Ja, vad skall en enkel krönikör

säga om museet? Alla stora tidningar, som ha en kulturavdelning (och det tror ju alla stora tidningar att de ha), tycks ha en pressattaché ackrediterad vid museet. Dessa pressattachéer med vidhängande pressfotografer kastar sig handlöst och energiskt över allt, som Hallbäck dammar fram från källare och vindar. Vad som varit mest värdefullt eller sensationellt undandrar sig mitt bedömande; dock torde fyndet av porträttet av Guldkungens från Norden dotter, Vänersborgs grundläggarinna, ha satt myror i huvudet på historiker och konsthistoriker med den nya och viktiga frågan: Var Drottning Kristina ljus eller mörk? Jag för min del har satt ett kryss på kupongen: Hon var cendré.

Och nu till Gillet: Som bröderna vet, så är Gillet en förnämlig institution. Dess fastighet och fonder skötas väl, dess förhållande till samhälle och organisationer är gott, och dess årskrift är ej endast efterlängtat av bröderna utan även uppmärksammat och efterfrågad bland kretsar långt utanför Vänersborg.

Hur åstadkommes nu detta goda resultat? Sedan krönikören numera även är bisittare i styrelsen, kan han ge en mera insides upplysning i ärendet:

Alla frågor i styrelsen väckes av Äldermannen. Sedan en fråga väckts, utser Äldermannen sig själv att utreda frågan. Resultatet framlägger Äldermannen sedan inför styrelsen. Därvid belyses frågan uttömmande ur dess ekonomiska, juridiska, sociala och historiska synvinklar samt dess verkningar för dagen och för framtiden. När detta är gjort, genomdiskuterar Äldermannen med sig själv alla frågans pro och contra. Då Äldermannen inte lider av personlighetsklyvning, kan en uppmärksam bisittare redan nu ana, hur frågan kommer att avgöras. Efter diskussionen fattar alltså Äldermannen beslut, som omedelbart klubbfastes. Efter detta ajournerar Äldermannen sig själv för att för Gillesskrivaren diktera, vad som

beslutats. Det finns nämligen ingen gilleskrivare i världen, som kan följa med, när Åldermannen är i farten. När protokollet sedan är skrivet, fortsätter sammanträdet enligt ovan.

Den näst viktigaste personen i styrelsen är Gillevärden. Han svarar för förfriskningarna. Alla i styrelsen använda vishyvatten utom Bruno Sterner, som med Åldermannens livliga gillande blandar med sockerdricka. "Det tar bort syrligheten", påstår Åldermannen. För en gång skull har Åldermannen fel, gudskelov! Bruno är Bruno, även om han spädes på med sockerdricka.

Övriga styrelseledamöter bildar en — får jag hoppas — värdig och förtroendegivande bakgrund till de ovan nämnda och gör bokstavligen skäl för benämningen bisittare.

"Beredskapsnämnden"*) har under året ej behövt sammankallas, vilket också vittnar om styrelsens, enkannerligen Åldermannens, förmåga att bemästra alla uppkomna spörsmål.

Härmed må nog vara sagt för denna gång om Gillet och om allt det andra.

Om nu gillebröderna också ville rycka upp sig och ej av gammal slentrian mumla "omval", när ny krönikör skall väljas för nästa år, så kanske bröderna, även vad krönikan beträffar, med lugn förtröstan kan se fram mot 50-årshögtidsstämman nästa år.**)

Med denna vädjan ber jag att få önska samtliga en god fortsättning på julglädjen och ett

GOTT NYTT ÅR!

Annandag Jul 1954.

THORSTEN GULZ.

---

*) Jfr. feltrycket i årsskriften 1952, sid. 106.

**) Krönikeskrivaren blev omvald. (Red:s anm.)

MINNESRUNOR 1954.

”Bort gå de, stumma skrida de,
en efter en till skuggornas värld.”

De ha gått bort för att icke mera återvända. Åtta av våra gillebröder ha under det gångna året gått över gränsen till en bättre värld för att där finna välförtjänt vila efter en lång och väl tillvaratagen arbetsdag. Vi få icke beklaga oss över deras bortgång; det vore att missunna dem den lön för lång och trogen tjänst, de så väl gjort sig förtjänta av.

f. d. Häradsskrivaren LEOPOLD DAHLLÖF, född i Vänersborg den 26 augusti 1862, avled i Alingsås den 9 januari 1954. — Efter avlagd studentexamen i Vänersborg 1882, kameral-examen i Lund 1887, tjänstgöring vid länsstyrelsen i Älvsborgs län och en tid såsom kronofogde, blev han 1896 häradsskrivare i Kullings fögderi, vilken befattning han innehade till 1931. — D. var ordförande i taxeringsnämnder i c:a 30 år, ledamot av prövningsnämnder i ett 10-tal år, huvudman i Sparbanken i Alingsås 1916—1929, styrelseledamot i samma bank 1923—1929 och tillhörde styrelsen för System A. B. i Alingsås 1920—1930. År 1916 blev han R. V. O. — Leopold Dahllöf var en kunnig och dugande tjänsteman och mycket beläst. Till det yttre verkade han kärv, men med ett gott hjärta, hjälpsam mot be-

hövande och trofast i vänskap. — Dahllöf inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1906.

Ingenjören GUNNAR WALLIN, född i Tegneby församling (på Orust) den 13 augusti 1889, avled i Ängelholm den 18 januari 1954. — W. tillbragte barnaåren i Vänersborg, där han studerade vid läroverket, varefter han fortsatte sina studier vid bergskolan i Filipstad och utexaminerades från dess högre avdelning 1909. — Under åren 1909—1914 hade W. olika anställningar i Vänersborg och Vargön. Sistnämnda år begav han sig till U. S. A., där han praktiserade på olika platser, för att sedan återvända till hemlandet 1919.

Återkommen tillträdde han en anställning vid Knisslingevarken, där han kvarstannade till 1921, då han tillsammans med en kompanjon startade den elektriska installationsfirma, som han sedan, efter kompanjonens utträde, ensam bedrev till sin bortgång. — W. var en mångsidig man, och att här räkna upp alla de allmänna uppdrag, som han hade, skulle föra alltför långt. — Idrotten har i alla tider varit han stora intresse. Redan som 16-åring var han med och bildade V. I. F. och var 1912—1913 sekreterare i Västergötlands Idrottsförbund. Sedan han bosatt sig i Ängelholm, fick han en hel del uppdrag inom idrottskretsar och tilldelades för sina förtjänster Riksidrottsförbundets guldmedalj. — Livligt intresserad av det kommunala arbetet har W. tillhört ett stort antal styrelser och nämnder i Ängelholm, bl. a. drätselkammaren och fattigvårdsstyrelsen. År 1929 blev han ledamot av stadsfullmäktige. Inom Ängelholms Fabriks- och Hantverksförening har han nedlagt ett stort och intresserat arbete, där han vid sin avgång blev hedersordförande. — Utrustad med okuvlig energi nedlade W. stort intresse i allt, vad han företog sig. Hans största insats för allmännyttiga ändamål torde vara organiserandet av Finlandshjälpen i Ängelholm med omnejd, då på endast 45 dagar insamlades nära 115.000:— kronor i kontanter förutom en oräknelig mängd lårar med kläder m. m. Han tillerkändes för detta Finlands Vita Ros. — Trots sitt myckna arbete i det allmännas tjänst hade Gunnar Wallin ändå tid över åt sina vänner, vilka satte stort värde på honom för han gedigna personliga egenskaper. — Wallin inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1908.

f. d. Korrespondenten KNUT NILSSON, född i Vänersborg den 8 september 1890, avled i Göteborg den 17 mars 1954. — N. avlade real-skoleexamen i Vänersborg 1907 och genomgick därefter Filip Holmqvists Handelsinstitut i Göteborg. Efter att ha haft anställning på olika kontor i Göteborg fick han anställning hos Paul Berghaus & Co. A.B. i Göteborg 1913, där han kvarstannade till uppnådd pensionsålder 1953. Han förvärvade sig med tiden gedigna kunskaper i tyska, engelska och franska och skötte den utländska korrespondensen för bolaget. — N. hade alltid ett stort intresse för idrotten. Det som dock låg Knut Nilsson närmast om hjärtat var litteraturen, och han hade ett relativt stort bibliotek. För Gillet och framförallt dess årsskrift hyste han stort intresse. — Nilsson inträdde i Vänersborgs Söner Gille år 1937.

f. d. Kemikaliehandlaren RICHARD NYSTRÖM, född i Vänersborg den 8 april 1872, avled i Vänersborg den 22 mars 1954. — Efter slutad skolgång och mekanisk utbildning gick N. till sjöss och seglade omkring åtskilligt, tills han åter gick i land för att i Göteborg avlägga maskinistexamen vid Chalmers. Efter någon tid övertog han en elektrisk firma i Göteborg, och därmed var sjölivet slut. Firman överläts sedermera, och N. återvände till fädernestaden, där han blev medarbetare i brodern Georg Nyströms järn- och färghandel. År 1923 övertog han Vänersborgs Färg- & Kemikalieaffär och drev denna rörelse, tills en svår sjukdom för alltid bröt hans krafter. — N. tillhörde Sällskapet Vänersborgs Par Pricole och var en av dess äldsta medlemmar. Han var en stor friluftsmänniska, och sin fritid tillbragte han med ett friskt och härdande liv i skog och mark samt på sjön, hans gamla ungdomskärlek. — Richard Nyström ägde humorns goda glimt i ögonvrån och förskaffade sig många vänner, som satte stort värde på honom. — Nyström inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1907.

f. d. Bagaremästaren AXEL ERICSSON, född i Vänersborg den 29 april 1880, avled i Vänersborg den 4 september 1954. — E. var son till bagaremästaren J. E. Ericsson, hos vilken han grundligt lärde sitt yrke. År 1904 öppnade han eget bageri vid Sundsgatan i samma fastighet, där rörelsen fortfarande bedrivs men nu med affären mot Edsgatan. Rörelsen överläts 1937 till sönerna Nils och Bror. — Med E. gick en av stadens mest ansedda hantverkare ur tiden. Bland stadens yrkesmän var han högt aktad och beklädde under

ett 10-tal år posten som ordförande i Trollhättans och Vänersborgs Bageriidkareförening. Vänersborgs Fabriks- och Hantverksförening hade i honom en intresserad medlem. Han tillhörde även I. O. G. T. — En trivsamt och vänsäll man gick bort med Axel Ericsson, och många sakna nog den jovialiske berättaren om gamla Vänersborg, både staden och dess utveckling, som lät honom varmt om hjärtat. — Ericsson inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1919.

f. d. Skofabriksarbetaren ANDERS EDLUND, född i Vänersborg den 29 juli 1870, avled i Vänersborg den 11 oktober 1954. — E. fick i unga år anställning vid A.B. A. F. Carlssons Skofabrik, där han kvarstannade till för omkring 15 år sedan, då han uppnådde pensionsåldern. — Inom Vänersborgs Arbetareförening har E. nedlagt ett mycket intresserat arbete i egenkap av medlem av nöjesbestyrelsen inom föreningen. För sitt nit tilldelades han föreningens förtjänstmedalj i silver. — E. tjänstgjorde under en längre tid som vaktmästare

vid härvarande teater. Hans stora hobby var fiske och då i synnerhet laxfiske. Det torde icke vara få laxar, som i Anders Edlund mött sin baneman. — Edlund inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1915.

f. d. Brukstjänstemannen KNUT SIVBÄCK, född i Vänersborg den 7 juli 1889, avled i Dals-Rostock den 1 december 1954. — S. var son till skomakaremästaren Anders Svensson här i staden. Efter avlagd studentexamen vid härvarande läroverk 1909 och fullgjord värnplikt genomgick han Göteborgs Handelsinstitut. År 1913 fick han anställning vid Wargöns A.B., där han avancerade till chef för expeditionsavdelningen, i vilken befattning han kvarstod till uppnädd pensionsålder 1949. — Efter slutad tjänstgöring vid bolaget bosatte sig Knut Sivbäck i Dals-Rostock, där han bodde vid sin bortgång. — Sivbäck inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1926.

f. d. Handlanden FRITIOF BERGLUND, född i Vänersborg den 13 oktober 1884, avled i Vänersborg den 13 december 1954. — Efter avslutad skolgång gick B. till sjöss, till att börja med till främmande länder (Frankrike och England), men övergick sedan till vänertraken. Då fadern öppnade en speceriaffär, blev det slut med sjölivet, och sonen placerades bakom disken, en betydligt tryggare och lugnare sysselsättning. Så småningom fann sig B. tillrätta med detta arbete och ägnade sig helhjärtat åt detta sitt nya yrke. År 1904 övertog han själv affären, vilken han drev framåt, tills han år 1947 överlämnade densamma för att få njuta välförtjänt vila. — Berglund tillhörde stadens mest kända äldre affärsmän. Han var 1906 med och bildade den gamla Speceri- och Minuthandlareföreningen, där han nedlade ett intresserat arbete. Med sitt glättiga och vinnande sätt, alltid beredd att hjälpa andra, förskaffade sig Fritiof Berglund många vänner. — Berglund inträdde i Vänersborgs Söners Gille år 1921.

PRIMUS ANDERSON.

*Sida vid sida falla de,
samlas allt fler och fler,
somliga tidigt kallade,
andra, när sol gått ner.*

*Skuggorna breda sig över dem,
vilan är djup och lång.
Natthliga vinden sover dem,
susar sin vaggande sång.*

(Anita Halldén.)

In memoriam.

ANDREW E:SON WÆRNEMAN.

Just i pressläggningsögonblicket ingår meddelandet, att kyrkoherden emeritus Andrew E:son Wærneman i Torbjörnstorp avlidit.

W., som föddes i Omaruru (Damaraland) i Sydvästafrika den 18 sept. 1876, var son till upptäcktsresanden Axel W. Eriksson, vars minne han så vackert tecknat i denna jubileumsskrift. Efter läroverksstudier i Vänersborg, där han hos släktingar delvis tillbragte sin uppväxttid, avlade han mogenhetsexamen i Ystad 1896. Han studerade några år i Uppsala, ägnade sig därefter åt militäryrket men gick senare in vid Statens järnvägar. Reslusten låg honom dock i blodet, och han begav sig ut till Kina som missionär 1903. Återkommen till Sverige 1912 prästvigdes han i Skara 1914 och hade sedan flera missiv inom stiftet, blev 1918 vakanskomminister i Norra Ving, 1920 komminister i Händene och 1936 kyrkoherde i Gudhems pastorat, där han 1947 pensionerades.

W. gladdes sig mycket åt att hans minnesteckning över fadern skulle utgivas genom Vänersborgs Söners Gille i fädernestaden med dess museum, för vilket fadern betytt så mycket, men han fick ej uppleva detta. Han hann dock granska korrekturet till minnesteckningen. Gillet tackar honom varmt för hans bidrag till jubileumsskriften.

Vänersborgs Söners Gilles styrelseberättelse för år 1954.

Styrelsen för Vänersborgs Söners Gille får härmed avgiva följande berättelse över verksamheten under år 1954, Gillets 49:e arbetsår:

Gillet har under året varit samlat till årsstämma den 31 mars och till högtidsstämma annandag jul. Till den senare hade 75 av Gillets medlemmar infunnit sig. Gillebrodern Nils Pärud höll därvid föredrag över ämnet "Fängelser och fängvård i Vänersborg under gången tid".

Gillets årsskrift har under året utkommit med sin 23:e årgång och tillställts samtliga medlemmar.

Ur "Knut Hernströms understödsfond" har utdelats en julgåva och ur "Major Oscar Wenerströms understödsfond" likaledes en julgåva. För gillet övriga understödsverksamhet redogöres i "Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Alderdomshems" styrelseberättelse.

Liksom tidigare har ur "Wilhelm och Nora Malmbergs donation" utgått stipendier till elever vid stadens folkskolor, varjämte ur fonden anslagits gåvor dels till Stadsmusikkåren i samband med dess 25-årsjubileum, dels till Vänersborgs museum såsom bidrag till kostnaderna för flyttning dit av en i huset Kungsgatan 19 påträffad vinkällare.

Medlemsantalet utgjorde 1954 års utgång 487, varav 15 ständiga medlemmar. Under året hava 8 medlemmar avlidit, 2 avförts på grund av stadgeföreskrift och 52 tillkommit.

Beträffande Gillets fastighet med tillhörande fond hänvisas till "Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Alderdomshems" särskilda styrelseberättelse.

Över Gillets allmänna kassa och övriga fonder lämnas följande redogörelse:

1. ALLMÄNNA KASSAN:

Behållning från år 1953.....	213:21
Inträdesavgifter	49:—
Avgifter av ständiga medlemmar	200:—
Årsavgifter	2.375:—
Frivillig avgift	10:—
Erlagda porton m. m.	193:30
Ränta	3:83
	2.831:13
	Kronor 3.044:34

Stämмо- och sammanträdeskostnader	226:95	
Extra stämmokostnader (2 år)	295:75	
Bidrag till årsskriftskostnader	1.676:35	
Inköp av böcker	25:25	
Uppvaktningar	213:55	
Bankfack	15:—	
Trycksaker m. m.	110:—	
Porton	223:10	
Diverse	11:—	2.796:95
Behållning till år 1955: Innest. i bank	236:39	
„ å postg.	5:—	
Kontant	6:—	247:39
	Kronor	3.044:34

2. VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES FÖRSKÖNINGSFOND:

Behållning från år 1953	4.450:52	
Ränta	133:50	
	Kronor	4.584:02
Behållning till år 1955: Innest. i bank ..	Kronor	4.584:02

3. NAMNKUNNIGA VÄNERSBORGARES MINNES FOND:

Behållning från år 1953	696:91	
Ränta	20:88	
	Kronor	717:79
Behållning till år 1955: Innest. i bank ..	Kronor	717:79

4. KNUt HERNSTRÖMS UNDERSTÖDSFOND:

Behållning från år 1953	2.118:86	
Räntor	74:21	
	Kronor	2.193:07
Julgåva	60:—	
Behållning till år 1955: Obligationer ..	2.000:—	
Innest. i bank	133:07	2.133:07
	Kronor	2.193:07

5. HJALMAR A. LINDEDALS MINNES FOND:

Behållning från år 1953	4.915:22	
Räntor	152:76	
	Kronor	5.067:98

Behållning till år 1955: Obligationer ..	4.000:—	
Innest. i bank	1.067:98	5.067:98
	Kronor	5.067:98

6. MAJOR OSCAR WENERSTRÖMS UNDERSTÖDSFOND:

Behållning från år 1953	3.431:80	
Räntor	117:98	
	Kronor	3.549:78

Julgåva	100:—	
Behållning till år 1955: Obligationer ..	3.000:—	
Innest. i bank	449:78	3.449:78
	Kronor	3.549:78

7. WILHELM och NORA MALMBERGS DONATION:

Behållning från år 1953	12.447:49	
Räntor	411:22	
	Kronor	12.858:71

Stipendier till elever vid statens folk- skolor	150:—	
Gåva till stadsmusikkåren	100:—	
„ „ Vänersborg museum	300:—	
Inköp av särtryck av årsskriften	250:—	800:—
Behållning till år 1955: Obligationer ..	10.000:—	
Innest. i bank	2.058:71	12.058:71
	Kronor	12.858:71

8. RICHARD DYMLINGS ÅRSSKRIFTSFOND:

Behållning från år 1953	4.287:33	
Försålda årsskrifter	47:50	
Annonser i årsskriften 1954	650:—	
Allmänna kassans bidrag till denna ..	1.676:35	
Ränta	128:50	2.502:35
	Kronor	6.789:68

Kostnad för årsskriften 1954	2.326:35	
Behållning till år 1955: Innest. i bank	4.458:33	
Kontant	5:—	4.463:33
	Kronor	6.789:68

Inom sig har styrelsen för året utsett: till andre ålderman sparbankskassören Bror Fock, till gilleskrivare bankkassören Primus Anderson och till kassafogde drätselkontoristen Kurt Hallberg.

Styrelsen har under året haft 5 protokollförda sammanträden, Vänersborg den 9 mars 1955.

GUNNAR HJORTH.

BROR FOCK. PRIMUS ANDERSON. KURT HALLBERG.
BRUNO STERNER. VALTER KARLSON. THORSTEN GULZ.

Granskningsberättelse.

Undertecknade, vid ordinarie gillestämma utsedda granskningsmän för Vänersborgs Söners Gilles räkenskaper och förvaltning under år 1954, få efter fullgjort uppdrag avgiva följande berättelse.

Räkenskaperna äro förda med omsorg och noggrannhet, och kapitalbehållningen pr 31 dec. 1954, Kr. 32.722:07, har av oss kontrollerats utan anmärkning, varvid även fondernas innehav av obligationer inventerats och befunnits överensstämma med räkenskaperna.

Den av styrelsen lämnade sammanställningen över Gillets och dess olika fonders ställning är i full överensstämmelse med de oss förelagda räkenskaperna, och dess riktighet bestyrkes till alla delar.

Då även i övrigt någon anledning till anmärkning icke förefinnes, hemställa vi, att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för 1954 års förvaltning.

Vänersborg den 14 mars 1955.

ALLAN HEDÉN. JOHN ANDERSON.

Granskningsmän.

Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Ålderdomshems styrelseberättelse för år 1954.

Styrelsen för Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Ålderdomshem får härmed avgiva följande berättelse över stiftelsens verksamhet under år 1954, stiftelsens tredje arbetsår:

Räkenskaperna utvisa följande:

FASTIGHETEN:

VINST- och FÖRLUSTKONTO:

Inkomster:

Arrende konto	6.300:--
Räntors konto	95:98
Kronor	6.395:98

Utgifter:

Räntors konto	1.519:--	
Löners konto	325:--	
Renhållnings konto	45:75	
Reparationers konto	776:--	
Försäkringsavgifters konto	125:80	
Skatters konto	708:--	
Diverse omkostnaders konto	31:95	3.531:50
Understöds konto	1.800:--	
Kapital konto	1.064:48	
Kronor	6.395:98	

IN- och UTGÅENDE BALANSKONTI:

Tillgångar:

	den 1/1	den 31/12
Fastigheters konto	85.000:--	85.000:--
Inventariers konto	100:--	100:--
Obligationers konto	50:--	50:--
Bankräkningars konto	1.059:42	708:90
Kassa konto	15:--	--
Kronor	86.224:42	85.858:90

Skulder:

Låne konto	43.400:—	42.000:—
Restantiers konto	55:—	25:—
Reservfondens konto	10.000:—	10.000:—
Kapital konto	32.769:42	33.833:90
	Kronor	86.224:42 85.858:90

SYSKONEN INGEBORG och GOTTFRID ELIASSONS DONATION:

Behållning från år 1953	32.334:67
Räntor	1.079:58
	Kronor 33.414:25

Behållning till år 1955: Fastigh:s lån	22.000:—
Obligationer	5.200:—
Innest. i bank	6.214:25 33.414:25
	Kronor 33.414:25

Å fastighetens lån ur Eliassonska fonden har under året avbetalats 1.300 kronor, huvudsakligen tack vare att stiftelsen numera icke har att gälda annan skatt än för fastigheten.

Stiftelsens understödsverksamhet har under det gångna året kunnat väsentligt utökas.

Inom sig har styrelsen för år 1954 utsett: till vice ordförande sparbankskassören Bror Fock, till sekreterare bankkassören Primus Anderson, till kassör drätselkontoristen Kurt Hallberg och till fastighetsförvaltare handlanden Valter Karlson.

Styrelsen har under året haft 5 protokollförda sammanträden. varjämte annat samråd ägt rum.

Vänersborg den 9 mars 1955.

GUNNAR HJORTH.

BROR FOCK. PRIMUS ANDERSON. KURT HALLBERG.
BRUNO STERNER. VALTER KARLSON. THORSTEN GULZ.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, av Vänersborgs Söners Gille utsedda att granska Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Alderdomshems räkenskaper och förvaltning för år 1954, få efter fullgjort uppdrag avgiva följande berättelse.

Räkenskaperna äro förda med ordning och reda, och kapitalbehållningen pr 31 dec. 1954, Kr. 77.248:15, har av oss kontrollerats utan anmärkning, varvid stiftelsens och Syskonen Eliassons donations innehav av obligationer inventerats och befunnits överensstämma med räkenskaperna.

Fastighetens förvaltning har handhåfts på bästa sätt.

Stiftelsens ställning framgår av den i styrelsens berättelse avgivna redogörelsen, vilken är i full överensstämmelse med de av oss genomgångna räkenskaperna.

Då även i övrigt någon anledning till anmärkning icke framkommit, hemställa vi, att stiftelsens styrelse beviljas ansvarsfrihet för 1954 års förvaltning.

Vänersborg den 14 mars 1955.

ALLAN HEDEN.

JOHN ANDERSON.

Revisorer.

Sammanställning över Vänersborgs Söners Gilles tillgångar vid utgången av år 1954.

Allmänna kassan	247:39	
Vänersborgs Söners Gilles Försköningsfond	4.584:02	
Namn-kunniga Vänersborgares Minnes fond	717:79	
Knut Hernströms Understödsfond	2.133:07	
Hjalmar A. Lindedals Minnes Fond	5.067:98	
Major Oscar Wenerströms Understödsfond ..	3.449:78	
Wilhelm och Nora Malmbergs Donation ..	12.058:71	
Richard Dymlings Årsskriftsfond	4.463:33	32.722:07
Stiftelsen Vänersborgs Söners Gilles Alderdomshem	43.833:90	
Syskonen Eliassons Donation	33.414:25	77.248:15
	Kronor	109.970:22

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES
MEDLEMMAR
1954.

Styrelsen är tacksam för uppgift å personer, som böra kallas till medlemmar av gillet. Dylika uppgifter samt meddelanden om adressförändringar torde benäget insändas till gillet kassafogde, som tillhandahåller blanketter för inträdesanmälningar.

Medlemmar.

	Födelse- år	Inträ- desår
ALBREKTSSON, ERIK, Tillskärare, Vänersborg	1894	54
ALFREDSSON, GÖSTA, Bryggeriarbetare, Vänersborg ..	1922	51
AHLIN, LENNART, Bilskolechef, Vänersborg	1916	54
ALMQVIST, HENNING, Folkskollärare, Vänersborg ..	1896	46
ALMQVIST, SVEN, Med. kand., Vänersborg	1931	46
ANDERSSON, ALVAR, Handelsbiträde, Vänersborg ..	1916	45
ANDERSSON, ARNE, Folkskollärare, Stockholm	1917	43
*ANDERSSON, AXEL, Sanatorievaktmästare, Vänersborg	1901	30
ANDERSSON, EINAR, Lagerchef, Vänersborg	1914	54
ANDERSSON, ERIC, Förrådsarbetare, Vänersborg	1915	51
*ANDERSSON, ERIK T., Förman, Vänersborg	1896	30
ANDERSSON, FRITIOF, Jordbruksförmän, Vänersborg ..	1897	42
*ANDERSSON, GOTTFRID, f. d. Överpostiljon, Uddevalla	1878	07
ANDERSSON, GUSTAF, Reparatör, Vänersborg	1901	32
ANDERSSON, GÖSTA, Lasarettssyssloman, Vänersborg	1913	46
ANDERSSON, GÖSTA, Sjukvårdare, Lund	1910	54
*ANDERSON, JOHN, Grosshandlare, Vänersborg	1910	29
ANDERSSON, JOHN, Linjeförman, Karlskrona	1896	43
ANDERSSON, KARL, Metallarbetare, Göteborg	1896	45
ANDERSSON, KARL-ERIK, Sparbankskamrer, Väners- borg	1925	53
ANDERSSON, LENNART, Läderhandlare, Vänersborg ..	1919	53
ANDERSSON, NILS, Disponent, Vänersborg	1915	53
ANDERSSON, NILS, Vaktmästare, Vänersborg	1922	51
ANDERSSON, OSCAR, Förman, Vänersborg	1892	42
ANDERSSON, OSCAR, Installatör, Vänersborg	1897	38
*ANDERSON, PRIMUS, f. d. Bankdirektör, Göteborg ..	1878	06
*ANDERSON, PRIMUS, Bankkassör, Vänersborg, <i>gille- skrivare</i>	1898	18
ANDERSSON, RAGNAR, Handlande, Vänersborg	1919	35
ANDERSSON, STIG, Socialvårdssyssloman, Vänersborg	1918	45
ANDERSSON, TORSTEN, Apotekare, Skövde	1896	32
ANDERSSON, VIKTOR, Ombudsman, Vänersborg	1909	52
ANDRE, HARALD, Kamrer, Vänersborg	1906	54
*ANDREASSON, HARRY, Arkitekt, Vänersborg	1901	30
ANDREASSON, KARL, Vaktmästare, Vänersborg	1907	53
ARVIDSSON, BIRGER, Schaktmästare, Köping	1897	46
*ARVIDSSON, STELLAN, Rektor, Stockholm	1902	28
BACK, HELGE, Förman, Vänersborg	1899	54
BACKMAN, GUNNAR, Bankkassör, Arvika	1890	45

*BARKSTEDT, LUDVIG, f. d. Bankkamrer, Alingsås ..	1882	06
*BARKSTEDT, SIGURD, f. d. Apotekare, Vänersborg ..	1885	30
*BECKEMAN, BENNO, Direktör, Stockholm	1878	19
*BECKEMAN, KNUT, f. d. Hamnkapten, Uddevalla, ständig medlem	1880	15
BENGTTSSON, HJALMAR, Sjukvårdare, Vänersborg	1905	33
*BERG, FRITZ, f. d. Boktryckare, Vänersborg	1884	08
BERG, GUNNAR, Boktryckare, Vänersborg	1920	53
BERGER, HARRY, Disponent, Vänersborg	1904	54
BERGGREN, ERIC, Fil. lic., Göteborg	1911	32
BERGLUND, FOLKE, Sjökapten, Vänersborg	1910	45
*BERGLUND, FRITIOF, Handlande, Vänersborg †	1884	21
BERGLUND, GÖSTA, Sjöingeniör, Malmö	1920	43
BERGMAN, AXEL, Sjukkasstjänsteman, Vänersborg ..	1898	46
BERGMAN, KARL-ERIK, Handelsbiträde, Vänersborg	1920	48
*BERGSTROM, AXEL, Landskamrerare, Falun	1892	26
*BERGSTROM, GUNNAR, Odont. d:r, Örebro	1906	23
*BERGSTROM, TORSTEN, Tandläkare, Hälsingborg ..	1912	29
BERRMAN, GÖSTA, Folkskollärare, Göteborg	1910	43
BIEL, GÖSTA, Rederitjänsteman, Lerum	1911	46
BJÖRNBERG, MAURITZ, Kontorist, Vänersborg	1927	54
BJÖRNBERG, SVEN, Målare, Vänersborg	1929	54
BJÖRNDAHL, ERIK, Bokbindaremästare, Vänersborg ..	1888	37
BLOMGREN, GUNNAR, Stenhuggarmästare, Vänersborg	1912	54
BODEN, SVEN, Ingeniör, Lilla Edet	1918	47
BORG, EINAR, Handlande, Vänersborg	1906	48
BORG, FRITZ, f. d. Hälsovårdstillsyningsman, Troll- hättan	1881	50
BORGLING, CARL, f. d. Häradsarkivare, Stockholm	1888	32
BOTHEN, CARL, Löjtnant, Sundsandsvik	1873	34
*BRAND, ERNST, Ingeniör, Hälsingborg	1880	21
BRIGELIUS, GUNNAR, Försäljningschef, Göteborg	1919	54
*BROBECK, KARL, f. d. Kamrerare, Falun	1886	19
*BROMAN, LASSE, Läroverksadjunkt, Lerum	1906	23
BÜGLER, JOHN, Landskanslist, Vänersborg	1904	31
BÄCKLUND, AXEL, Målaremästare, Vänersborg	1898	45
BÄCKSTRÖM, TORSTEN, Åkeriägare, Vänersborg	1907	54
*CEDERGREN, GÖSTA, Förste provinsialläkare, Karls- krona	1905	30
*CEDERGREN, RAGNAR, Affärschef, Örebro	1907	30
*CEDERGREN, STIG, Stadsombudsman, Gävle	1911	30
CEGRELL, ELOF, Kontorschef, Vänersborg	1916	49
DAHL, LENNART, Bergsingeniör, Finspång	1924	48
DALGREN, HUGO, Mätningssingenjör, Vänersborg	1911	53

*DAHLIN, ERIK, Frisörmästare, Vänersborg	1896	30
*DAHLLÖF, LEOPOLD, f. d. Häradsskrivare, Alingsås †	1862	06
DAHLSTRÖM, PAUL, Lokförare, Nyköping	1895	47
*DAHLSTRÖM, WERNER, Handlande, Karlsborg	1891	15
DAHME, ALGOT, Ämneslärare, Vänersborg	1909	39
*DAFGÅRD, AXEL, Köpman, Vänersborg	1891	21
DAFGÅRD, BENGT, Studerande, Vänersborg, <i>ständig</i> <i>medlem</i>	1939	50
*DAFGÅRD, HARRY, Charkuterist, Vänersborg	1906	30
DAFGÅRD, HENRY, Charkuterist, Vänersborg	1903	53
DAFGÅRD, SVEN, Köpman, Vara	1898	53
*DE BOURG, MATS, f. d. Rektor, Södertälje	1884	30
DIDEROTH, ERNST, Typograf, Vänersborg	1893	52
*DINNETZ, FRITZ, Snickaremästare, Vänersborg	1895	21
DINNETZ, KNUT, Lagerförman, Stockholm	1891	32
*EDLUND, ANDERS, f. d. Skofabriksarbetare, Väners- borg †	1870	15
*EDLUND, AXEL H., Direktör, Vara	1895	28
*EDLUND, BERTIL, Kontorsskrivare, Trollhättan	1899	30
EDLUND, HARRY, Målaremästare, Vänersborg	1903	46
EGERSSON, ANDERS, Kontorist, Vänersborg	1903	49
EILARD, REINHOLD, Stadsfogde, Borås	1894	48
EK, HARALD, Kapten, Linköping	1919	44
EK, KNUT, Slöjdlärare, Vänersborg	1924	50
*EKBERG, HJALMAR, Civilingenjör, Stockholm	1872	22
EKBLAD, BERTIL, Charkuterist, Trollhättan	1916	53
ELFMAN, NILS-OLOF, Rektor, Bromma	1919	44
ELMQVIST, FREDRIK, Lokförare, Vänersborg	1903	42
*ELOW, PER, Sparbankskamrer, Brålanda	1906	30
*ELOW, STIG, Ingeniör, Sundsvall	1912	30
EMANUELSSON, ERIC, Handelsbiträde, Vänersborg ..	1916	51
ENGLUND, GUNNAR, Försäljningschef, Söderhamn ..	1913	42
ENGLUND, CLAES, Studerande, Vänersborg	1943	47
ENGLUND, MAGNUS, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1949	49
*ENGLUND, NILS, Prakt. läkare, Vänersborg	1909	30
ENGLUND, NILS TURE, Studerande, Vänersborg	1939	47
ERIKSSON, ALFRED, Boktryckare, Göteborg	1884	52
ERICSSON, ANDERS, Studerande, Vänersborg, <i>ständig</i> <i>medlem</i>	1944	54
*ERICSSON, AXEL, f. d. Bagaremästare, Vänersborg †	1880	19
*ERIKSSON, AXEL, Handlande, Vänersborg	1889	21
ERICSSON, BROR, Bagaremästare, Vänersborg	1913	46
ERIKSSON, FILIP, Murare, Vänersborg	1912	46

ERICSON, HENNING, Handelsträdgårdsmästare, Vänersborg	1902	50
ERICSSON, JOHN, Tandläkare, Vänersborg	1908	42
ERICSSON, JOHN-OLOV, Studerande, Vänersborg, <i>ständerig medlem</i>	1939	54
*ERIKSSON, LARS, f. d. Skolvaktmästare, Vänersborg..	1878	21
ERICSSON, NILS, Bagaremästare, Vänersborg	1907	46
ERICSSON, STIG, Köpman, Vänersborg	1920	46
EHRLING, RAGNAR, Fil. kand., Östra Greve	1926	54
FAGERSTRÖM, AXEL, Bryggeriarbetare, Vänersborg ..	1902	35
FALK, RAGNAR, Länsassessor, Vänersborg	1890	47
*FOCK, BROR, f. d. Sparbankskassör, Vänersborg, <i>gilletts andre älderman</i>	1888	07
FÖRSS, ERIC, Tullkontrollör, Trelleborg	1910	52
*FRIBERG, KNUT, f. d. Apotekare, Stockholm	1877	09
FRIEDLÄNDER, BIRGER, f. d. Handlande, Vänersborg ..	1887	43
*FRÖBERG, GÖSTA, Apotekare, Vänersborg	1896	24
FRÖID, ARVID, Förman, Vänersborg	1897	41
*GADDE, ELOF, Köpman, Vänersborg	1911	30
GADDE, NILS OLOF, Sporthandlare, Vänersborg	1915	34
GALLE, KJELL, Möbelhandlare, Vänersborg	1911	51
GEMVIK, GÖSTA, Köpman, Stockholm	1911	47
GEMVIK, OLOF, Direktör, Stockholm	1917	46
*GILLBERG, EWALD, Handlande, Vänersborg	1889	08
GILLBLAD, GUNNAR, Reparatör, Göteborg	1893	43
GLASSELL, LENNART, Typograf, Vänersborg	1910	46
GRANSTRÖM, ANDERS, Fabrikör, Vänersborg	1906	54
GRANSTRÖM, AXEL, Direktör, Vänersborg	1897	54
GRANSTRÖM, ROLAND, Rörentreprenör, Vänersborg..	1901	54
*GRUNDBERG, HADAR, Godsägare, Askersund	1884	07
*GRUNDBERG, PER, Godsägare, Gräveby	1879	07
GULLBRANTZ, SVEN, Murare, Vänersborg	1913	44
GULZ, LENNART, Studerande, Vänersborg	1939	54
*GULZ, THORSTEN, Driftschef, Vänersborg, <i>bisittare i gilletts styrelse, gilletts arkivarie</i>	1905	23
GUSTAFSSON, EDVARD, Arkitekt, Göteborg	1923	46
GUSTAFSSON, GUSTAV, f. d. Gruvfogde, Upperud	1896	51
GUSTAFSSON, HOLGER, Förste landskanslist, Vänersborg	1911	38
*GUSTAFSSON, PER EDWARD, Förste landskanslist, Vänersborg	1893	19
HAGBERG, JAN, Kalkylator, Vänersborg	1922	53
*HAGBORG, ARNE, Möbelhandlare, Vänersborg	1908	30

HAGBORG, GÖRAN, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1941	53
HAGBORG, TORSTEN, Kamrer, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1931	52
*HAGBORG, WALTER, Möbelhandlare, Vänersborg	1901	17
HALL, KARL-ERIK, Förrådsarbetare, Vänersborg	1912	52
*HALLBERG, KURT, Drätselkontorist, Vänersborg, <i>gillet's kassafogde</i>	1893	16
*HALLONQVIST, KNUT, Handlande, Vänersborg	1895	21
HALLONQVIST, UNO, Handlande, Vänersborg	1925	45
*HALLQVIST, ERIK, Stationsmästare, Lilleskog	1893	30
HALLQVIST, TAGE, Med. kand., Vänersborg	1926	45
*HAMMARSTRÖM, UNO, Kapten, Umeå, <i>ständig medlem</i>	1899	28
HANSSON, BRYNOLF, Avsynare, Vänersborg	1924	52
HANSSON, EINAR, Lokförare, Uddevalla	1897	48
HANSSON, KNUT, Lagerbiträde, Vänersborg	1889	38
*HANSSON, VICTOR, Begravningsentreprenör, Vänersborg	1878	23
HASSELBERG, GÖSTA, Docent, Uppsala	1909	42
HASSELLUND, NILS, Lantmäteriasistent, Kinna	1901	36
HEDBERG, AXEL, f. d. Vaktmästare, Vänersborg	1874	44
HEDÉN, ALLAN, Stadsbokhållare, Vänersborg	1907	34
*HELLMAN, EINAR, Glasmästare, Vänersborg	1906	29
*HELLMAN, ERIK, Glasmästare, Vänersborg, ...	1898	30
HELLSTRÖM, RAGNAR, Handlande, Vänersborg	1905	43
HJELM, AXEL R., Köpman, Vänersborg	1885	54
*HJORTH, GUNNAR, Taxeringsintendent, Vänersborg, <i>gillet's förste ålderman</i>	1902	23
HOLM, ALLAN, Kamrer, Vänersborg	1907	53
HOLM, HERBERT, Handelsbiträde, Vänersborg	1903	50
HURTIG, ERNST-MAGNUS, Elektriker, Vänersborg	1923	53
HÖGBERG, BIRGER, Sjökapten, Göteborg	1904	50
IDEBERG, GUNNAR, Ekon. stud., Vänersborg	1932	53
JANSON, BENGT, Tegelmästare, Töreboda	1920	50
JANSON, GÖSTA, Konsul, Barranquilla (Colombia) ..	1902	49
JANSON, HOLGER, Socialvårdssyssloman, Partille	1912	35
JANSON, OLOV, Kamrer, Vänersborg	1909 (30)	49
JARHED, KARL, Byggnadsarbetare, Vänersborg	1895	54
JARN, GÖSTA, Agron. stud., Vänersborg	1927	54
*JENNISCHE, BENGT, Bitr. lasarettsläkare, Vänersborg	1913	30
*JERNQVIST, SVEN, Bankrevisor, Norrköping	1898	26
JOHANSSON, ARVID, Lokförare, Uddevalla	1897	47
*JOHANSSON, AXEL, f. d. Förman, Vänersborg	1884	11
*JOHANSSON, AXEL, Handelsföreståndare, Vänersborg	1903	30

JOHANSSON, BENGT, Köpman, Vänersborg	1896(15)	45
*JOHANSSON, EMIL, f. d. Handlande, Vänersborg	1887	19
JOHANSSON, EVERT, Frisörmästare, Vänersborg	1910	54
JOHANSSON, GOTTHARD, Slussvakt, Trollhättan	1899	50
JOHANSSON, GUNNAR, Maskinmästare, Göteborg	1883	47
JOHANSSON, GUSTAV, Boktryckare, Vänersborg	1905	53
JOHANSSON, GUSTAF, Skofabriksarbetare, Vänersborg	1904	54
*JOHANSSON, HARRY, Frisörmästare, Vänersborg	1899	30
JOHANSSON, HARRY, Modellör, Kumla	1910	54
JOHANSSON, HILMER, Bryggeriarbetare, Vänersborg..	1891	42
JOHANSSON, HUGO, Inspektör, Stockholm	1908	44
*JOHANSSON, HUGO, Konditor, Norrköping	1892	20
*JOHANSSON, HUGO, Riksbanksvaktmästare, Vänersborg	1900	30
JOHANSSON, JOHN, Förman, Vänersborg	1891	50
JOHANSSON, KARL, Skofabriksarbetare, Vänersborg ..	1899	35
JOHANSSON, KARL-ERIK, Typograf, Vänersborg	1927	53
*JOHANSSON, KARL G., Snickare, Vänersborg	1897	28
JOHANSSON, KJELL, Sjukvårdare, Vänersborg	1910	42
JOHANSSON, LARS OLOF, Lagerbiträde, Vänersborg ..	1917	49
JOHANSSON, OSCAR, Övermaskinist, Mölndal	1885	44
*JOHANSSON, OTTO, f. d. Hovmästare, Mellerud	1888	25
JOHANSSON, ROLAND, Byggnadssnickare, Vänersborg	1905	53
JOHANSSON, TRYGGVE, Sjukkassetjänsteman, Väners- borg	1900	48
JOHANSSON, VALFRID, Skofabriksarbetare, Vänersborg	1894	50
JOHANSSON, ÅKE, Fotograf, Vänersborg	1908	34
JONSSON, ANDERS, Handlande, Vänersborg	1915	35
JONSSON, BENGT R., Arkivarie, Saltsjö-Duvnäs	1930	54
JONSSON, ERIK, Lagerbiträde, Vänersborg	1924	46
JONSSON, HELGE, Handlande, Vänersborg	1912	45
JONSSON, JOHAN, Intendent, Örebro	1882	45
JOHNSON, CARL, f. d. Handlande, Vänersborg	1871(19)	51
JONSSON, OLOF, Handlande, Vänersborg	1923	45
*JÖNSSON, GUSTAF, Stadskassör, Vänersborg	1898	19
KAHNBERG, KNUT, Åkeriägare, Vänersborg	1894	44
KALTOFEN, CHARLES, Advokat, Vänersborg	1911	39
CARLSSON, ALBERT, f. d. Handlande, Vänersborg ..	1878	35
CARLSSON, BENGT, Landskanslist, Vänersborg	1912	42
CARLSSON, BERTIL, Lagerchef, Vänersborg	1914	54
CARLSSON, BERTIL, Studerande, Vänersborg, <i>ständig</i> <i>medlem</i>	1944	47
CARLSSON, EINAR, Åkeriägare, Vänersborg	1900	44
*CARLSSON, ELOF, Disponent, Vänersborg, <i>ständig</i> <i>medlem</i>	1904	30

CARLSSON, ERIC, Hantverksföreståndare, Vänersborg	1897	48
CARLSSON, GUNNAR, Förrådsförvaltare, Vänersborg..	1905	38
KARLSSON, HERMAN, Ingeniör, Hollywood (U. S. A.)	1896	49
KARLSSON, HILDING, Bagaremästare, Vänersborg....	1911	51
*CARLSSON, CARL, f. d. Sanatorievaktmästare, Vänersborg	1878	19
CARLSSON, CARL ANDERS, Disponent, Vänersborg		
<i>ständig medlem</i>	1897	32
*CARLSSON, CARL-ERIK, f. d. Boktryckare, Vänersborg	1885	08
*CARLSSON, CARL-GUSTAF, Fabrikör, Vänersborg	1909	30
CARLSSON, CARL-OTTO, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1939	47
CARLSSON, KJELL, Åkeriägare, Vänersborg	1900	54
CARLSSON, LENNART, Studerande, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1946	47
CARLSSON, NILS-ERIK Sjöingeniör, Vänersborg	1919	54
*KARLSON, VALTER, Handlande, Vänersborg, <i>bisittare i gilletts styrelse, fastighetsförvaltare, gillevärd</i>	1905	30
*CARLSTRÖM, NILS, Kamrer, Hälsingborg	1893	16
KIHLSTRÖM, LARS, Lagerförman, Vänersborg	1907	49
KLINGBERG, EMIL, f. d. Reparatör, Vänersborg	1877	42
KNUTSSON, GUNNAR, Verkmästare, Vänersborg	1905	54
KOREN, GÖSTA, Kamrer, Trollhättan	1908	53
KORP, AXEL, Fabrikör, Vänersborg	1907	51
KORP, HELGE, Fabrikör, Vänersborg	1910	51
KORP, HERBERT, Fabrikör, Vänersborg	1917	51
KORP, OLOF, Fabrikör, Vänersborg	1915	51
KORP, TORSTEN, Fabrikör, Vänersborg	1908	51
KRAFFT, GUNNAR, Verkstadsägare, Vänersborg	1914	52
CHRISTENSSON, CARL-OTTO, Inköpschef, Göteborg..	1912	33
LAGERGREN, SVEN, Ingeniör, Vänersborg	1914	34
*LARSON, AXEL, f. d. Handlande, Vänersborg	1890	19
LARSSON, AXEL, Kamrer, Vänersborg	1908	54
LARSSON, BO, Verkmästare, Målsryd	1902	46
LARSSON, DAVID, Verkmästare, Vänersborg	1904	54
*LARSSON, ERNFRID, f. d. 1:e Postiljon, Vänersborg..	1881	07
*LARSSON, GUSTAF, Landskanslist, Vänersborg	1892	30
LARSSON, HARRY, Bilmekaniker, Vänersborg	1912	54
LARSON, HILMER, Försäljningschef, Vänersborg	1892	42
*LARSSON, HJALMAR, Civilingeniör, Vänersborg	1903	30
*LARSSON, RAGNAR, Kontorist, Vänersborg	1905	30
LARSSON, TORSTEN, Brukstjänsteman, Vänersborg ..	1911	54
LAURELL, JOHNNY, Handlande, Vänersborg	1908	46

LEWERTH, HARALD, Advokat, Göteborg	1894	50
*LIND, ERIK, Boktryckare, Vänersborg	1881	23
LIND, GUNNAR, Lagerchef, Vänersborg	1910	52
LIND, HAKAN, Vänersborg	1948	54
LIND, LARS, Studerande, Vänersborg	1944	50
LIND, OLOV, Civilingenjör, Örebro	1920	45
LIND, SVEN, Disponent, Vänersborg	1913	40
LINDBERG, AXEL, Föreståndare, Vänersborg	1912	42
LINDBERG, GEORG, Distriktschef, Malmö	1899	47
LINDEDAL, LUDWIG, f. d. Kamrerare, Storängen	1869	31
*LINDEDAL, SIGURD, f. d. Bankkamrerare, Göteborg ..	1882	06
LINDEN, OSKAR, Handlande, Vänersborg	1902	54
LINDGREN, FOLKE, Fabrikör, Vänersborg	1914	54
*LINDGREN, KNUT, Byggmästare, Vänersborg	1877	14
LINDQVIST, HAKAN, Kyrkoherde, Långared	1914	37
LINDQVIST, ROLF, Länsassessor, Karlstad	1911	35
LINDQVIST, SVEN, Drätselkontorist, Vänersborg	1910	35
*LINDSTRÖM, ALLAN, Lektor, Göteborg	1908	30
LINDSTRÖM, BROR OSKAR, Handlande, Vänersborg ..	1900	51
LJUNGGREN, ERIK, Handlande, Vänersborg	1898	35
LUNDBERG, ERNST, f. d. Rektor, Vänersborg	1882	51
*LUNDBLAD, OLOF, Jaktvårdsassistent, Lilleskog	1907	28
*LUNDBORG, ERIC, Handlande, Vänersborg, <i>ersättare</i> <i>i gillet's styrelse</i>	1888	07
LUNDBORG, EVERT, Handlande, Vänersborg	1921	42
LUNDBORG, GUSTAF, Skräddaremästare, Vänersborg ..	1900	54
LUNDBORG, STEN, Handlande, Vänersborg	1925	42
LUNDGREN, ANTON, f. d. Poliskonstapel, Vänersborg	1880	51
LUNDGREN, ARVID, Sekreterare, Enskede	1912	49
LUNDGREN, IVAR, Postmästare, Arboga	1898	54
*LUNDGREN, NILS, Överpostmästare, Stockholm	1889	19
LUNDGREN, SUNE, Rektor, Vänersborg	1913	53
*LUNDGREN, THOR, f. d. Postkontrollör, Västerås	1883	19
LUNDIN, GUNNAR, Köpman, Vänersborg	1921	52
*LUNDIN, GUSTAF, Förste byråingenjör, Stockholm ..	1892	19
*LUNDIN, IVAR, Frisörmästare, Vänersborg	1894	30
LUNDIN, IVAR, Frisör, Vänersborg	1919	52
*LUNDIN, JOHN, Reparatör, Jönköping	1899	30
*LUNDIN, KNUT, Apotekare, Göteborg	1898	26
LUNDIN, OTTO, Frisörmästare, Åmål	1901	39
*LUNDIN, WÄRNER, Byrådirektör, Stockholm	1890	19
MAGNI, GÖTE, Handlande, Vänersborg	1905	46
MAGNUSSON, ARNE, Kanslichef, Göteborg	1913	49
MAGNUSSON, HENRY, Bankvaktmästare, Vänersborg ..	1915	54

MAGNUSSON, CARL EDGAR, Direktör, Vänersborg ..	1892	44
MAGNUSSON, MAGNUS, Kapten, Stockholm	1892	42
MAGNUSSON, AKE, Typograf, Vänersborg	1919	51
MALMSTRÖM, WILHELM, Köpman, Vänersborg	1901	44
*MILLING, AXEL, Banktjänsteman, Lilla Edet	1896	19
MILLING, GUSTAF, Handelsresande, Vänersborg	1902	33
MILLING, THORE, Flygtekniker, Vänersborg	1924	52
MOGREN, FRITZ, Byggnadssnickare, Vänersborg	1901	46
MOLLBERG, RUNE, Handelsbiträde, Vänersborg	1925	54
NAREMARK, YNGVE, Radiotekniker, Vänersborg	1922	53
*NILSSON, DAVID, f. d. Lektor, Skara	1885	19
NILSSON, GUSTAV, Lantbrukare, Vänersborg	1924	50
NILSSON, KNUT, Korrespondent, Göteborg †	1890	37
NILSSON, RAGNAR, Handlande, Vänersborg	1908	41
*von NOLTING, OLOF, f. d. Disponent, Vänersborg	1877	19
*NORDEN, ELOV, Stadskamrer, Uddevalla	1901	16
NORDFELDT, JAN ERIK, Falun	1949	50
NORDFELDT, JOHN, Ingeniör, Falun	1921	43
NORDFELDT, PER-OLOV, Köpman, Stockholm	1925	43
NORDGREN, ALLER, Typograf, Vänersborg	1909	53
*NYSTRÖM, GEORG, f. d. Järnhandlare, Vänersborg ..	1874	07
*NYSTRÖM, JOHN, Köpman, Göteborg	1870	19
*NYSTRÖM, RICHARD, f. d. Handlande, Vänersborg †	1872	07
NYSTRÖM, AKE, Handlande, Vänersborg	1916	52
OLLEN, BERTIL, Bryggmästare, Lidköping	1914	52
*OLLEN, ERIC, f. d. Sparbanksdirektör, Vänersborg ..	1885	19
OLSSON, FOLKE, Lagerbiträde, Vänersborg	1929	48
OLSSON, GUSTAF ADOLF, Frisörmästare, Finspång..	1897	44
OLSSON, CARL, Kontorist, Vänersborg	1902	34
OLSSON, SVEN, Maskinist, Vänersborg	1919	51
*OLSSON, VERNER, f. d. Bankkamrer, Vänersborg	1886	20
OSCAR, ALGOT, Köpman, Örebro	1891	31
PALMSTRÖM, HERBERT, Cementgjutare, Vänersborg ..	1902	53
PALMSTRÖM, NILS, Fabrikör, Vänersborg	1910	52
PAULSSON, ELMER, Musiker, Vänersborg	1909	54
PEHRSSON, HJALMAR, f. d. Överlärare, Mora-Noret ..	1881 (07)	52
*PETRE, ERNST, Redaktör, Vänersborg	1897	24
*PETERSON, ALGOT, Chaufför, Vänersborg	1889	09
PETTERSSON, AXEL, Skofabriksarbetare, Vänersborg	1898	49
*PETERSON, HARRY, Handelsföreståndare, Vänersborg, <i>ersättare i Gillets styrelse</i>	1901	16
POUNCETTE, ERIC, Kassör, Kumla	1904	52
POUSETTE, CARL ERIC, Godsägare, Vinninga	1914	51
PÄRUD, NILS, Kriminalassistent, Stockholm	1923	52

PÄRUD, PAUL, Fångvårdstjänsteman, Vänersborg	1896	54
*RAHM, HJALMAR, Bankdirektör, Alingsås	1900	20
RAHNE, KARL, f. d. Folkskollärare, Trollhättan	1883	35
RAPP, NILS, Frisörmästare, Vänersborg	1913	51
REYNOLDS, ALDOR, f. d. Handlande, Vänersborg	1888	31
ROBERTSSON, FOLKE, Yrkeslärare, Vänersborg	1908	54
ROLANDER, GUNNAR, Faktor, Vänersborg	1909	46
ROLANDER, CARL-HENRIC, Handlande, Vänersborg..	1921	46
ROSLIN, GEORG, Skolvaktmästare, Vänersborg	1907	41
ROSLIN, HENRY, Handlande, Borås	1906	31
RUTGERSSON, CHARLES, Förman, Vänersborg	1903	43
RYDING, ÅKE, Målaremästare, Vänersborg	1920	53
*RÖTTLE, HJALMAR C:SON, Direktör, Bromma, <i>stän-</i> <i>dig medlem</i>	1877	30
SAHLIN, ANDERS, Bokbindaremästare, Vänersborg ..	1881	36
SAHLIN, ERIK, Landsfogde, Umeå.	1909	34
SAHLIN, PER-ANDERS, Studerande Vänersborg	1945	50
SAHLIN, STEN, Bokbindare, Vänersborg	1913	36
*SANDBERG, AXEL, Målaremästare, Vänersborg	1886	30
SANDBERG, NILS, Fil. lic., Göteborg	1911	34
*SANDBERG, WILHELM, f. d. Brevbärare, Vänersborg	1881	18
*af SANDEBERG, FREDRIK, Kammarherre, Moholm ..	1884	06
SANDH, LARS-GUNNAR, Ingeniör, Uddevalla	1924	45
*SCHRÖDER, KARL GUSTAF, Provinsialläkare, Tanums- hede	1897	28
*SELLSTRÖM, IVAR, Hotellägare, Lödöse	1872	28
*SIVBÄCK, KNUT, f. d. Avdelningschef, Dals-Rostock †	1889	26
SJÖGREN, JOSEF, f. d. Läroverksadjunkt, Vänersborg	1880	49
SJÖLING, LARS-GÖSTA, Montör, Vänersborg	1926	52
SJÖSTAD, OLOF, Elektriker, Vänersborg	1933	52
*SJÖSTAD, RAGNAR, Installatör, Vänersborg	1896	30
*SJÖSTRÖM, GUSTAF, Handlande, Vänersborg	1900	30
SJÖÖ, ANDERS (SVENSSON), Brevbärare, Vänersborg	1914	42
SKAGSTEDT, MELKER, Byggnadskamrer, Stockholm ..	1914	45
SKOGH, PER, Målare, Vänersborg	1908	44
*SKÄRBERG, OSKAR, Korrespondent, Trollhättan	1896	24
SOHLBERG, ALLAN, Handlande, Vänersborg	1918	50
*STENSTRÖM, LARS, Förste landskanslist, Vänersborg..	1905	30
*STERNER, BRUNO, Frisörmästare, Vänersborg, <i>bi-</i> <i>sittare i Gillets styrelse</i>	1887	08
STERNER, NILS, Apotekare, Malmö	1922	41
STERNER, SVEN-AXEL, Landskanslist, Vänersborg	1923	47
STRÖM, HILDING, Direktör, Vänersborg	1897	47

STRÖM, NILS-ERIK, Vaktmästare, Vänersborg	1911	54
SUNDBORG, OLOF, Direktör, Stockholm	1894	43
*SUNDELIUS, GOTTFRID, Handlande, Vänersborg ..	1890	19
*SUNDELIUS, KJELL, Ombudsman, Vänersborg	1908	30
*SUNDELIUS, OSKAR, Poliskonstapel, Vänersborg	1901	30
SUNNERDAHL, OLOF, Fastighetsskötare, Vänersborg ..	1909	51
SUNNERDAHL, VILGOT, 1:e Mätare, Vänersborg	1908	51
SVANBERG, NILS, Förman, Vänersborg	1909	54
*SWEDBERG, CARL AUGUST, Direktör, Göteborg ..	1873	19
SVENSSON, ALF, Kontorist, Vänersborg	1923	48
SVENSSON, ARNE, Montör, Vänersborg	1916	43
*SVENSSON, AXEL, f. d. Järnhandlare, Vänersborg ..	1883	15
SVENSSON, GUSTAF ADOLF, Handlande, Trollhättan	1881	42
SVENSSON, GÖSTA, Ingeniör, Vänersborg	1912	42
SVENSSON, KNUT, Stadsförman, Vänersborg	1896	36
SVENSSON, LARS, Dövstummlärare, Vänersborg	1910	36
SVÄRD, AXEL, Skofabriksarbetare, Vänersborg	1896	44
SVÄRD, GUSTAF, Verkmästare, Stockholm	1895	37
SVÄRD, TAGE, Avdelningschef, Enskede	1910	35
SVÄRD, YNGVE, Eldare, Vänersborg	1916	42
*von SYDOW, DANIEL, Kapten, Visby	1909	30
*von SYDOW, FREDRIK, Advokat, Göteborg	1896	20
*von SYDOW, GERHARD, Överdirektör, Stockholm	1899	26
von SYDOW, CHRISTIAN, Direktör, Norrköping	1899	45
SYLWAN, GUNNAR, Lektor, Hälsingborg	1902	49
SÄFSTRÖM, PER-OLOF, Ingeniör, Norrköping	1924	42
SÖDERLUND, GUSTAV, Charkuterist, Vänersborg	1901	51
SÖDERSTRÖM, BERTIL, Fastighetsförvaltare, Väners- borg	1902	49
TAUBE, EDVARD, Greve, Ombudsman, Göteborg	1916	46
TAUBE, FREDRIK, Greve, Kommendörkapten, Lidingö	1909	35
TENGELIN, CARL, Tillskärare, Vänersborg	1916	53
THEODORSSON, MELKER, Ingenjör, Karlskoga	1909 (30)	54
THERNQUIST, KJELL, Studerande, Vänersborg	1939	50
*THERNQUIST, OLE, Handelsträdgårdsmästare, Väners- borg	1911	30
*THERNQUIST, TUVE, Textilingenjör, Borås	1899	19
TIBBLIN, ARNE, Brevbärare, Vänersborg	1925	51
TIBBLIN, HUGO, Konditor, Vänersborg	1897	34
TIDSTRAND, ERIK, Kakelugnsmakare, Vänersborg	1907	53
THIMGREN, HALDOR, Direktör, Stockholm	1904	54
*THIMGREN, HUGO, Apotekare, Sunne	1901	28
*THOMSON, YNGVE, Sparbankskassör, Vänersborg	1898	28
TRADEGÅRD, ERIC, Handelsträdgårdsmästare, Väners- borg	1899	43

TRÄDEGARD, JAN-ERIC, Studerande, Vänersborg	1937	52
*TULLBERG, INGE, Avdelningschef, Stockholm, <i>ständig</i> <i>medlem</i>	1905	18
THUNBERG, EINAR, Bankvaktmästare, Vänersborg	1901	53
THUNBERG, HJALMAR, Skofabriksarbetare, Vänersborg	1906	42
*TUNQVIST, TORSTEN, Gymnastikdirektör, Bromma . .	1907	29
THÖRNQUIST, KARL, f. d. Handlande, Öxnered	1884 (19)	49
*TÖSSBERG, ERIK, f. d. Slöjdlärare, Vänersborg	1880	29
WAHLIN, CARL-VIKING, Studerande, Vänersborg	1932	51
WAHLQVIST, ÅKE, Polisöverkonstapel, Vänersborg . .	1904	41
WALL, FRITIOF, Murare, Vänersborg	1912	53
*WALLIN, GUNNAR, Ingeniör, Ängelholm, <i>ständig</i> <i>medlem</i> †	1889	08
*WALLSTRÖM, ERNST, Posttjänsteman, Göteborg	1892	16
WALLSTRÖM, HJALMAR, Smörjare, Vänersborg	1888	44
WALLSTRÖM, JOHNNY, Bruksbokhållare, Vänersborg	1894	44
WALLSTRÖM, WIKTOR, f. d. Posttjänsteman, Kil	1882	44
WASSENIUS, GUSTAF, Verkmästare, Vänersborg	1907	54
WEDELFORS, GUNNAR, Civilingenjör, Vänersborg	1904	53
WEINSTOCK, ERLING, Försäljningschef, Lidingö	1916	42
WEINSTOCK, WILLIAM, Redaktör, Strängnäs	1908	42
*WELANDER, GUSTAF, f. d. Banktjänsteman, Väners- borg	1891	26
WENNBERG, LARS, Fil. stud., Vänersborg	1931	46
WERNER, ERIK, f. d. Boktryckare, Vänersborg	1881	34
WERNER, CARL RUDOLF, f. d. Kontorist, Grästorp . .	1883 (08)	48
WERNER, OLOV, Handelsföreståndare, Vänersborg . .	1909	32
WERNER, TORSTEN, Fångvårdstjänsteman, Vänersborg	1908	54
VESSBY, ENAR, Studerande, Vänersborg	1939	52
VESSBY, SIGVARD, Linjearbetare, Vänersborg	1917	52
*WEST, JOHN, Läroverksadjunkt, Göteborg	1892	30
WESTERBERG, BERNHARD, f. d. Verkmästare, Väners- borg	1879	37
WESTERBOM, KLAS, f. d. Byggnadsarbetare, Vänersborg	1885	54
WESTERLUND, EINAR, Exekutor, Vänersborg	1913	46
WESTERLUND, KARL-ERIK, Stabsredaktör, Djursholm	1910	40
WESTERLUND, SVEN, Förste landskanslist, Vänersborg	1912	38
WESTHALL, BO, Rådman, Vänersborg	1905	34
WESTHALL, CURT, Länsassessor, Halmstad	1908	36
*WETTERLUNDH, SUNE, Landssekreterare, Malmö . .	1904	28
*WIBOM, TOR, Major, Stockholm	1885	06
WIJKSTRÖM, ERNST, f. d. Tygförvaltare, Vänersborg . .	1889	37
*WIKSTRÖM, FOLKE, f. d. Dövstumlärare, Vänersborg	1889	26
*WIKSTRÖM, HELGE, Kapten, Stockholm	1894	28

WIKSTRÖM, CARL-HELGE, Civilekonom, Göteborg ...	1923	46
VICTORIN, OLOF, Kontrollör, Vänersborg	1908	35
WILHELMSSON, BERTIL, Radiomontör, Enskede	1924	51
WILHELMSSON, CARL, Gasverksarbetare, Vänersborg	1889	35
*WOLGAST, KURT, Direktör, Hälsingborg	1893	19
WREDBERG, BIRGER, Frisörmästare, Vänersborg	1896	43
VÄNERHALL, RAGNAR, Förste taxeringsrevisor, Vä- nersborg	1919	54
WÄRNE, ALBIN, Folkskollärare, Vänersborg	1890	49
WÄRNE, ORVAR, Kontorist, Trollhättan	1928	53
*ÅKERSTRÖM, GUNNAR, Boktryckare, Skövde	1892	26
ÅKESSON, NILS ERIK, Löjtnant, Borås	1922	46
ÅSTRÖM, FJALAR, Ombudsman, Vänersborg	1893	33
ÅSTRÖM, HELGE, Poliskommissarie, Vänersborg	1902	42

* = innehavare av gillet 25-årstecken.

Antal medlemmar under året: 495.

Tillkomna under år 1955:

ALEXANDERSSON, ZAID, Ingeniör, Vänersborg	1924
ALFREDSSON, EVERT, Konditor, Hedemora	1914
ALMSTRÖM, NILS, Provinsialläkare, Gnosjö	1910
ANDERSON, ALLER, Skolvaktmästare, Vänersborg	1909
ANDERSSON, CARL W., Handlande, Vänersborg	1893
ANDERSON, CHRISTER, Studerande, Vänersborg	1945
ANDERSSON, OLOF, Lokomotivförare, Göteborg	1912
ANDERSSON, TORSTEN, Kontorsskrivare, Vänersborg	1914
ARVIDSSON, BERTIL, Skoindustriarbetare, Vänersborg	1912
BEHRNS, KARL, Expeditionsförman, Stockholm	1902
BENGTTSSON, RAGNAR, Linjeförman, Trollhättan	1903
BERGER, GUNNAR, Studerande, Vänersborg, <i>ständig</i> <i>medlem</i>	1943
BODEN, KARL, f. d. Hantverksföreståndare, Vänersborg	1885
BODÉN, SIGVARD, Ingeniör, Stockholm	1923
BODÉN, STIG, Ingeniör, Stockholm	1914
CEDERHOLM, ÅKE, Avdelningschef, Uddevalla	1913
DAHLGREN, ARNE, Kontorsskrivare, Vänersborg	1918
DAHLGREN, STIG, Omnibusägare, Vänersborg	1917
DAHLLÖF, AXEL, Kassör, Vänersborg	1911
DAHLLÖF, HARRY, Polisassistent, Uddevalla	1909
DANIELSSON, INGVAR, Målaremästare, Vänersborg	1920

EDLUND, TORSTEN, Fastighetsskötare, Vänersborg . . .	1903
ERIKSSON, ALLAN, 1:e Postiljon, Vänersborg	1913
ERICKSSON, ERIC, Rörmontör, Vänersborg	1904
ERICSSON, ERIC, Stadsträdgårdsmästare, Vänersborg . .	1901
ERICKSSON, GÖSTA, Skolvaktmästare, Vänersborg	1913
ERIKSSON, HENRY, Landstingsassistent, Vänersborg . .	1909
ERICSSON, TAGE, Trädgårdsmästare, Vänersborg	1906
ERICSSON, TAGE, Åkeriägare, Vänersborg	1911
FALK, HARRY, Handlande, Vänersborg	1906
FURBO, EVERT, Skolvaktmästare, Vänersborg	1910
GILLBERG, ÅKE, Expeditionsvakt, Vänersborg	1920
GUSTAFSSON, SUNE, Bageriverkmästare, Vänersborg . .	1918
GÖTHERED, GOTTFRID, Fastighetsägare, Vänersborg . .	1909
HALLBERG, NILS, Ingeniör, Göteborg	1912
HAMMAR, ALVAR, Charkuteriarbetare, Vänersborg	1913
HAMMAR, GUSTAV, Köpman, Vänersborg	1904
HAMMAR, HENRY, Handlande, Lysekil	1915
HEDBERG, AXEL, Bangårdsmästare, Uddevalla	1899
HELLMAN, BERTIL, Avdelningschef, Göteborg	1900
HELLMAN, EVALD, Assistent, Uppsala	1902
HERNEK, AXEL, Kapten, Uddevalla	1919
HERNEK, CARL-ANDERS, Arkitekt, Uddevalla	1926
HAGNEFORS, ERNST, Löjtnant, Uddevalla	1921
JANSSON, KARL, Faktor, Vänersborg	1900
JARHED, SUNE, Kontorist, Vänersborg	1920
JOHANSSON, BERTIL, Snickare, Vänersborg	1916
JOHANSSON, INGVAR, Byggmästare, Vänersborg	1918
JOHANSSON, JENS, Omnibusägare, Vänersborg	1923
JOHANSSON, JOHN, Åkeriägare, Vänersborg	1910
JOHANSSON, STEN, Motorförman, Vänersborg	1902
CARLSSON, KJELL, Omnibusägare, Vänersborg	1910
KARLSSON, CLAES, Köpman, Vänersborg	1908
CARLSSON, ROBERT, Charkuterist, Vänersborg	1894
CLAESSON, CARL-ERIC, Köpman, Vänersborg	1916
KLING, CARL-OTTO, Byggnadsingeniör, Vänersborg . .	1913
KLING, VALDEMAR, Elinstallatör, Vänersborg	1910
LARSSON, GÖSTA, Teknolog, Vänersborg, <i>ständig med-</i> <i>lem</i>	1936
LARSSON, NILS, Kommunalarbetare, Vänersborg	1918
LARSSON, OSCAR, Journalist, Vänersborg	1908
LARSSON, RAGNAR, Kommunalarbetare, Vänersborg . .	1908
LARSSON, ROLF, Åkeriägare, Vänersborg	1921
LINDH, ERIK, Köpman, Vänersborg	1906

LIND, AKE, Affärsbiträde, Vänersborg	1914
LINNARSSON, NILS, Posttjänsteman, Vänersborg	1912
LUDWIGSSON, EVERT, Fabrikör, Vänersborg	1913
LUNDIN, PER, Vänersborg	1953
LÖFQVIST, STEN, Handlande, Vänersborg	1912
MADSEN, LARS, Regissör, Lidingö	1904
MOBERG, ERIK, Köpman, Vänersborg	1919
MOSSBERG, ARNE, Kommunalarbetare, Vänersborg	1908
MOSSBERG, VIKTOR, Kommunalarbetare, Vänersborg..	1899
NEUMAN, WOLF, Ingeniör, Göteborg	1921
NORDGREN, HARRY, Typograf, Uddevalla	1906
NORDGREN, KARL, Målaremästare, Vänersborg	1897
NORDGREN, SVEN, Kommunalarbetare, Vänersborg ..	1908
OLSSON, ALLAN, Sjukvårdare, Vänersborg	1910
OLSSON, ERNST, Tegelbruksarbetare, Vänersborg	1901
OLSSON, TORVALD, Kapten, Uddevalla	1915
PEHRSSON, SVEN, Konsul, Uddevalla	1910
PETTERSSON, KARL, Kriminalöverkonstapel, Lidköping	1902
RAHM, HARRY, Sjukvårdare, Vänersborg	1914
ROSEN, GUNNAR, Ingeniör, Vänersborg	1923
SANDGREN, EGON, Elektriker, Göteborg	1913
SKÖLDEBORG, HARALD, Snickare, Trollhättan	1896
STRÖM, GÖSTA, Konditor, Hedemora	1908
SWAHN, EVERT, Sjukvårdare, Vänersborg	1909
SVANBERG, SVEN OLOF, Målare, Vänersborg	1918
SVÄRD, IVAR, Köpman, Trollhättan	1916
THUNBERG, GUNNAR, Föreståndare, Vänersborg	1922
THUNBLAD, ARNE, Handlande, Vänersborg	1915
WASSENIUS, KENNETH, Studerande, Vänersborg	1941
WASSENIUS, CURT, 1:e Poliskonstapel, Vänersborg ..	1908
WENNBERG, JOHN, Kommunalarbetare, Vänersborg ..	1907
WETTERLUNDH, SIXTEN, Konditor, Trollhättan	1905
ÅBERG, BERTIL, Brukstjänsteman, Vargön	1900
ÅBERG, FOLKE, Lagerchef, Vänersborg	1920

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE 1955.

Styrelse.

HJORTH, GUNNAR, Landskamrerare, *Förste ålderman* 1954 (1933).
FOCK, BROR, f. d. Sparbankskassör, *Andre ålderman* 1954 (1936).
ANDERSON, PRIMUS, Bankkassör, *Gilleskrivare* 1949 (1944).
HALLBERG, KURT, Drätselkontorist, *Kassafogde* 1949 (1944).
STERNER, BRUNO, Frisörmästare, *Bisittare* 1942.
KARLSON, VALTER, Handlande, *Bisittare* 1949.
GULZ, THORSTEN, Driftschef, *Bisittare* 1954.

PETERSON, HARRY, Handelsföreståndare, *Ersättare* 1944.
LUNDBORG, ERIC, Handlande, *Ersättare* 1949.

Beredningsnämnd.

GILLESKRIVAREN.
SAHLIN, STEN, Bokbindare.
KARLSON, VALTER, Handlande, *Gillevärd*.
GULZ, THORSTEN, Driftschef, *Arkivarie*.
HEDEN, ALLAN, Stadsbokhållare.
THERNQUIST, OLE, Handelsträdgårdsmästare.
LIND, SVEN, Disponent.

Årsskriftsnämnd.

WIKSTRÖM, FOLKE, Dövstumlärare.
HJORTH, GUNNAR, Landskamrerare.
HEDEN, ALLAN, Stadsbokhållare.
FALK, RAGNAR, Länsassessor.
PÄRUD, NILS, Kriminalassistent.

Räkenskapsgranskare.

ANDERSON, JOHN, Grosshandlare.

HEDÉN, ALLAN, Stadsbokhållare.

LIND, SVEN, Disponent, *Ersättare*.

STIFTELSEN VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES ÅLDERDOMSHEM 1955.

Styrelse.

HJORTH, GUNNAR, Landskamrerare, *Ordförande* 1954 (1933).

FOCK, BROR, f. d. Sparbankskassör, *Vice ordförande* 1954 (1936).

ANDERSON, PRIMUS, Bankkassör, *Sekreterare* 1949 (1944).

HALLBERG, KURT, Drätselkontorist, *Kassör* 1949 (1944).

KARLSON, VALTER, Handlande, *Fastighetsförvallare* 1949.

STERNER, BRUNO, Frisörmästare, *Ledamot* 1942.

GULZ, THORSTEN, Driftschef, *Ledamot* 1954.

PETERSON, HARRY, Handelsföreståndare, *Suppleant* 1944.

LUNDBORG, ERIC, Handlande, *Suppleant* 1949.

Revisorer.

ANDERSON, JOHN, Grosshandlare.

HEDÉN, ALLAN, Stadsbokhållare.

LIND, SVEN, Disponent, *Suppleant*.

(Årtalet inom parentes anger tiden för första inträde i styrelsen.)

Gillet's styrelse år 1955.

Sittande: f. sparbankskassören Bror Fock (andre ålderman), landskamreraren Gunnar Hjorth (förste ålderman) och bankkassören Primus Anderson (gilleskrivare).

Stående: handlanden Valter Karlson, (fastighetsförvaltare, gillevärd), frisörmästaren Bruno Sterner (bisittare), drätselkontoristen Kurt Hallberg (kassafogde) och driftschefen Thorsten Gulz (bisittare, arkivarie).

Vänersborgs Dötrars Gille 1955.

Styrelse.

ERIKSSON, ANNA, Fröken, *Första åldermor.*
HANSSON, ELLEN, Fru, *Andra åldermor.*
SVÄRD, AGNES, Fru, *Förste gilleskrivare.*
PETRE-STRÖM, INGRID, Fru, *Andre gilleskrivare.*
SELNERT, MAUD, Fru, *Kassafogde.*
ENGQVIST, ELSA, Fru, *Gillevärdinna.*
LJUNGGREN, GRETA, Fru, *Gillevärdinna.*
DINNETZ, ANNA, Fröken, *Gillevärdinna.*
LIND-NILSSON, GERD, Fru, *Gillevärdinna.*

SVÄRD, MARGIT, Fröken, *Ersättare.*
PETRE, ASTRID, Fröken, *Ersättare.*

Beredningsnämnd.

HEDEN, ADA, Fru.
THERNQUIST, ANNA-STINA, Fru.
KARLSON, GERTRUD, Fru.
PETRE, CARIN, Fru.
GULZ, GRETA, Fru.

TIDSTRAND, ELIN, Fru, *Ersättare.*
ÖBERG, ALVA, Fru, *Ersättare.*

Arkivarie.

TIDSTRAND, ELIN, Fru.

Siffergranskare.

SÄRNER, RUTH, Fru.
FORSELL, GUNHILD, Fru.

GULZ, GRETA, Fru, *Ersättare.*
ZACKRISSON, ELSA, Fru, *Ersättare.*

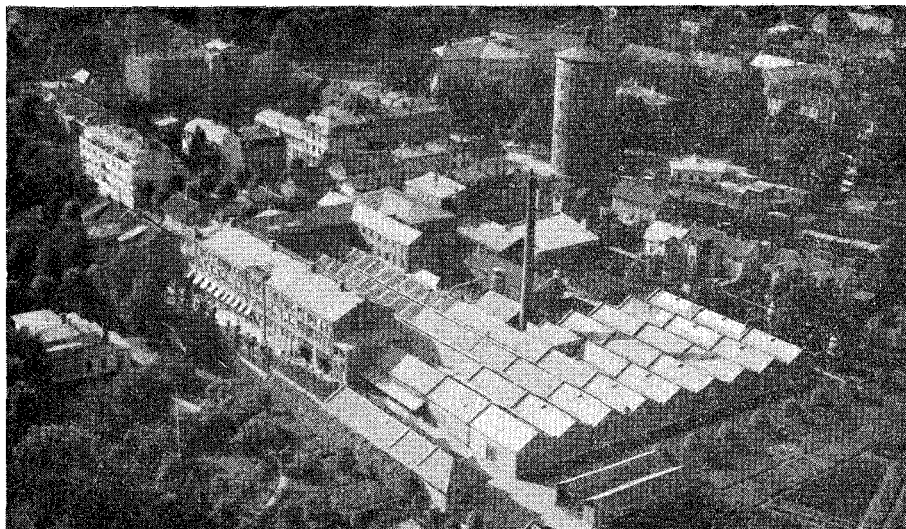

Gillet har c:a 300 medlemmar.

ANNONSER.

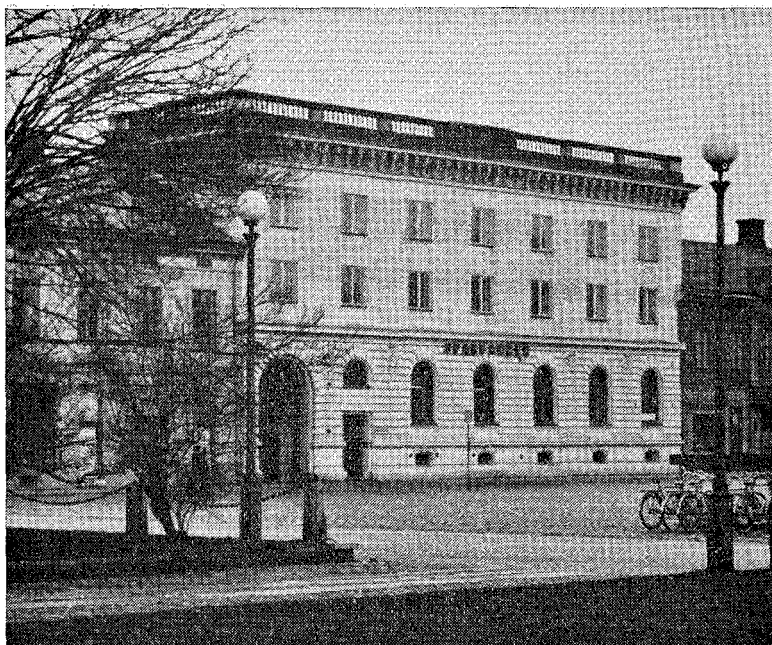
Gynna årsskriftens annonsörer!

AKTIEBOLAGET
A. F. CARLSSONS SKOFABRIK
VÄNERSBORG

GRUNDLAGD

ÅR 1860

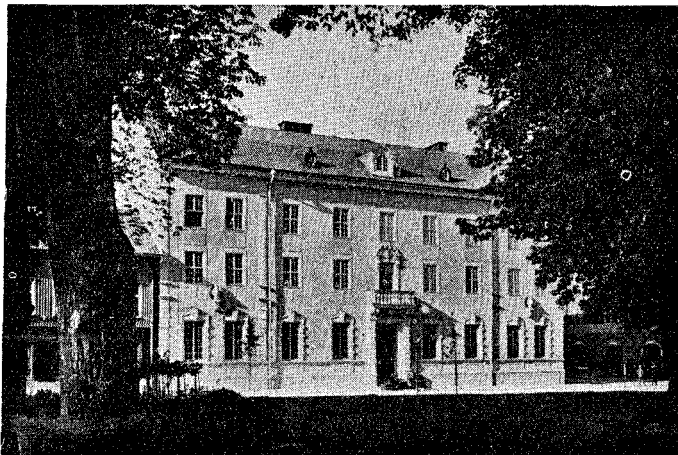

SPARBANKEN I VÄNERSBORG

GRUNDAD ÅR 1822

===== En av =====
landets äldsta sparbanker

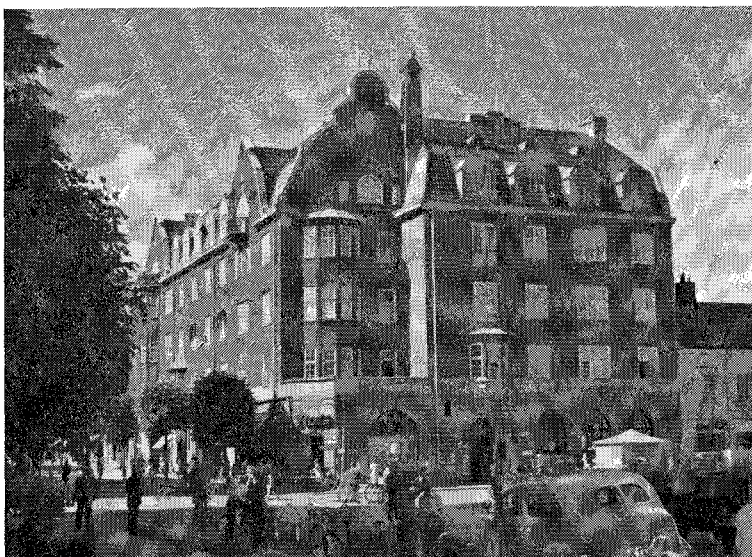
Insatta medel omkring ..... Kr. 57.000.000:—
Reserverade medel..... „ 1.700.000:—

SVENSKA HANDELSBANKEN

*En ortens bank för ortens behov
men genom sina 300 kontor
dessutom i värdefull kontakt
med hela landets näringsliv*

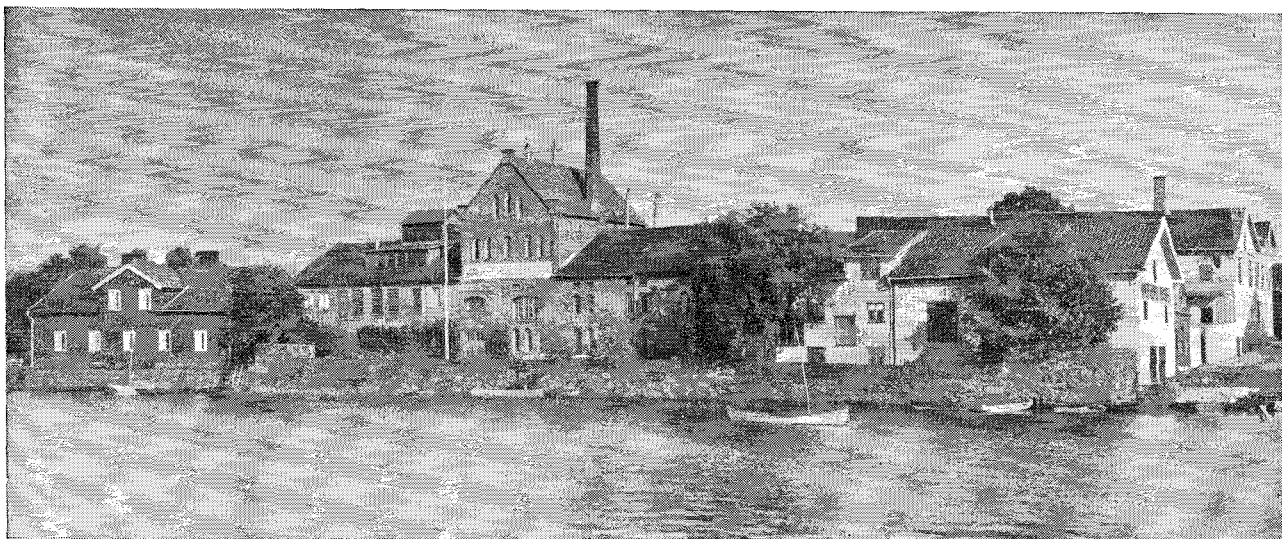

SVERIGES KREDITBANK

VÄNERSBORG

erbjuder Eder sina tjänster.

VÄNERSBORGS BRYGGERI

Grundlagt 1852

Ägare: AB. Pripp & Lyckholm, Göteborg

Tillverkning: Alla slags malt- och läskedrycker

KIRUDDS AKTIEBOLAG

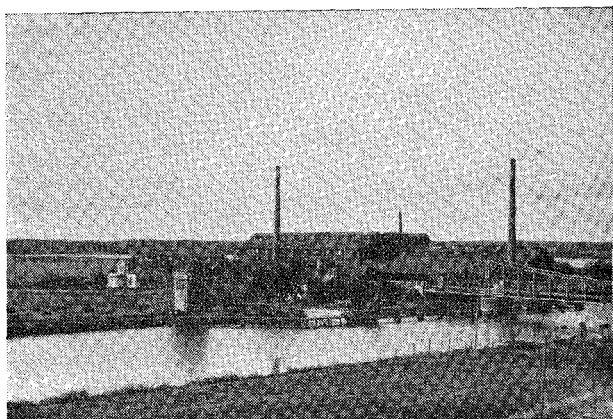
ETABL. 1917

Tel. 129 82 el. 129 84

VÄNERSBORG

TILLVERKAR

*Damkappor, Dräkter,
Blazer och Badkappor*

A.-B.

Nabbenbergs Tegelbruk

Vänersborg

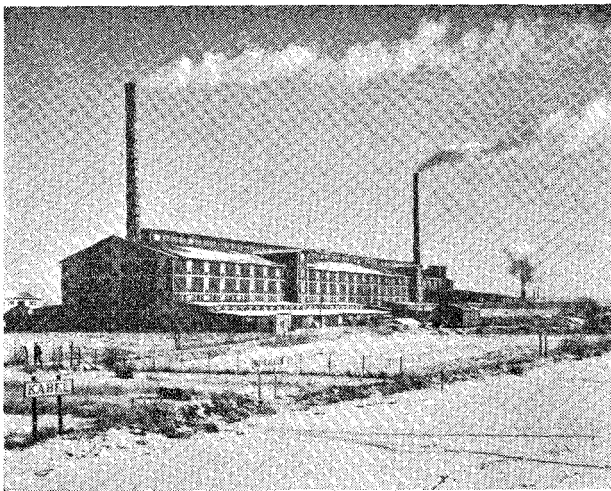
Tel. 100 05

MÅNGHÅLSTEGEL

Volymvikter 1.0—1.2

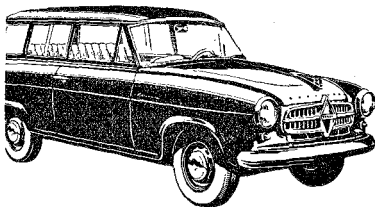
Hög tryckhållfasthet

Hög värmeisolering

**TAKTEGEL,
MURTEGEL,
MÅNGHÅLSTEGEL
och
DRÄNERINGSRÖR**

TENGGRENSTORPS TEGELBRUK

Isabella
combi

2 ...bilar i en

— elegant familjebil

med Isabellas alla förnämliga egenskaper och därtill ett jättestort bagageutrymme — den idealiska vagnen med plats för allt och alla.

— praktisk skåpvagn

Några enkla handgrepp gör Isabella Combi till en rymlig och representativ distributionsvagn som lastar ca 500 kg.

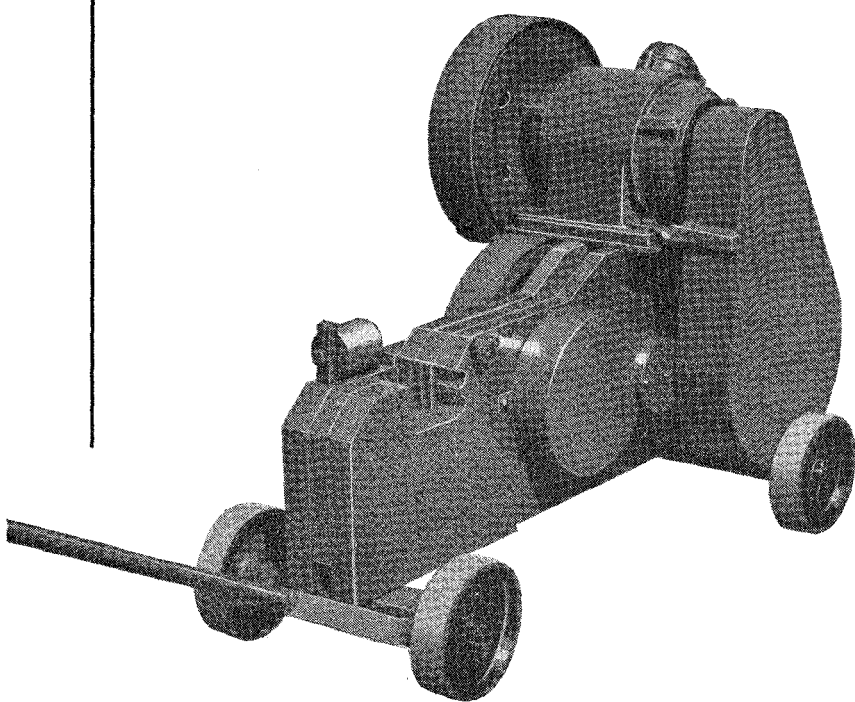

Generalagent för Sverige:

WULF & Co. AKTIEBOLAG, VÄNERSBORG

KORP & SÖNERS VERKSTÄDER

VÄNERSBORG   *Telefon 139 20 växel*

*Tillverkar verktyg och maskiner för industri och hantverk.
Utför järnkonstruktioner, byggnadssmiden, grovplåtsarbeten m. m.
Svetsningar och reparationer.*

Vänerns Motorverkstad

Vänersborg

Tel. 105 33 och 113 25 (växel)

Tillverkning av

Motorvinschar

Båtmotorer

Ankarspel

Stationära motorer

Gjutgoods

A. Joh. Larssons Maskinaffär

Edsgatan 7

Tel. (växel) 138 40

GRUNDAD 1902

FÖRSÄLJER

*Hansa-Borgward och
DKW bilar*

*Husqvarna, NV och
Triumph motorcyklar*

*CRESCENT och HUSQVARNA
cyklar och mopeder*

Välsorterat lager av reservdelar och tillbehör

Erkänt förstklassig bil- och cykelverkstad

Granström & Söner A.-B.

BIL- & MEK. VERKSTAD

Kronogatan 3

Telefon 121 80 (växel)

Auktoriserad återförsäljare av

SCANIA-VABIS

WILLYS-OVERLAND

VOLKSWAGEN

RÖRLÄGGERI

Residensgatan 25

Telefon 12 498

Utför värme-
och sanitäranläggningar

Oljeinstallationer

Medlem av Rörledningsfirmornas

Riksorganisation.

ERIKSSONS BILFÖRSÄLJNING A.-B.

VÄNERSBORG

Telefon växel 12060

- Popular Anglia Prefect Consul Zephyr-Six
- Taunus 12 M Taunus 15 M
- Vedette
- Mainline Customline Fairline
- Mercury Lincoln
- Fordson Major

Traktorer

Auktoriserad

Försäljare

Reservdelslager — Bilservice

Välj

General Motors bilar

OPEL
VAUXHALL
CHEVROLET
BUICK

KVALITETSPRODUKTER!

BRÖDERNA KARLGE AB.

Vänersborg

Tel. 120 75

Trollhättan

Tel. 154 01

VOLVO

Å/Å GUNNAR HÖIJ

VÄNERSBORG

TROLLHÄTTAN

Auktoriserad VOLVO-återförsäljare

Vänersborg: Lilla Vassbotten

UTSTÄLLNING, kontor, bilverkstad,
reservdelslager, bensinstation (Nynäs)
tel. 121 00 (växel)

Trollhättan: Drottninggatan 21

UTSTÄLLNING och försäljningskontor
tel. 151 91, 166 58
Reservdelslager tel. 151 92
Verkstad „ 159 91

ELFSBORGS LÄNS ANNONSBLAD

Nyhets- och Annonsblad för Elfsborgs län

VÄNERSBORG

I ortspressen kommer Eder annons bäst till sin rätt, ty ortstidningen har mycket god täckning. Ortens tidning är som regel den första man läser. Hela familjen läser den, icke minst husmor — hemmets finansminister. Allt som står i ortstidningen blir läst — även annonserna. Budskapet blir trott — man har förtroende för vad som står i "sin egen tidning". Man följer hela annonskampanjen — de flesta läsarna är fasta prenumeranter.

70 år

Stadshotellet

Vänersborg

Rekommenderas!

Det goda bordet

i den trevna miljön
med de facila priserna
får Ni på

Frimurarelogens Restaurang

Kungsgatsn 21

Tel. 10017

När det gäller

Eldningsolja

---

vänd Eder med förtroende till

Harry Falk A.-B.

Tel. 103 19

*Leveranser från egen
tankanläggning
i Vänersborg.*

OLJEVÄRME

===== VÄNERSBORG =====

Tel. 122 36

Tel. 125 32

Eldningsoljor

Oljeeldningsinstallationer

BRAND-

försäkring och övriga sakförsäkringar såsom vattenlednings- och inbrottsförsäkringar, ansvarighets-, skogsbrand-, traktor- och cykelstöldförsäkringar m. fl. meddelas till låga premier. Om så önskas utfärdas allt på ett gemensamt försäkringsbrev. Efterhör våra premier hos närmaste ombud eller å vårt kontor.

Vi teckna även försäkringar inom städerna.

ÄLVSBORGS LÄNS BRANDSTODSBOLAG

Vallgatan 19 A

VÄNERSBORG

Tel. 100 73

Everform

Den största skjortnyheten på 20 år

Nu äntligen är problemet löst med en lättarbetad krage, som tål kokning och som är lätt att stryka utan blåsor och veck. Everform heter skjortan med denna drömkrage — ett fynd för herrarna och dagens glädjeämne för alla husmödrar, som tidigare fruktat skjortstrykningen just för kragens skull.

NYA *Beklädnadsaffären*
VÄNERSBORG AB

Harry Dafgårds

Charkuteriaffär

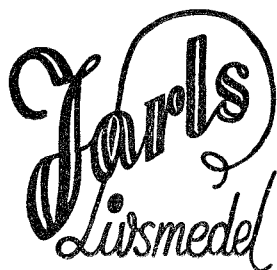

KÖTT, FLÄSK,
CHARKUTERIVAROR
egna tillverkningar
ALLT I VILT och DJUPFRYST
KONSERVER och GRÖNSAKER

REKOMMENDERAS

Kungsgatan 1

Tel. 101 03 — 122 53

HUVUDAFFÄR:

Sundsgatan 13, Vänersborg
Tel. 107 41, 107 42

FILIALER:

Sandelhiemsgatan 18
Tel. 109 42
Hedmansgatan 2
Tel. 141 80

CHARKUTERIFABRIK:

Fredriksbergsgatan
Tel. 125 90

Egna tillverkningar av kvalitetsvaror

55 ÅR

av allmänt förtroende för våra

KONDITORIVAROR

förpliktar till

högklassig framställning av
konditorivaror och konfektyrer
med användande av markna-
dens förnämsta ingredienser.

Nordfeldts Konditori

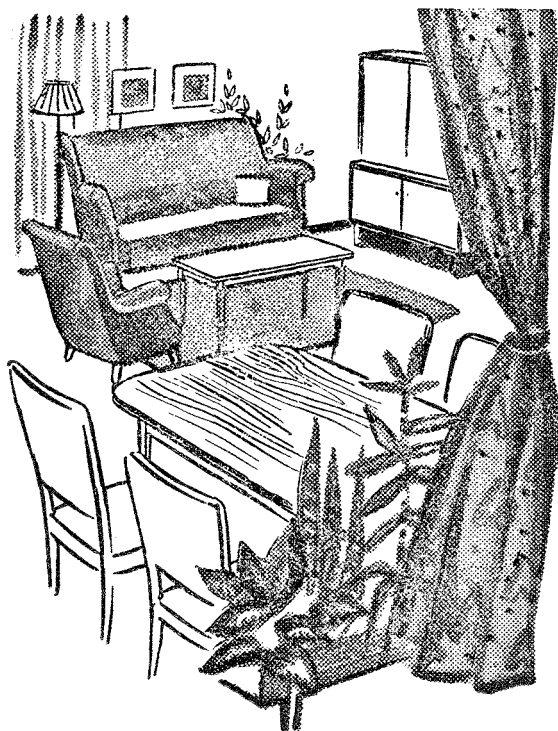
EDSGATAN 12 B, VÄNERSBORG

Telefoner :

Konditoriet, Edsg. 12, 101 10

Filialen, Hedmansg. 3, 109 15

Caféet, Edsg. 12, 133 01

Allt för
hemmet i
MÖBLER
MATTOR
TYGER
m. m.

MÖBELTJÄNST

— den sorterade möbelaffären —

Edsgatan 43

inpå gården

VÄNERSBORG

Egen tapetserareverkstad

utför stoppning och omklädsel
av alla slag.

UNIVERSALS

Vänersborg

Basaravdelning

Tel.: 128 50, 134 61, 106 94

Kontor och utställning: EDSCATAN 1

Lager: Belfragegatan 17

*Ledande firma inom branschen — Allt för
festarrangörer — Leveranser till alla folk-
parker över hela landet — Fullständig ser-
vice för Barnens Dag och liknande fest-
ligheter med bl. a. försäljningskiosker i alp-
stugemodell, dekorerade i trevliga färger*

***Alla slag av festtillbehör
Låneservice   Artistförmedling***

Ring eller gör oss ett besök!

Rekvirera vår basarkatalog!

Det hör till gammal god hantverkssed

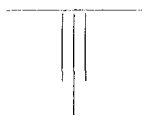
att prestera ett förstklassigt och gediget arbete.

Därför kan Ni alltid med förtroende vända Er
till mig, när det gäller

Målningsarbeten

Kvalitetsmålning

inomhus, utomhus, skyltar, möbler
allt inom branschen

Axel Sandbergs Målerifirma

Innehavare av Statens Mästarbrev

VÄNERSBORG

Vallgatan 30 Tel. 108 95

Kvalitetsvaror

i UR, GULD, OPTIK

Roslinds

Roslinds Hörna

Vänersborg

Urvadeln.

Optisk avdeln.

Guldvaruavdeln.

tel. 142 85

tel. 142 84

tel. 103 83

Kvalitetsvaror

i LÄDER och PARFYM

Väskan

Roslinds Hörna

Vänersborg

tel. affär 113 88

tel. kontor 103 83

Gillebrodern
ekiperar sig bäst hos
LUNDBORGS

ERIC LUNDBORG HERREKIPERING

*Allt fler och fler inser
fördelen av att göra
sina inköp i*

Konsum Vänersborg

*Alla är välkomna
att medverka i*

konsum
Vänersborg

VÄNERSBORGS GLASMÄSTERI

(Hellman & Co)

Affär:

Edsgatan 10, Tel. 101 28

Verkstad och lager:

Vassbotten, Tel. ankn.

Fönsterglas, Ornament- och Råglas, Spegelglas,
Butiksrutor, Bilglas, Fönsterkitt m. m.

Glasmästeri, Glasning av nybyggnader m. m.

Glassliperi

Inramningar, Ramlist, Ovals ramar,
Fotografiramar, Spegel, Tavlor, Oljemålningar,
Konst, Hantverk, Presentartiklar.

Sjöström & Co.

LILLA VASSBOTTEN

Tel. 102 54 — 132 54

När det gäller

- Ost
- Charkuterivaror
- Kaffe
- Konserver av alla slag

finner Ni den största sorteringen hos

GETE Livsmedel

Sundsgatan 15, Vänersborg
Tel. 105 67

AUG. ANDERSSON

Kolonialvaror en gros

VÄNERSBORG

Tel. växel 121 10

Körkort

och Trafikkortsutbildning

erhålles snabbt och med modernt undervisnings-
material vid

AHLINS BILSKOLA

Edsgatan 25 — VÄNERSBORG

Tel. Kontoret 117 35

Tel. Bostaden 107 35

Böhmers Eft.

Bosättningsmagasin

Vänersborg

Tel. 102 53

Rekommenderas.

Vänersborgs Elektriska

Kommanditbolag

VÄNERSBORG

Edsgatan 15

Tel. 103 70

UTFÖR: Elektriska anläggningar för
Belysning och Kraft

FÖRSÄLJER: Alla slag av Elektrisk material,
Motorer, Armatur, Kylskåp,
Värmeapparater, Dammsugare,
m. m.

A. SJÖDÉN

Byggnadsfirma

Fredriksbergsgatan 9 a

VÄNERSBORG

Tel. 116 47

- Ny- & ombyggnader
- Reparationer
- Värderingar

EL

*armatur
spisar*

vattenvärmare

tvättmaskiner

strykmaskiner

kylskåp

installationer

EL-TJÄNST

Sundsgatan 14

Tel. 102 79

Vänersborg

TRYCKSAKER

*för hemmet
föreningen
eller affären
levereras av
oss snabbt
och välgjort*

*Telefon
109 11*

Edsgatan 13   VÄNERSBORG   Tel. 102 20, 132 20

Allt för modern heminredning

Vänersborgs Färg- & Kemikalieaffär

Edsgatan 17   Inneh. Åke Nyström   Tel. 102 99

*rekommenderar sig
med allt vad till
branschen hör.*

Thernquists Blomsterhandel

Säg det med Blommor!

EDSGATAN 21

TELEFON 136 73 — 100 63

Kvalitetstrycksaker

av alla slag

Bergs Tryckeri

VÄNERSBORGS BOKTRYCKERI

Telefon 100 02, 133 02

VÄNERSBORG'S MÅLERIAFFÄR

Verkstad Sundsgatan 7

Tel. 103 41 — 112 25

Vi utför under ansvar alla slag av
MÅLNINGSARBETEN av

Nybyggnader

Reparationer

Skylt- och Möbelmålning

Infordra offert!

Försäljer:

OLJOR, FÄRGER, LACKER, PLASTFÄRGER m. m.

B. ERLANDSSONS

— *Rörledningsfirma* —

R. R. medlem

Tel. 110 85

A.-B. Vänersborgs Järnhandel

Tel. 100 82 — 102 87

En välsorterad järnhandel

Sjöstads Elektriska

Edsgat. 35

VÄNERSBORG

Tel. 110 66

Utför: Alla slag av el. installationer

*Försäljer: El. material, armatur, kylskåp,
dammsugare m. m.*

Herrfrisersalongerna

i VÄNERSBORG

Rekommenderas

Dahlin & Johansson	Knut Olsson
Åke Eriksson	Kurt Olofsson
Gunnar Friberg	Nils Rapp
Ivar Lundin	John Rydberg
Birger Wredberg	

Vänersborgare!

Det finns ännu ett mindre antal av

Birger Sjöberg,
Syntaxupproret
i första upplagan

Vänersborgs Bokhandelsaktiebolag
STEN WENNBERG

SYFABRIKEN

A. W. Thorén

Vänersborg

Tel. 105 72

Trikå- och
kortvaror

Madrasser,
täcken och filter

KUNGS RADIO AB.

Allt i Radio, Musik, Grammofonskivor
och Service.

Högtalaranläggningar uthyras

Tel. 105 43

Rydings Måleriaffär

BOSTAD:

Edsgatan 65

Telefon 115 96

VERKSTAD:

Residensgatan 33

Telefon 131 25

Utför allt inom yrket

Andersson, Larsson & Co. Aktiebolag

VÄNERSBORG — Telefon 106 69, 112 69

Trävaror

Byggnadsmaterial

Papp, Spik, Masonite m. m.

Hyvleri &

Snickerifabrik

för byggnadsändamål

Eldningsoljor

Kol

Koks

Gåvor av värde

finner Ni hos oss.
Vår utsökta sortering i

Guld- och Silverarbeten samt Matsilver

ger Er tillfälle välja en värdefull
och uppskattad gåva.

Vänerns Guldsmidsaffär

Edsgatan 18 VÄNERSBORG Telefon 102 26

Vänerns Nya Bleck- & Plåtslageri

Taktäckning och allt vad till yrket hör.

Lilla Vassbotten, Vänerns. Telefon 109 96

Målerifirman

ALLAN SVANBERG
VÄNERSBORG

Rekommenderas !

Tel. Verkstad 144 46
Bostad 105 42

*Önskar Ni ett gott armbandsur
köp då ett CERTINA hos*

E. Sandells Uraffär

Edsgatan 17, Tel. 107 89 VÄNERSBORG

SAHLINS

BOKBINDERI

Kronogatan 31   Tel. 108 21

Grundat 1860

*I en utveckling, som kommer att kräva
mer av enskilt ansvar vid bostadens an-
skaffning och vård, är bostadsrättslä-
genheten den rätta bostaden.*

Lös Eder bostadsfråga genom

HSB   VÄNERSBORG

*Till söner i Vänersborgs gille
Jag till Eder säga nu ville
Om det gäller kostym eller rock
Och om ni är smal eller tjock
Vi säkert har en som skall passa
Både Er smak och Er kassa.*

*Till Vänersborgs döttrar jag säger
Om mer eller mindre Ni väger
Skall Ni ha dräkt eller kappa
Adressen till oss icke tappa
Ni om detta ej längre skall kivas
I våra kläder Ni säkert skall trivas.*

Nordins

VÄNERSBORG

VARUMAGASINET VÄNERSBORG

Slöjd, Husgeråd, Leksaker,
Presentartiklar, Barnvagnar

Tel. 107 83

Fullständig service

Thure Carlssons Cykelaffär

EDSGATAN 37 — TEL. 117 24

*Scooter: VESPA - GOGGO - N. V.
Motorcyklar: APOLLO - N. V. - MAICO - N. S. U.
- ADLER
Mopeder: APOLLO - N. S. U. - CRESCENT
Cyklar: APOLLO - HERMES - CRESCENT
SPORTARTIKLAR*

HUSMODERNS

Frukt- & Grönsaksaffär

G. Ljunggren

Tel. 106 71

Vänersborg

REKOMMENDERAS!

BECKEMANS
Färg-, Tapet-, Kemikalie- & Sjukvårdsaffär

Rekommenderas

Billengrens

Herrekipering — Herrkonfektion

Tel. 110 10 VÄNERSBORG

E. G. ENGQVIST

SKOAFFÄR

Vid behov av en god sko vill vi rekommendera oss.

Vi har många goda fabrikat

ARISTOKRAT, LÖFSKO, ANSONIA m. fl.

Tel. 105 05

VÄNERSBORG

GALLE VÄNERSBORGS
Möbelfabrik AB

Möbler, Mattor, Gardiner, Sängkläder m. m.

Malmberg

Tel. 109 06

Cykel- & Sportaffär
VÄNERSBORG

CALTEX BENSINSTATION

AXEL LINDBERG

Ö. Vägen

Tel 109 63

Bensin, Lättbentyl, Smörjolja.

Fullständig service.

Havannamagasinet

Edsgatan 10

Tel. 102 50

Rekommenderas

ALLT FÖR BOSÄTTNINGEN

finner Ni lättast i

PORSLINSLAGRET

Residensgatan 15

Tel. 109 28

VÄNERSBORG

Junior
VÄNERSBORG

Välsorterad
specialaffär i

GOSS- & FLICKKLÄDER

Affären för ungdom

ERIKSONS EKIPERING

HERREKIPERING - KONFEKTION
VÄNERSBORG

Vänersborgs Läderaffär

Rekommenderas

Tel. 107 51

Spar tid —
Handla snabbt

ERNST W:s Självbetjäning

Berthel Andréén

JÄRN- & MASKINAFFÄR

Sundsgatan 23

Tel. 100 84

Eric Larson

BOSÄTTNINGS- & SPORTAFFÄR

Rekommenderas

Allt som fordras i en välsorterad

SPECERIAFFÄR finner Ni hos

Sundelius Specerier

Sundsgatan 23

Tel. 102 98

Axel Anderssons Elektriska affär

Edsgatan 17

Tel. 104 32

ANDERSSON & FAGERSTRÖMS
ELEKTRISKA

Utför alla slag av
elektriska anläggningar

Tel. 106 09 — 134 91

S. ROSENDAHL

Bilsadelmakeri & Tapetserareverkstad

Tel. 106 85

Bostaden 126 23

Bilklädslar, mattor, suffletter,
reparationer.

Läderarbeten.

Omklädsel, omstopning av alla slags möbler och madrasser.

Bästa inköpskällan för tillbehör och delar till

VICTORIA VICKY mopeden

HUSQVARNA och SAUER & SOHN jaktgevär

Fullständig service

Gaddes Sport & Vapen

Kungsgatan 5

Tel. 116 12

BILFRAKT

(Inneh. Allan Nilsson)

Drottninggatan 24
Vänersborg

Telefon 117 40

Utför TRANSPORTER av alla slag,
såväl kortare som längre. Även pack-
ning och emballering av bohag.

Förenade Bil

Aukt. försäljare av

De Soto, BMW, Riley, Wolseley,
Morris-Commercial, Morris,
Leyland, MG.

Södergatan 22, VÄNERSBORG, Tel. 145 65

Radio- & El-Service

Hamngatan 9 Tel. 116 67, bostad 127 34 VÄNERSBORG

INSTALLERAR

REPARERAR

FÖRSÄLJER ALLT

ELEKTRISKT

OLJE- BRÄNNARE OCH RESERVDELAR

till alla i marknaden förekommande märken
i lager för omgående leverans.

Se vår utställning, Hamngatan 9.

Rörledningsfirman VSP

VÄNERSBORG

TEL. 114 61

Specialaffären för oljebrännare och tillbehör.

ZETTERBERGS SKOAFFÄR

Edsgatan 25 Vänersborg Tel. 101 76

Rekommanderas

Vänersborgs Cementgjuteri

rekommenderar
sina välkända betongvaror

De goda kakorna

kommer enligt 50-årig tradition
från

Signe Frisks Konditori

"SÖNERNA"

- hälsas även välkomna som kunder

Jonsson & Ullgrens Eftr.

Tel. 100 38   Kungsgatan 7, Vänersborg

Specerier — Konserver

Valborg Andersons

..... CIGARRAFFÄR .....

Kungsgatan 7

VÄNERSBORG

Tel. 101 29

*Goda cigarrer och cigarrcigarretter
såväl in- som utländska
i största sortering.*

TOBAK

TIDNINGAR

*Fönsterglas i olika tjocklekar för nybyggen
och reparationer.*

Inramningar. Bilrutor.

Ljungströmers Glasmästeri

Kronogatan 42

Tel. 107 97

Vänersborg

Bostaden 146 79

När det gäller
Herrkläder och
Gosskläder

går vi till

Hallongvists
HERR- OCH GOSSEKIPERING

VÄNERSBORG

Tel. 103 86

— TROLLHÄTTAN

Tel. 106 23

A. BÄCKLUND BILLACKERING

V Ä N E R S B O R G

VERKSTADEN:

Vallgatan 23

Tel. 106 56

BOSTADEN:

Kyrkogatan 42 B

Tel. 111 65

Förstklassigt arbete av fackmän

Björndahls Bokbinderi

Nygatan 14 a (Obs. ny adress)

Tel. 137 29

Rekommenderas

ALMA EKSTRÖM & Co.

Kungsgatan 7

VÄNERSBORG

Tel. 100 86

KAPPOR, DRÄKTER, KLÄNNINGAR
samt allt i dambranschen

Affärs-,

Kontors-,

Familje-

TRYCKSAKER

C. W. Carlssons Eftr. Boktryckeri

VÄNERSBORG

Kyrkogatan 21

Tel. 102 51

